

Finansdepartementet

Sendt elektronisk

Dato: 31.01.2025

Dykkar referanse: 24/5717

Høyringsuttale NOU 2024:22

Vi viser til høyringsbrev av 18.11.2024 frå Finansdepartementet, der departementet ber om vurderingar og forslag knytt til NOU 2024:22. SpareBank 1 Sogn og Fjordane og Sparebankstiftinga Sogn og Fjordane vil med denne høyringsuttalen spesifikt adressere moglegheita for å redusere eigarbrøk. SpareBank 1 Sogn og Fjordane har vore involvert i Finans Norge sin høyringsuttale og høyringsuttale frå SamSpar-alliansen og viser til dei for våre innspel til andre element av NOU 2024:22. Tilsvarende har Sparebankstiftinga Sogn og Fjordane vore involvert i, og viser til, Finans Norge sin høyringsuttale, samt sparebankstiftingane sin høyringsuttale sendt frå Sparebankforeningen.

Moglegheit for å redusere eigarbrøk

Oppsummering

SpareBank 1 Sogn og Fjordane og Sparebankstiftinga Sogn og Fjordane vil oppmode Finansdepartementet og lovgjevande mynigheiter å gjere ei lovending som opnar for at banken og stiftinga får gjennomført ei rekonvertering av delar av eigenkapitalbeviskapitalen tilbake til grunnfond.

Vårt forslag er å gjere dette i form av ein unntaksregel tatt inn som eit nytt 4. ledd i Finansføretakslova §12-26.

Ei samla finansnæring har gitt støtte til denne saka, både tidlegare og no i Finans Norge sin høyringsuttale knytt til NOU 2024:22. SamSpar-alliansen gir også støtte til denne saka i sin høyringsuttale til NOU 2024:22.

Bakgrunn

SpareBank 1 Sogn og Fjordane (SSF/banken) og Sparebankstiftinga Sogn og Fjordane (stiftinga) søkte i 2017 om å få konvertere eigenkapitalbevis tilbake til grunnfond i SSF. Bakgrunnen var at SSF i samband med fusjonen med Fjaler Sparebank i 2010 hadde konvertert ein stor del av sitt grunnfond til eigenkapitalbevis og lagt desse eigenkapitalbevisa ut i den nyoppretta stiftinga Sparebankstiftinga Sogn og Fjordane. Etter fusjonen var 88 % av grunnfondet i dei to bankane konvertert til eigenkapitalbevis og lagt ut i to stiftingar, der nemnde Sparebankstiftinga Sogn og Fjordane hadde mottatt om lag 94 % av desse eigenkapitalbevisa.

Eigenkapitalbevisa som stiftinga fekk var ikkje gitt som oppgjer for ein fusjonert bank, men var konvertert for å få ein størst mogleg andel av eigenkapitalbevis i banken, med tanke på å kunne børsnotere eigenkapitalbevisa seinare og skape likviditet i instrumentet.

I ettertid såg banken og stiftinga at det hadde klare ulemper med ein så høg eigarbrøk. Grunnfondet i banken kom i ein utsett posisjon, der framtidige emisjonsbehov kunne medføre at grunnfondet vart meir eller mindre heilt utvatna. Låg andel grunnfond gjorde det også umogleg å bygge opp igjen grunnfondet sin andel av eigenkapitalen gjennom skeivdeling, utan å bruke svært lang tid (fleire generasjonar).

I åra etter fusjonen kom det ein lang periode med stadig skjerpa kapitalkrav. For å unngå emisjonsbehov, som ville ytterlegare forverre grunnfondet sin posisjon i banken, måtte banken halde eit lågt utbyttensnivå. Dei fleste børsnoterte bankane har eit relativt høgt utbyttensnivå, og vi vurderte at det ikkje var hensiktsmessig å børsnotere banken sine EK-bevis så lenge vi ikkje kunne levere konkurransedyktig utbyttensnivå.

Med bakgrunn i dette ønska banken og stiftinga å konvertere delar av eigenkapitalbevisa stiftinga hadde mottatt tilbake til grunnfond i banken. Formålet var å styrke grunnfondet sin posisjon i banken og gjennom det oppnå betra sjølvfinansieringsevne for grunnfondet, større finansielle fleksibilitet for banken, samt å gi banken større fleksibilitet knytt til den allmennyttige aktiviteten.

Avslag på søknad og sparebankutvalet si vurdering

Etter at Finanstilsynet gav avslag på søknaden i januar 2018, klaga SSF og stiftinga på avslaget til Finansdepartementet i april 2018. 5. september 2024 fekk partane avslag på klagen. Finansdepartementet støttar Finanstilsynet sine vurderingar om at ei gåve frå stiftinga til banken ikkje er å sjå som allmennyttig formål og dermed ikkje i tråd med stiftinga sitt formål, samt at ei utdeling til opprettar er i strid med stiftingslova §19.

Sparebankutvalet har gjort greie for søknaden vår og har gjort ei kort vurdering av spørsmålet om gåver for å styrke opprettarbanken og kjem til at det ikkje er opning for det etter stiftingslova og argumenterer for at det heller ikkje bør opnast for det av omsyn til stiftingsforma sin eigenart.

SSF og stiftinga si vurdering

Det er SSF og stiftinga si vurdering at det kan lagast ei særregulering i finansforetakslova som opnar for ei slik rekonvertering for SSF og stiftinga. Dette vil ikkje ha negative konsekvensar for andre og vil vere eit viktig bidrag for SSF sin finansielle fleksibilitet.

Finansforetakslova inneheld allereie ei rekke særreguleringar for sparebankstiftingar, inkludert reguleringar om utdeling. Partane har tidlegare vore i dialog med Finansdepartementet om å utvide § 12-26 med eit nytt 4. ledd som kan regulere dette formålet som ein unntaksregel.

Grunnfondet i ein sparebank har sitt utgangspunkt i gåver gitt til sparebanken ved etablering av banken. Eigenkapitalbevis overført til ei stifting er i praksis ei vidareføring av grunnfondet i ei anna organisasjonsform. Stiftinga har som formål å vidareføre sparebanktradisjonar og støtte SSF si verksemd. Rekonvertering vil vere eit viktig bidrag for å støtte banken sin evne til eigenfinansiering og gjennom det støtte banken sin evne til å finansiere folk og næringsliv i Sogn og Fjordane. Det er vår vurdering at ei tilbakeføring av eigenkapitalbeviskapital til grunnfond for å styrke SSF, både er allmennyttig og i tråd med stiftinga sitt formål.

Det er så vidt vi er kjent med berre eit fåtall bankar og stiftingar dette vil kunne vere aktuelt for og vi kan ikkje sjå at eit slikt unntak vil få negative konsekvensar for andre.

Med vennleg helsing

SpareBank 1 Sogn og Fjordane

Sign.

Trond Teigene

Administrerende direktør

Sparebankstiftinga Sogn og Fjordane

Sign.

Hallvard Klakegg

Direktør

Vedlegg:

Vedlegg 1: forslag til lovtekst

Notat til innspillmøte om finansnæringens rammevilkår 15. desember 2025

Finansmarkedsmeldingen har historisk i hovedtrekk gitt en fornuftig deskriptiv oversikt over det norske verdipapirmarkedet og rammebetingelsene for næringen. Det er allikevel et par vesentlige punkter VPPF ønsker å korrigere og presisere.

Vi vil også komme med preliminnære innspill til det pågående initiativet i EU om sentralisering av verdipapirmarkedene og tilhørende infrastrukturoperatører som børser og oppgjørssentraler.

Først, et par korrigeringer:

- Staten er en stor eier på Oslo Børs, men er ikke en kilde til ny risikokapital til det børsnoterte næringslivet. Det er naturlig at det statlige eierskapet i gjennomsnitt er høyt på Oslo Børs, da staten har en betydelig posisjon i 'de seks store'. Det betyr at det er nærmere 400 børslistede selskaper som staten ikke er eier i, og det er disse selskapene våre medlemsbedrifter bistår i innhenting av ny risikokapital.
- Staten er en statisk eier i de store børslokomotivene og staten har mottatt 120 mrd i utbytte og tilbakekjøp fra sine investeringer på Børsen hvert år de seneste 3 årene. Disse børsnoterte selskapene benytter svært sjelden børsen til innhenting av ny kapital.
- Markedet for innhenting av risikokapital til den resterende delen av det børsnoterte næringslivet har vært meget godt i Norge de seneste årtiene. Sammenlignet med andre Europeiske land har Norden, det vil egentlig si Norge og Sverige, svært høy grad av markedsfinansiering av det børsnoterte næringslivet (om 3-4 ganger mer enn gjennomsnittet inkludert UK). <https://nsa-securities.eu/nordic-capital-markets/>
- Dette er svært gunstig for evnen norske bedrifter har for å sikre omstilling og å drive vekst.
- Det er to investorgrupper vi er avhengige av i innhenting av kapital på børsen; norske private kapitaleiere og internasjonale kapitalforvaltere (i noen grad norske også).
- Våre tall viser at i mindre emisjoner på børsen, dvs under 700 mill kr, kommer 80-100% av beløpet fra norske investorer. Vi gjør 100 til 150 slike transaksjoner årlig. Disse pengene kommer i stor grad fra næringslivseiere som har egne investeringsselskaper, såkalt family offices, ved siden av sin ordinære aktivitet. Denne kapitalkilden er derved helt kritisk for å sikre tilførselen av risikokapital til norsk hjemlig næringsliv
- 40% av verdiene på Oslo Børs er eiet av internasjonale investorer, og vi ser i våre tall at i enkelte store aksjeemisjoner, som det bare er noen få av årlig, har opp mot 80% av totalbeløpet kommet utenfra

VPPF ønsker at disse forholdene omtales mer presist i kommende finansmarkedsmeldinger for å bedre den generelle forståelsen av viktigheten av finansiering via verdipapirmarkedet. VPPF bistår gjerne med data og oversikter.

Det ligger implisitt i det ovenstående at VPPF ønsker stabile rammebetingelser for næringslivet og finanssektoren som står seg i konkurransen med andre land det er naturlig å sammenligne oss med. Det er avgjørende å sikre at disse to investorgrupperingene fortsatt vil bidra med kommittering av risikokapital i Norge.

Markedsintegrasjon og lovarbeid i EU:

Den 4.de desember 2025 publiserte EU Kommisjonene en stor pakke med foreslåtte endringer for verdipapirområdet, og det er å forvente at disse forslagene vil prege lovarbeidet i EU de kommende årene. Den såkalte 'Market Integration Package' (MIP), som er en del av det overgripende programmet 'Savings and Investment Union', inneholder en rekke konkrete forslag for å integrere finansmarkedet i Europa, og disse forslagene må sees primært i lys av rapportene fra Draghi og Letta fra 2024 som hver for seg konkluderte med at den svakere tilførselen av risikokapital til bedriftene i EU over børs, spesielt målt mot USA, i stor grad skyldes den fragmenterte finansmarkedsstrukturen i Europa med et 30-talls børser og et stort antall alternative handelsplasser og ditto oppgjørssystemer. *Sitat fra Dagens Industri: "Ingenting i det här paketet handlar om att göra marginella justeringar. Det här är en fundamental förändring", säger EU:s kommissionär för finansiella tjänster Maria Luís Albuquerque.*

Av de omfattende forslagene som kom i desember i år, vil vi omtale følgende:

- Sentralisert tilsyn med infrastrukturoperatører, børser og handelsplasser under det europeiske tilsynsorganet ESMA vekk fra nasjonale tilsyn som Finanstilsynet
- Konsoliderte markedsdata under en såkalt 'consolidated tape'

Det er intuitive grunner til å overføre tilsynsoppgaver til ESMA for de nevnte infrastruktur operatørene. Spesielt børser og andre handelsplasser har operasjoner i en rekke europeiske land, og slik sett er det antagelig logisk og ønskelig med ett felles tilsyn av disse. Dette vil tilsynelatende være svært effektivt for børsene som da vil forholde seg til ESMA og ikke åtte separate nasjonale tilsyn, som i Euronext sitt tilfelle.

Det samme kan sies om en 'consolidated tape' der alle børser er ment å bidra med realtidsdata inn i en konsolidert børsliste for hele EU. Med dette vil man, i teorien, kunne se hele det europeiske (EU) børsbildet på ett sted uten å abonnere på 3.parts tjenester som Bloomberg eller Nordnet/Avanza, og antagelig få et bedre post-trade bilde av kurs og volum.

VPFF anmoder allikevel Finansdepartementet og den finanspolitiske ledelsen til å være avmålte i tilslutningen til disse og andre elementer i MIP. Fra vårt ståsted i Norden (de fleste av våre medlemsforetak har betydelig tilstedeværelse også i Stockholm), er det svært viktig å hegne om de lokale økosystemene som har utviklet seg organisk over årtier og som i dag er klart ledende i europeisk målestokk i evnen til å skaffe egenkapital og å utstede obligasjoner for vårt lokale næringsliv. Det lokale økosystemet består av en rekke aktører og samspillet mellom disse. Et eksempel er den tette og konstruktive dialogen mellom bransjen vår og det norske Finanstilsynet som sikrer løpende løsninger og tilpasninger. En slik relasjon mot ESMA i Paris er selvfølgelig utenkelig.

For Norge sin del, og i stor utstrekning også Sveriges, er våre hjemlige noterte selskaper svært små i europeisk sammenheng. Det er slik sett en fare for at tiltagende integrasjon over tid vil kunne viske ut de nasjonale børsene som igjen vil kunne gjøre at vår evne til å notere og tiltrekke investorer til vårt næringsliv blir vannet ut.

Et viktig grunnleggende premiss for det ovenstående, er at det er en fundamental hjemme-favorisering (home bias) i finansieringen av mellomstore og mindre børsnoterte foretak. Dette

har helt naturlige grunner som informasjonstilgang og lokal kjennskap til hovedpersoner i ledelse, styre og toneangivende aksjonærer. Dette gjelder for alle markeder, og slik sett synes store deler av rasjonalet for integrasjons-iveren i EU å hvile på feil premisser. Videre utvikling av lokale markeder i Europa der utgangspunktet er svært ulik historikk, ulik risikoappetitt og ulike lokale økosystemer er en klart mer fruktbar vei for utvikling.

Dette utelukker ikke harmonisering og integrasjon i enkelte områder, men hovedfokuset bør være utvikling av lokale markeder og økosystemer.

Det er også viktig å presisere at det har tatt årtier å bygge robuste og velfungerende økosystemer i Norge og Sverige som gjør at vi evner å skaffe risikokapital til hjemlig næringsliv. Det synes å være en naiv forestilling i EU om at innføringer av forslagene i MIP/SIU vil gi raske resultater i finansieringsevnen på tvers av landegrensene.

En kort kommentar til den foreslåtte 'consolidated tape': I forslaget som nå er fremlagt er det en rekke tekniske utfordringer av alvorlig karakter. I hovedsak vil forslaget kunne åpne for storstilt elektronisk frontrunning av handelsordre i aksjemarkedet i EU. Vi står rede til å kommentere ytterligere på dette ved behov.

Økt harmonisering på EU nivå kan ikke være et mål i seg selv. Det er viktig å opprettholde og legge til rette for lokale og nasjonale løsninger, slik at mindre markeder ikke utelukkende betjenes av store og internasjonale aktører. Det er primært globale aktører som Goldman Sachs/JP Morgan/Citadel som tjener på økt harmonisering på EU nivå. Med økt harmonisering blir det derfor ekstra viktig at nasjonale myndigheter bruker "sin" verktøykasse aktivt for å sørge for at lokale/nasjonale aktører fortsatt kan være et supplement til de internasjonale gigantene.

Dette tilsier at man fjerner goldplating, sørger for tidsriktig gjennomføring av EU-regler og legger mer til rette for at hele infrastrukturen rundt finansmarkedet i Norden/Norge fungerer mest mulig effektivt.

Oppsummert:

VFFF ønsker en bedre og mer nyansert beskrivelse av aktiviteten i verdipapirmarkedet i kommende Finansmarkedsmeldinger. Dette vil bedre den generelle forståelsen i offentligheten og det vil gi en klarere forståelse av den relative viktigheten av forskjellige faktorer.

VFFF ønsker å løfte frem at det pågående lovarbeidet i EU for å fremme integrering av finansmarkedene i EU bør behandles med aktsomhet og med avmålt tilslutning. Det er de lokale/nasjonale økosystemene for verdipapirmarkedene som må utvikles, helst med bruk av best-practice sammenligninger der Sverige og Norge, muligens sammen med Nederland, er ledende i Europa. Fornuftig overnasjonal regulering på enkeltområder er positivt, men hovedinnretningen må være å utvikle de lokale/nasjonale verdipapirmarkedene.

Oslo 14.01.2026

Skriftlig oppfølging fra Norges Juristforbund og Finansjuristene – innspill til helhetlig gjennomgang av rammevilkårene for finansnæringen

Vi viser til Finansdepartementets innspillsmøte om rammevilkårene for finansnæringen [sett inn dato], hvor Norges Juristforbund og Finansjuristene deltok og ga muntlige innspill.

Med dette oversender vi vår skriftlige oppfølging, som utdyper og systematiserer hovedpoengene fra vårt innlegg.

Norges Juristforbund representerer over 24 000 jurister, dommere, advokater og jusstudenter i statlig, kommunal og privat sektor. Finansjuristene organiserer jurister i finansnæringen og beslektede virksomheter. Samlet representerer vi en betydelig del av den juridiske infrastrukturen som gjør at finansmarkedsreguleringen fungerer i praksis.

Utgangspunktet for våre innspill er at finanssektoren har en samfunnskritisk funksjon. I urolige tider er behovet for stabilitet, forutsigbarhet og rettsikkerhetsgarantier særlig stort. Finanskriser, sikkerhetshendelser og systemsvikt slår direkte inn i befolkningens økonomi, i tilliten til institusjonene og i opplevelsen av trygghet. Rammevilkårene for finansnæringen er derfor også rammevilkår for samfunnet som helhet.

Nedenfor utdyper vi de hovedperspektivene vi løftet i møtet, og gir konkrete anbefalinger til den videre prosessen.

1. Rammevilkår er mer enn skatt og kapitalkrav

I vår muntlige presentasjon understreket vi at rammevilkår for finansnæringen ikke kan avgrenses til skatt, kapitalkrav og makroøkonomiske forhold. Rammevilkårene omfatter også rettsikkerhet, tillit til systemet, kvaliteten på lovgivningen og måten regelverket er strukturert, implementert og håndhevet på.

Utydelige, fragmenterte eller motstridende regler gjør hverdagen både dyrere og mer risikofylt – for kundene, for næringen og for staten. Aktørene må bruke store ressurser på å avklare hva som gjelder, og risikoen for feil og misforståelser øker. Dette kan føre til økt konfliktnivå, flere tvistesaker, svekket etterlevelse og i verste fall systemsvikt.

God regulering er derfor ikke bare en kostnadspost. God regulering er en grunnleggende forutsetning for stabile og velfungerende markeder. Et konsistent, forståelig og forutberegnelig regelverk reduserer risiko, styrker tilliten og gjør det enklere og billigere å gjøre det riktig første gang.

Vi vil derfor oppfordre til at rettssikkerhet og regelverkskvalitet eksplisitt inngår som egne temaer i den helhetlige gjennomgangen av rammevilkårene.

2. Jurister som del av samfunnets infrastruktur i finans

I innspillsmøtet pekte vi på at jurister i finanssektoren utgjør en viktig del av samfunnets infrastruktur. Jurister arbeider i banker, forsikringsselskaper og verdipapirforetak, men også i Finanstilsynet, Norges Bank, øvrig forvaltning og i klage- og kontrollorganer. Felles for disse miljøene er at de oversetter Stortingets og regjeringens vedtak til praktisk virkelighet.

Det er juristene som tolker og implementerer komplekse EU-regler, slik at de ivaretar både forbrukervern og finansiell stabilitet, samtidig som det gis rom for innovasjon og næringsutvikling. Det er også juristene som skal sikre at tilsynsmessige virkemidler brukes innenfor tydelige hjemler og i tråd med grunnleggende rettssikkerhetsprinsipper.

For at rammevilkårene skal fungere etter hensikten, må de som forvalter rammene ha tilstrekkelig kapasitet, riktig kompetanse og realistiske rammer. Juridisk kapasitet og kvalitet er dermed et rammevilkår i seg selv. Dersom de juridiske fagmiljøene er for små, overbelastede eller mangler nødvendig spesialkompetanse, svekkes gjennomføringsevnen. Det påvirker i neste omgang både næringen og samfunnets tillit til regulering og tilsyn.

Vi anbefaler at den helhetlige gjennomgangen også ser på hvordan juridisk kapasitet og kompetanse i finansnæringen, tilsynene, forvaltningen og klageorganene påvirker realiseringen av de finansmarkedsmessige målene.

3. Rapporteringspliktiges rolle i bekjempelse av økonomisk kriminalitet

Et sentralt punkt i vårt muntlige innlegg var rapporteringspliktiges rolle i bekjempelsen av økonomisk kriminalitet. Rapporteringspliktige foretak i finanssektoren har en nøkkelrolle i å avdekke og motvirke hvitvasking og annen økonomisk kriminalitet. Dette ansvaret vil øke ytterligere når EUs nye hvitvaskingspakke skal gjennomføres.

Kravene til identifisering, risikovurdering, rapportering og internkontroll blir mer omfattende og komplekse. Dette stiller store krav til juridisk kompetanse i foretakene. Regelverket spenner over EU-rett, strafferett, forvaltningsrett, sanksjonsregimer og personvern, i tillegg til detaljerte sektorregler. Det er avgjørende at regelverket utformes og implementeres på en måte som gjør det praktisk mulig å etterleve kravene, samtidig som virksomhetene kan ivareta sine kjerneoppgaver.

Et svakt eller uklart regelverk på hvitvaskingsområdet svekker kampen mot økonomisk kriminalitet, kan gjøre Norge mindre attraktivt som finansmarked og påføre enkeltforetak betydelig omdømme- og sanksjonsrisiko.

Vi mener derfor at bekjempelse av økonomisk kriminalitet og gjennomføringen av den nye hvitvaskingspakken bør inngå som et eget tema i den helhetlige gjennomgangen, med særlig vekt på hvordan regelverket kan utformes og håndheves slik at det understøttes av tilstrekkelig juridisk kompetanse.

4. Cybersikkerhet, DORA og behovet for kyndige jurister

Vi pekte i møtet på at cybersikkerhet i finanssektoren er et område der reguleringen er i rask utvikling. DORA-forordningen og den norske DORA-loven innfører omfattende krav til digital operasjonell motstandskraft. Regelverket er teknisk, detaljert og forutsetter tett samspill mellom teknologi, risikostyring og juss.

For at DORA-regelverket skal få ønsket effekt, er det nødvendig med kyndige jurister som kan omsette regelverket til klare kontrakter og ansvarsforhold, hensiktsmessige styrings- og kontrollsystemer og praktiske interne retningslinjer. Juridisk kompetanse er avgjørende i grenseflatene mellom virksomhetens ansvar, leverandørforhold, tilsynsforpliktelser og personvern.

Mangelfull eller ukoordinert gjennomføring av DORA kan gi betydelig systemrisiko, både for enkeltforetak og for finanssystemet som helhet. Vi anbefaler derfor at cybersikkerhet og DORA vurderes eksplisitt i gjennomgangen, og at det ses nærmere på hvordan juridisk kapasitet kan styrkes som en del av finansnæringens digitale beredskap.

5. EU- og EØS-regelverk: harmonisering, rettidig gjennomføring og begrensning av overimplementering

I vårt innlegg la vi vekt på betydningen av god og rettidig gjennomføring av EU- og EØS-regelverk. Norsk finansregulering er i stor grad preget av EU-regler, og for finansnæringen er det avgjørende at disse implementeres på en måte som gir forutsigbarhet, like konkurransevilkår og effektiv drift.

Etterslep i gjennomføringen av EU-regler skaper usikkerhet og kan gi norske aktører et konkurransemessig handicap. Samtidig vil en systematisk tendens til å gå lenger enn det EØS-avtalen krever, bidra til økte kostnader, mer kompleksitet og potensielt svekket konkurransekraft, uten nødvendigvis å styrke rettssikkerhet eller forbrukervern.

Et viktig prinsipp bør etter vårt syn være at norsk regelverk som hovedregel ikke går lenger enn det EØS-avtalen krever, med mindre særskilt begrunnede nasjonale forhold tilsier noe annet. Nøkkelen er harmonisering og lik håndheving innen EØS-området, slik at aktørene kan operere med klare forventninger og sammenlignbare krav.

Jurister med solid kompetanse i EU- og EØS-rett er en viktig konkurransefordel for norske aktører. De gjør det mulig å navigere i et komplekst regelverk, utnytte handlingsrommet og sikre god etterlevelse. Dette bør gjenspeiles i vurderingen av rammevilkårene.

6. Nasjonal eID som statlig ansvar

Vi løftet også spørsmålet om digital identitet. Digital identitet er blitt en grunnleggende infrastruktur i finanssektoren. I dag bæres store deler av dette ansvaret av bankene, blant annet gjennom BankID. Etter vår vurdering er det gode grunner til å vurdere en modell der staten tar et tydeligere ansvar for en nasjonal eID-løsning i tråd med eIDAS 2-forordningen.

En statlig forankret eID vil kunne gi en mer robust og rettssikker løsning, og tydeliggjøre rolle- og ansvarsfordelingen mellom myndigheter og finansforetak. Erfaring fra andre nordiske land viser at det er mulig å kombinere statlig ansvar for digital identitet med et velfungerende finansmarked.

Vi anbefaler at spørsmålet om nasjonal eID og ansvarsdelingen mellom stat og banker tas inn som et eget tema i den helhetlige gjennomgangen.

7. Oppsummering og anbefalinger

Som oppfølging av våre muntlige innspill vil vi særlig fremheve følgende anbefalinger:

1. **Definer rammevilkår bredt.**

Rammevilkårene for finansnæringen bør omfatte rettssikkerhet, juridisk kapasitet, arbeidet mot økonomisk kriminalitet, cybersikkerhet og digital infrastruktur – ikke bare skatt, kapitalkrav og tradisjonelle næringspolitiske virkemidler.

2. **Vurder både kostnader ved regulering og kostnader ved dårlig regulering.**

I tillegg til reguleringskostnader for foretakene bør det gjøres en systematisk vurdering av kostnadene ved uklare regler, manglende etterlevelse, hvitvasking, cyberangrep og tapt tillit.

3. **Sørg for god og rettidig gjennomføring av EU- og EØS-regelverk.**

Harmonisering og lik håndheving bør vektlegges, og norsk regelverk bør som hovedregel ikke gå lenger enn det EØS-avtalen krever, med mindre det foreligger særskilte nasjonale grunner.

4. **Styrk de juridiske fagmiljøene.**

Juridisk kapasitet og kvalitet i finansforetak, tilsyn, forvaltning og klageorganer er en del av samfunnets beredskap og rettssikkerhetsgarantier. Dette bør inngå i vurderingene av rammevilkår og ressursbehov.

5. **Vurder ansvarsfordelingen for digital identitet.**

En statlig forankret nasjonal eID i tråd med eIDAS 2-forordningen kan gi økt rettssikkerhet og tydeligere ansvarslinjer enn dagens ordninger.

Norges Juristforbund og Finansjuristene stiller seg til disposisjon for videre dialog og mer detaljerte innspill i det videre arbeidet. Vi representerer juristene som skal få regelverket til å virke i praksis, og som i sin hverdag ser hvordan rammevilkårene for finansnæringen virker – og hvor de ikke virker – i møte med virkeligheten.

Med vennlig hilsen

Sverre Bromander- President Juristforbundet

Ingrid Litland- leder Finansjuristene i Juristforbundet
[Teigland\(korrigert av Finansdepartementet\)](#)

André Oktay Dahl- politisk seniorrådgiver Juristforbundet

Innspill til Finansmarkedsmeldingen 2026 – finansnæringens rammevilkår

Abelia er foreningen for kunnskaps- og teknologivirksomheter i NHO. Abelia har medlemmer innen blant annet IKT, rådgivning, utdanning, forskning, samt ideelle og frivillige organisasjoner, og organiserer 2900 virksomheter med rundt 66 000 årsverk.

Vi viser til innspillsmøte 15. desember 2025 og takker for muligheten til å komme med innspill til finansmarkedsmeldingen 2026.

Abelia mener Finansmarkedsmeldingen 2026 i større grad må bidra til å belyse kapitalmangelen for oppstart- og vekstselskaper, og rollen venturekapital og de aktive eierfondene har i å løfte fremtidige vekstbedrifter i norsk næringsliv.

Kapitaltørke for oppstart – og vekstselskaper

Draghi-rapporten advarte om at Europa er i ferd med å miste sin konkurransekraft, og med den evnen til å finansiere velferdsstater, opprettholde forsvarsevnen og bevare sin strategiske autonomi. Uten teknologisk lederskap blir Europa avhengig av andres innovasjon, kapital og teknologi.

EU fikk i 2025 for alvor øynene opp for hvor sentralt nytt næringsliv er for Europa, og styrker satsingen på dyp teknologi og vekstkapital. Erkjennelsen av det samme alvorret har uteblitt i Norge.

Mye ligger til rette for innovasjon og entreprenørskap i Norge, men svak tilgang på risikokapital begrenser mulighetene. Kapitalgapet innen risikokapital i Norge har blitt gjentatt, tydelig og ettertrykkelig belyst. Mellom annet i Abelias Omstillingsbarometer, NHOs Veien til vekst, NVCA sine analyser og Investinor sine kartlegginger.

[Abelias omstillingsbarometer](#) viser at Norge rangerer helt på bunnivå når det kommer til tilgang på risikokapital, med en score på 4 av 100 mulige. Norge har svakere marked for investeringer i oppstart- og vekstselskaper enn land vi liker å sammenligne oss med. Dette er en omstillingsbarriere for Norge, når innovasjon og investeringer springer ut fra andre land enn vårt eget.

NHOs "Draghi på norsk" - [Veien til vekst](#) viser til at venturekapital som andel av BNP er svært lav i Norge, et velfungerende kapitalmarked til tross. Videre ser man en negativ utvikling for senfase venturekapital.

[Nylige tall fra NVCA](#) viser at kapitalmangelen for oppstart- og vekstbedrifter forverres, og gapet mellom tidligfase-investeringene i Norge, og snittet i Norden, er økende. De samlede investeringene (uavhengig av selskapets vekstfase) har falt i flere år. Man må tilbake til pandemiens begynnelse i 2020 for å finne et lavere totalbeløp for investeringer i unoterte selskaper i Norge. NVCA understreker at det er dramatisk at de mest teknologitunge og innovative selskapene i Norge får mindre investeringer enn i resten av Norden.

Også [Kapitaltilgangsutvalget](#) pekte på utfordringen knyttet til tidligfasevirksomheter med lengre utviklingsløp og betydelige kapitalbehov. Utvalget pekte videre på barrierer som manglende tilgang på privat risikokapital, få tidligfaseinvesteringsmiljøer, få fond-i-fond-investeringer og et begrenset omfang av private eiermiljøer.

Både oppstartsmiljøene og fondsmiljøene har over tid ropt varsko om et voksende kapitalgap i en bedrifts tidlige faser. Sondo varslar kapitaltørke i en [nylig artikkel i Dagens Næringsliv](#), og Sondo kan i sin nye kartlegging vise at investeringene i tidligfaseselskaper har falt fra 21 milliarder i 2021 til fem milliarder i fjor.

Når kapitalgapet ikke tettes, mister vi ikke bare enkeltbedrifter – vi mister fremtidig produktivitetsvekst, verdiskapning, eksportmuligheter og teknologisk suverenitet.

Finansmarkedsmeldingen 2026

Konkurransedyktige rammevilkår er avgjørende for å sikre attraktiviteten til Norge som oppstarts- og investeringsnasjon. Et høyere samlet skattetrykk enn sammenlignbare land er en barriere for vekst av selskaper så vel som investeringsmiljøer i og fra Norge.

Norske statlige investeringsselskaper som Investinor og Nysnø spiller i dette bildet en helt avgjørende rolle for kapitaltilgangen og vekstforholdene til unge norske teknologibedrifter. De siste årene har det til tross for dette ikke blitt tilført friske midler fra statlig hold.

For oppstarts- og vekstselskaper er aktive eierfond en sentral kilde til kapital for å utvikle teknologien og virksomheten, og gi grunnlag for vekst og internasjonalisering. Videre bidrar såkalt kompetent kapital med avgjørende erfaring og innsikt i krevende vekstløp for lovende selskaper.

Finansmarkedsmeldingen bør derfor bidra til å informere Stortinget om den presserende kapitalsvikten for oppstart- og vekstbedrifter, og gi tydelige signaler om behovet for en konkurransedyktig finansnæring [for fremtidens næringsliv](#). Norge må ta betydelige grep for å sikre fremtidig konkurransekraft for innovasjon, næringsutvikling og kapitalforvaltning.

Vi viser til innspill fra NVCA for ytterligere detaljer.

Med vennlig hilsen

Kjartan Almenning
Næringspolitisk direktør

Ingvild von Krogh
Leder av teknologipolitikk

NOTAT

Til: Norsk Venturekapitalforening
Att: Allon Groth

Fra: Advokatfirmaet BAHR AS
Partner Camilla Jøtun
Oppdragsansvarlig advokat: Peter Hammerich

Dato: Oslo, 14. januar 2026

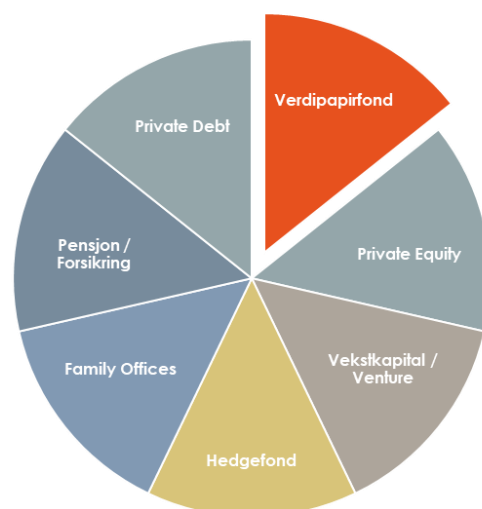
Norge som land for kapitalforvaltning

1. Innledning

Både sittende og tidligere regjeringer har fremmet ønsket om en sterk privat fondsforvaltningsbransje i Norge. Men for at Norge skal kunne bli et land for kapitalforvaltning er det flere ting som må på plass.

For det første må det være tilstrekkelig kapital tilgjengelig. Det er penger i Norge – men denne investeres begrenset – typisk i eiendom og likvide produkter som noterte aksjer og verdipapirfond. Andre investeringsprodukter, slik som private equity og venture har langt mindre kapital tilgjengelig. For det andre må man ha tilgang til riktig kompetanse. Det har vi som utgangspunkt også - vi har en sterk finansbransje i Norge, med store og gode banker og mange dyktige kapitalforvaltere. Men hvis de norske rammebetingelsene ikke er tilpasset bransjen, er det stor risiko for at denne kompetansen bygges opp utenfor Norge. For det tredje må man ha et fleksibelt og tilpasset rammeverk for kapitalforvaltere å operere etter. Det siste er det et ikke ubetydelig spørsmålstegn ved. Dette hindrer muligheten for å bygge opp kompetanse og tiltrekke kapital til Norge og investeringsprodukter innenfor ulike aktivaklasser.

Det siste året har verdipapirfondsbransjen fått mye oppmerksomhet. Etter faktisk og varslet utflagging har Regjeringen lyttet til bransjen og innført skattefritak for verdipapirfond med virkning fra 2026. Dette er fint, men vil alene ikke gjøre Norge til et land for kapitalforvaltning. Kompetansen og verdiene man burde ønske å verne ligger vel så mye i andre deler av bransjen, herunder hos forvaltere av alternative investeringsfond. Dette omfatter private equity (aktive eierfond), venture fond, hedgefond, eiendomsfond, gjeldsfond, infrastrukturfond, family offices, pensjonsfond osv.

Alternative investeringsfond er en viktig, og stadig voksende, del av kapitalforvaltningsbransjen i Norge og globalt. Alternative investeringsfond henter norsk og utenlandsk kapital og bruker denne kapitalen (sammen med fremmedkapital) til å investere i selskaper som bidrar til sysselsetning og verdiskapning. Konkurransen om investorenes kapital er imidlertid stor. Selv om det er kapital tilgjengelig i Norge, er de norske forvalterne helt avhengige av å kunne tiltrekke seg også utenlandsk kapital om Norge skal bli et land for kapitalforvaltning. Skal man få til dette er man avhengig av gode og konkurransedyktige rammevilkår.

I dette notatet vil vi se nærmere på hva som må til for å for å gjøre Norge mer attraktivt for kapitalforvaltere (jf. punkt 3) og hvilke endringer som vi mener bør gjøres med de norske lovreglene for å oppnå dette (jf. punkt 4). For å vurdere dette er det avgjørende å ha forståelse for hva alternative investeringsfond er og hvorfor disse er viktig for Norge (jf. punkt 2).

2. Om alternative investeringsfond

2.1 Hva er alternative investeringsfond?

Alternative investeringsfond er kollektive investeringsstrukturer som ikke er UCITS-fond. Alternative investeringsfond er regulert av lov om forvaltning av alternative investeringsfond (AIF-loven)¹ som implementerer og reguleres av Europaparlamentets- og rådsdirektiv 2011/61/EU av 8. juni 2011 om forvaltere av alternative investeringsfond (AIFMD) med tilhørende forordninger, jf. AIF-loven kapittel 1a.

Alternative investeringsfond omfatter såkalte private equity-fond (aktive eierfond), eiendomsfond, infrastrukturfond, venture fond, gjeldsfond osv. Det er uten betydning hvilke typer aktiva det investeres i, og valg av selskapsform har heller ingen betydning for vurderingen av om det dreier seg om et alternativt investeringsfond. Egenkapitalen som brukes til å foreta investeringer hentes fra investorer og organiseres i en fondsstruktur. Fondene opererer innenfor bransjespesifikke, internasjonale rammeverk og standarder.

Alternative investeringsfond er som den klare hovedregel strukturert som et illikvid investeringsprodukt uten løpende innlønnsrett for investorene. Fondene har en avtalt varighet på 10-15 år. I denne perioden er den investerte kapitalen låst i fondsstrukturen (med en begrenset mulighet for salg av fondsandeler i annenhåndsmarkedet).

Forvaltning av alternative investeringsfond er regulert virksomhet og krever i utgangspunktet tillatelse fra Finanstilsynet. Det er gjort unntak fra kravet om tillatelse for forvaltere som forvalter alternative investeringsfond med en samlet forvaltningskapital under terskelverdiene 500 millioner euro og 100 millioner euro, avhengig av muligheten for finansiell giring. Disse forvalterne er omfattet av krav til registrering og rapportering til Finanstilsynet, og AIF-lovens bestemmelser om tilsyn. Hvitvaskingsloven gjelder også for de registrerte AIF-forvalterne.

2.2 Hvorfor er alternative investeringsfond viktige for Norge?

Alternative investeringsfond identifiserer selskaper, virksomheter og forretningsideer med vekst- og utviklingspotensial, og investerer kapital og kompetanse i disse. Gjennom kapital og kompetanse bidrar

¹ Lov-2014-06-20-28

alternative investeringsfond til utvikling og vekst. Under alternative investeringsfonds eierskap øker veksttakten i selskapene. For tidligfaseselskaper («startups») er veksten særlig sterk 4-5 år etter at alternative investeringsfond har gjort sin første investering.

Når bedrifter er ansvarlige, bærekraftige og lønnsomme, er de også mest verdifulle for samfunnet. I alle markeder er alternative investeringsfond blant de viktigste pådriverne for bedre styring, både i noterte og unoterte selskaper. Norske kapitalforvaltere tar et tydelig ansvar i dette arbeidet i Norge, og bidrar til en bærekraftig og grønn omstilling av det norske næringslivet.

Som dokumentert i norsk venturekapitalforenings årlige verdiskapingsundersøkelse utført av Menon Economics, bidrar alternative investeringsfond hvert år med viktig verdiskaping til det norske samfunnet gjennom arbeidsplasser, ringvirkninger og skatteinntekter²:

- I 2024 var ca. 89.000 mennesker ansatt i selskaper eid av alternative investeringsfond
- Siden 2001 har gjennomsnittlig årlig vekst i verdiskapning i selskaper eid av alternative investeringsfond vært på 14,9%
- I 2023-2024 bidro bransjen med ca. 180 milliarder i verdiskapning. Det tilsvarer 2,6% av fastlands-BNP.

Aktive eierfond finansierer vekst og bærekraftige løsninger gjennom å investere kapital og kompetanse i nyoppstartede og etablerte selskaper. For å sikre en stabil utvikling av norsk næringsliv, er det avgjørende å bygge en robust sektor for aktive eierfond i Norge, som står seg godt gjennom både oppgangs- og nedgangstider. Kapitalen inn til fondene må derfor komme fra et bredt spekter av kapitalkilder for å sikre stabilitet i kapitaltilførsel. Eksempler på investorer i aktive eierfond er institusjonelle investorer som pensjonsfond, pensjonskasser, private, familieeide selskaper og statlige aktører.

3. Hva skal til for å gjøre Norge mer attraktivt for kapitalforvaltere?

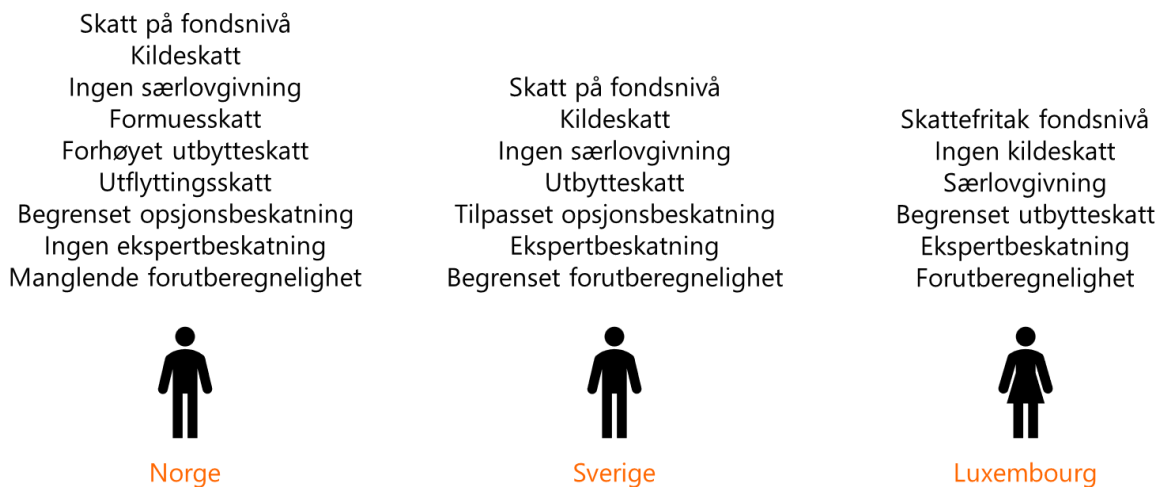
3.1 Generelt

Siden de første alternative investeringsfond ble etablert å begynnelsen av 2000-tallet, har norske forvaltere av private equity fond og venture fond som har søkt utenlandsk kapital sett seg nødt til å etablere fondene sine utenfor Norge. Mens man tidligere etablerte fondene på f.eks. Guernsey og Jersey, er det nå Luxembourg og Irland som er de mest brukte jurisdiksjonene. Dette skyldes at Norge, i motsetning til disse jurisdiksjonene, ikke har søkt å legge til rette for konkurransedyktige rammebetingelser for alternative investeringsfond.

Innenfor private equity og venture er det relativt få investeringsmuligheter i Norge. Dette medfører at kapitalforvalterne i stadig større utstrekning må investere utenfor Norges grenser. Da blir Norge som investeringsunivers mindre viktig. Når de fleste kapitalforvaltere over tid kun vil investere en begrenset del av kapitalen under forvaltning i Norge, er det heller ingen nødvendighet å være etablert i Norge. Når forvaltning ut fra Norge også medfører negative skattekonsekvenser (i form av skatt på fonds- og

² Aktive eierfond gir økt vekst i norsk økonomi - men sysselsettingen er under press - Norsk Venturekapitalforening

investornivå, formuesskatt, forhøyet utbytteskatt og utflyttingsskatt), forsterkes dette ytterligere. I tillegg er manglende forutberegnelighet, ødeleggende for bransjen.

Christian Sinding, tidligere toppsjef i EQT, uttalte på NHO sin årskonferanse i januar 2026 at kapitaltilgangen i Norge svekkes fordi globale fond og investorer trekker pengene ut av Norge.³ Utenlandsk kapital anser at investeringer i Norge innebærer for stor risiko på grunn av manglende forutberegnelighet og stadig endrede rammebetingelser. Han påpekte videre at når utenlandsk kapital uteblir og rammevilkårene for gründerne totalt sett er dårligere i Norge enn andre land, vil gründerne og oppstartsbedrifter flytte til andre land. Dette viser at Norge taper i kampen om både kapitalen og kunnskapen som er avgjørende for videre verdiskapning.

Key takeaway:

Samlet innebærer manglende særlovgivning i Norge at den totale skattebyrden for fond, forvalter og investorer blir høyere for fond og forvaltere etablert i Norge sammenlignet med utlandet. Det medfører færre fond i Norge, risiko for utflytting av forvaltere og mindre utenlandsk kapital for investering i Norge. Bare å flytte til over svenskegrensen kan gi fordeler (ingen formuesskatt, bedre finansnæring, større investeringsunivers etc.), selv om de største fordelene ligger de de typiske fondsjurisdiksjonene. Skal man sikre at norske kapitalforvaltere etablerer seg og forblir i Norge, er det derfor nødvendig å gjøre noe med rammebetingelsene for alternative investeringsfond.

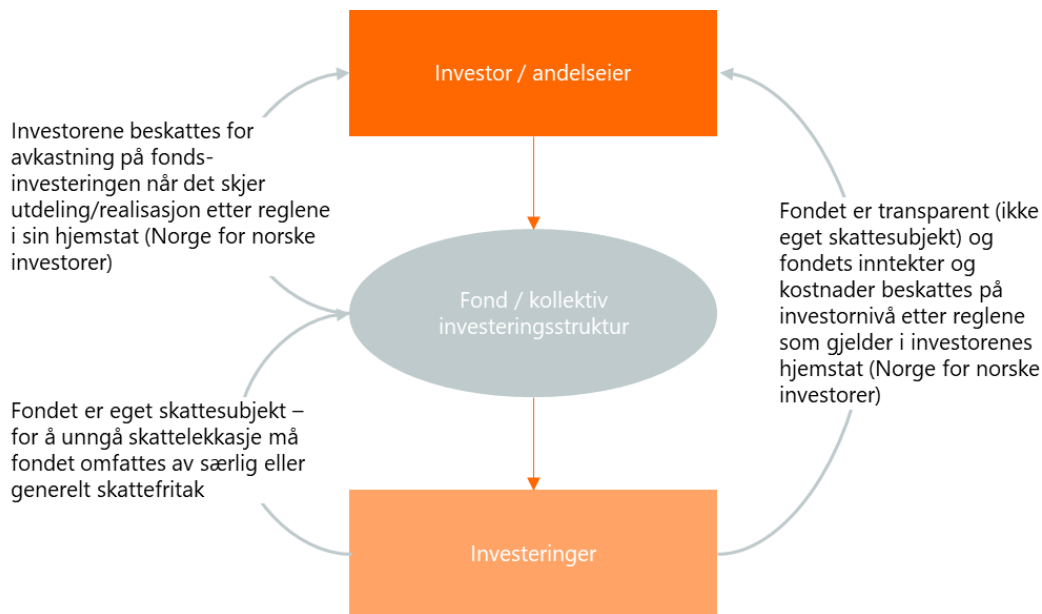
³ Oppkjøpstopp Christian Sinding om kapitalflukt: – Vi har mindre «dealfow» i Norge | DN

3.2 Beskatning av fond og investorer

3.2.1 Hindre dobbeltbeskatning i kollektive investeringer

Når man investerer gjennom en kollektiv investeringsstruktur, blir det automatisk minst ett ekstra ledd i investeringsstrukturen (fondet) sett i forhold til om investorene skulle investert hver for seg. For å unngå at en slik kollektiv investeringsstruktur medfører dobbelt- eller trippelbeskatning, er det et overordnet prinsipp at fondets avkastning – etter beskatning på porteføljenivå (alminnelig virksomhetsbeskatning) – beskattes på investornivå (i henhold til skattereglene i de relevante landene) og ikke på fondsnivå.

For å sikre dette vil man ofte legge opp til å etablere fondet som en transparent enhet eller et eget skattesubjekt som har tilgjengelig ulike skattefritak. Dette er ikke et forsøk på skatteunndragelse, men en strukturering for å sikre at investorene betaler den samme skatten som de ville betalt om de hadde investert direkte i de underliggende porteføljeselskapene/eiendelene.

I en transparent fondsstruktur er skattesatsene i etableringsstaten uten betydning, ettersom fondets inntekter (etter skatt på porteføljenivå) strømmer opp til investorene for skatteformål og blir beskattet i henhold til skattereglene i den enkelte investors hjemstat. Det betyr at det er norske regler som gjelder ved beskatningen av norske investorer, også når de investerer i fond etablert på f.eks. Guernsey eller Luxembourg. Investering i en transparent fondsstruktur i disse fondsjurisdiksjonene gir således akkurat den samme beskatningen for norske investorer som de ville hatt om fondet var etablert som f.eks. et norsk indre selskap eller et dansk kommandittselskap.

Når fondet er etablert som et eget skattesubjekt (tilsvarende et norsk aksjeselskap), er fondet derimot gjenstand for de skatteregler som gjelder i etableringsstaten på fondsnivå. Det betyr at fondet beskattes for sine inntekter etter gjeldende regler, herunder eventuelle skattefritak (slik som fritaksmetoden i

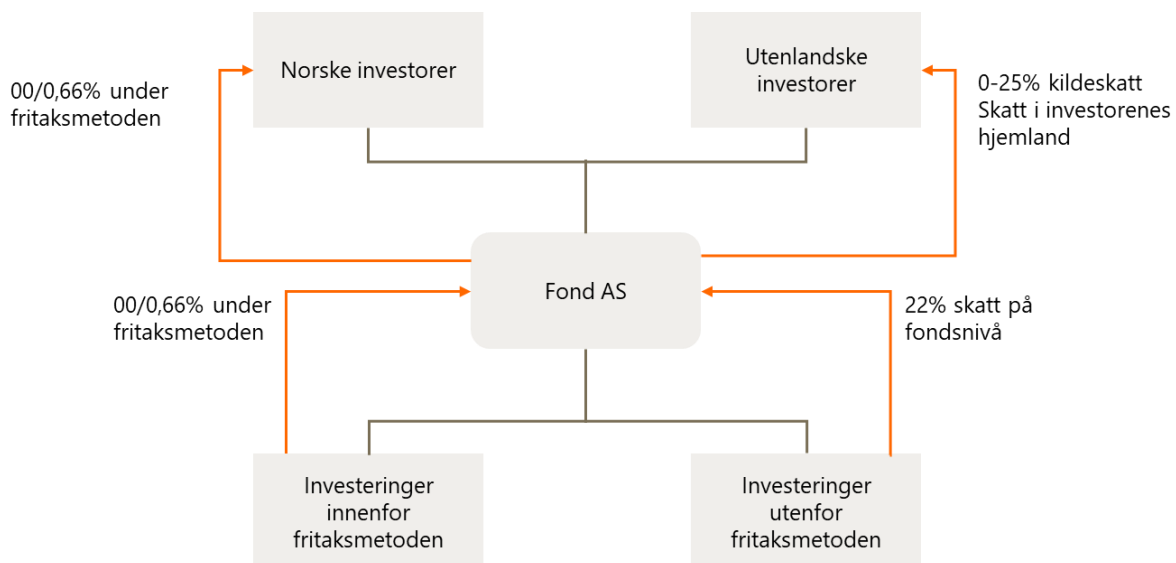
Norge). I tillegg blir investorene beskattet for sin avkastning fra fondet, først og fremst i sitt hjemland etter de regler som gjelder der, men også eventuelt basert på etableringsstatens regler om kildeskatt.

3.2.2 Norske alternative investeringsfond

Alternative investeringsfond er som nevnt kollektive investeringsfond som ikke er verdipapirfond. I statsbudsjettet for 2026 ble det innført fullt skattefritak på fonds nivå for norske verdipapirfond fra og med 2026. uavhengig av deres investeringsstrategi (aksjer, renter eller kombinasjon). For alternative investeringsfond er det derimot ingen særregler, og det er de generelle skattereglene som gjelder.

Hvis fondsstrukturen og fondets investeringer omfattes av fritaksmetoden kan en norsk fondsstruktur fungere fint. Da vil avkastning på fondets investeringer være fritatt for skatt, med unntak for 3% av eventuelt utbytte. Men hvis mandatet til fondet ligger utenfor fritaksmetoden, f.eks. fordi dette er et gjeldsfond eller fordi fondet investerer i minoritetsposter utenfor EØS, beskattes inntektene med 22%.

Ved utdelinger fra fondet til investorene er det de generelle norske reglene om kildeskatt på utbytte som gjelder for utenlandske investorer. Hvis fondet søker kapital utenfor EØS, vil utdelinger derfor som den klare hovedregel ilegges norsk kildeskatt på 25% (med rett til redusert sats under eventuell skatteavtale, typisk ned til 15%).

3.2.3 Hvordan er det i andre land?

I fondsjurisdiksjoner som Luxembourg og Irland er det innført særlige skatteregimer for regulerte fondsstrukturer – både for UCITS-fond (likvide verdipapirfond) og alternative investeringsfond. Disse reglene innebærer at fondet (hvis etablert som et eget skattesubjekt) er fullt ut fritatt for skatt på fonds nivå – uavhengig av hva fondet investerer i. I Luxembourg påløper det en såkalt «subscription tax» på fondets verdjusterte egenkapital (0,01%). Tilsvarende er ikke innført i Irland.

I tillegg er det et generelt fritak for nasjonal kildeskatt ved utdeling fra fondet og ved salg av andel i fondet av utenlandske investorer.

En oversikt over skatteregimet i Luxembourg for regulerte fond er inntatt i Vedlegg 1.

Både Sverige og Danmark har skattefritak for verdipapirfond og andre likvide fondsprodukter, men ikke for alternative investeringsfond. Det betyr at i alle nordiske land beskattes alternative investeringsfond etter de alminnelige skatteregler. I Sverige satt regjeringen i 2023 ned et utvalg som fikk i oppdrag å se hvordan fondslovgivningen kunne gjøre den svenske fondsbransjen mer konkurranse- og motstandsdyktig. Utredningen (Fondsmarknadsutredningen) ble fremlagt 10. desember 2025⁴. Her forslår utvalget innføring av en ny fondsstruktur med variabel kapital – fondandelsbolag – som omfatter «investeringsbolag» (UCITS-fond) og AIF-bolag som opprettes som et spesialfond. Dette omfatter dermed kun likvide produkter. Utvalget foreslår at fondandelsbolag skal beskattes etter samme regler som verdipapirfond, det vil si med skattefritak på fondsnivå. Samtidig avgrenser de lovforslaget og skattefritaket mot øvrige AIF-bolag (ilikvide produkter), som dermed fortsatt skal beskattes etter alminnelige regler for aksjeselskap.

3.2.4 Oppsummering

I tradisjonelle fondsstrukturer som Luxembourg og Irland er det innført egne særskatteregler for regulerte fondsprodukter, herunder alternative investeringsfond. Dette er i samsvar med det allmenne, internasjonale prinsippet innenfor alternative investeringsfond, om at beskatning skal skje i investorenes deres hjemland etter de regler som gjelder der.

I Norge har vi ingen slik særlovgivning for alternative investeringsfond. Det er heller ikke foreslått av det svenske utvalget som har gjennomgått de svenske reglene. Det er dermed de generelle skattereglene som gjelder. Disse er ikke tilpasset kollektive investeringsstrukturer, herunder alternative investeringsfond. Dette skaper utfordringer for norske fondsstrukturer og tilgangen til utenlandsk kapital.

Når konkurrerende jurisdiksjoner som Luxembourg og Irland har skattefritak på fondsnivå, vil utenlandsk kapital velge å investere i disse landene foran Norge. Investorene forventer at fondet er skattefritt og at beskatningen av fondets avkastning skjer hos den enkelte investor etter reglene i disses hjemland.

Key takeaway:

Så lenge norske alternative investeringsfond betaler skatt, så kan ikke Norge bli et hjemland for kapitalforvaltning. Det er mange mandater som ligger utenfor fritaksmetoden, og når investorene kan velge skattefrie fond i utlandet blir Norge automatisk utkonkurrert. Utenlandske investorer vil heller ikke investere i norske strukturer hvor de risikerer løpende beskatning og/eller skatterapportering, eller hvor det påløper kildeskatt på utdelinger fra fondet. For å tilstrekke seg utenlandsk kapital blir norske forvaltere da tvunget til å etablere fondsstrukturene i utlandet, f.eks. i Luxembourg og Irland.

⁴ <https://regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2025/12/sou-2025117/>

3.3 Eierbeskatning

I Norge har kapitalforvaltningsbransjen vært i jevn vekst siden de første etableringene på begynnelsen av 2000-tallet. Vi har over de siste tiårene fått flere kapitalforvaltere som har lyktes med utspring i Norge og med hovedkontor i Norge. Som nevnt er kapitalforvaltning bra for Norge. Det gir grunnlag for oppbygning av kompetanse og bidrar til kapital til næringslivet.

I tillegg til rammevilkårene på fondsnivå, er det også et viktig spørsmål for kapitalforvaltere hvordan forvaltningsselskap bør struktureres og organiseres. Historisk har det vært velfungerende å etablere seg med forvaltningsselskap i Norge selv om fondet etableres i utlandet - typisk Luxembourg. Dette har vært en struktur som internasjonal kapital har funnet tilfredsstillende og som også har fungert for norske eiere av forvaltningsselskapet. Forvaltningsselskapet betaler norsk virksomhetskatt på sine forvaltningsinntekter og mottar kapitalinntekt på sine investeringer i fondet.

Kombinasjonen av formuesskatt, forhøyet utbytteskatt og utflyttingsskatt (exit-skatt) utfordrer imidlertid både rådgivere og kapitalforvaltere når man skal vurdere hvordan fremtidig kapitalforvaltning bør organiseres ut fra Norge. Med dagens skatteregler kan det beste rådet være at kapitalforvaltere etablerer forvaltningsselskapet utenfor Norge. En ting er hvor eierne blir boende, men langt verre er konsekvensen av at kompetansen vil bygges opp utenfor Norge. Hvis man tror på suksess kan det beste være å starte virksomheten utenfor Norge, knytte til seg ansatte utenfor Norge, og som eier være klar for å flytte fra Norge når suksessen nærmer seg. Å innrette seg på denne måten kan spare eiere av forvaltningsselskapet for millioner i skatt. Selv om det er mer kostbart å starte fra bunnen av dersom man skal etablere seg utenfor Norge, er det håndterbart. Sett opp mot fremtidig oppside i tilgangen til kompetanse og kapital, kan det være nødvendig.

Det er et bærende skatterettslig prinsipp at reglene skal være mest mulig nøytrale, og ikke påvirke forretningsmessige beslutninger. Den samlede eierskatten og dagens regler om utflyttingsskatt er imidlertid alt annet enn det. Dette presser norske forvaltere til å etablere virksomheten i utlandet, samt hindrer tilgangen til utenlandsk kompetanse.

Key takeaway:

For kapitalforvaltningsbransjen i Norge vil høy eierbeskatning bidra til at bransjen bygges ned over tid. Det er naivt å tro at finanssektoren generelt, og kapitalforvaltningsbransjen spesielt, ikke vil søke å optimalisere egen virksomhet. En av de bransjene Norge kan utvikle ytterligere, og hvor vi kan konkurrere internasjonalt, er nettopp kapitalforvaltningsbransjen. Norske myndigheter bør derfor søke å lage regler som bidrar til å bygge kompetansemiljøer innenfor kapitalforvaltning. Men dessverre har myndighetene så langt heller valgt å innføre regler som mer enn noe annet oppmuntrer nye kapitalforvaltere til å etablere virksomheten utenfor Norges grenser.

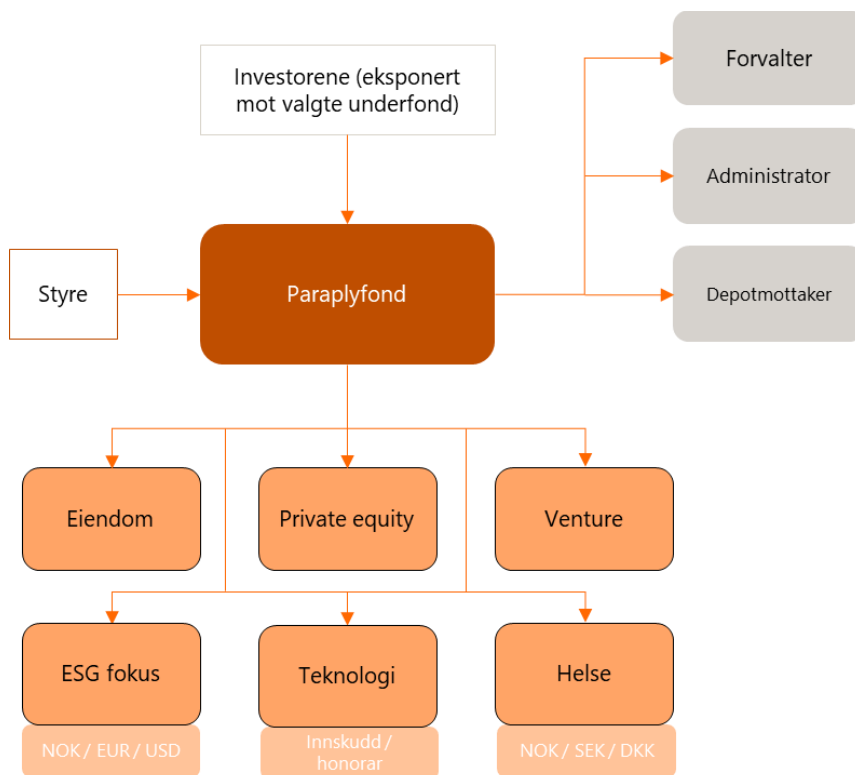
3.4 Selskapsrettslige skranker

Norge har ingen særlovgivning for etablering av og administrasjon av alternative investeringsfond som sådan (AIF-loven er regulering på forvalternivå. Norske alternative investeringsfond reguleres derfor av

alminnelige selskapsrettslige regler – det vil si aksjeloven om etablert som et aksjeselskap eller selskapsloven om etablert som et indre selskap eller kommandittselskap. Det betyr at kapitalinnskudd og kapitaluttak fra et alternative investeringsfond etablert som et aksjeselskap må følge aksjelovens formelle regler om kapitalforhøyelser, utbytte og kapitalnedsettelse. Dette er til dels tungvinte regler som gjør kapitalflyten mindre fleksibel.

I andre land i Europa, herunder Luxembourg, Irland og Danmark, er det egne lover for alternative investeringsfond som har tilpassede regler om kapitalflyt, selskapsstruktur etc. Som nevnt i punkt 3.2.3 ovenfor er det også foreslått å innføre tilsvarende regler i Sverige (men kun for likvide fond).

Det som særlig kan trekkes frem fra lovgivningen i andre land, er at selskapskapitalen er variabel (denne kan økes og reduseres uten formelle krav), at fondet kan etableres med en eller flere avdelinger (underfond) med ulikt investeringsmandat, og at hver avdeling igjen kan ha flere andelsklasser (f.eks. for å møte investorers forventninger til valuta, honorarstruktur etc.). Det betyr at man kan etablere fondet som en såkalt paraplyfondstruktur med ulike investeringsstrategier og investeringsvilkår innenfor samme selskapsstruktur.

Key takeaway:

Andre land tilbyr tilpassede selskapsregler for fond, herunder mulighet for variabel kapital og paraplyfondstrukturer. Hovedfordelene med en paraplyfondstruktur er at (i) opprettelse av nye avdelinger / underfond er presumptivt enklere enn å opprette helt nye fond, (ii) man trenger ikke å forhandle og inngå nye avtaler med tjenestetilbydere per nye avdeling (alt ligger under samme avtaleverk), og (iii) det er normalt sett lavere etableringskostnader og løpende kostnader i en paraplyfondstruktur.

3.5 Behov for forutberegnelighet

Selv om flere av de punktene som er nevnt ovenfor skulle bli endret, er den største hemskoen for norsk kapitalforvaltningsbransje manglende forutberegnelighet og stabilitet.

Typiske fondsjurisdiksjoner har en vedtatt målsetning om å fremme fondsforvaltningsvirksomhet i landet, og ved etablering i disse jurisdiksjonene vil man derfor ikke risikerer store endringer i det juridiske rammeverket i fondets levetid. Et fond kan ofte ha et tidsperspektiv på 10 år eller mer, og (risikoen for) endring av reglene underveis i fondets levetid er problematisk – både for forvalter og for investorene. Det er derfor nødvendig at reglene som regulerer fondet er stabile og fleksible i hele fondets levetid. Dette er avgjørende for å kunne tiltrekke seg institusjonelle, internasjonale investorer.

Tradisjonelt har Norge vært oppfattet som et politisk land, det vil si en legalt ustabil jurisdiksjon. For eksempel har Norge tidligere hatt større skattereformer ca. hvert tiende år, noe som skaper usikkerhet hos investorene. Sittende regjering har også innført diverse skatteendringer som er oppfattet som næringsfiendtlige (slik som «lakseskatt», grunnrenteskatt og innstramming i reglene om utflyttingsskatt). Selv om Norge også har nytt godt av at den politiske uroen har økt i andre land som tradisjonelt sett har vært ansett som relativt stabile, slik som for eksempel Storbritannia, ser vi at manglende stabilitet og forutberegnelighet er ødeleggende for videre bygging av norsk kapitalforvaltningsbransje.

Key takeaway:

Etablering av fond i typiske fondsjurisdiksjoner som Luxembourg og Irland handler i all hovedsak om den tryggheten man oppnår ved at fondet etableres i en for investorene kjent jurisdiksjon med et stabilt og forutsigbart rammeverk, og med gode, profesjonelle tjenestetilbydere. Uten dette er det vanskelig for norske fondsforvaltere å hente utenlandsk kapital til sine strukturer. Og når man ser dette fra et norsk næringslivsperspektiv, så er dette viktig – fordi denne internasjonale kapitalen som nevnt i stor grad blir brukt til å investere i norske selskaper og norske arbeidsplasser.

4. Forslag til endringer i rammebetingelsene for alternative investeringsfond

4.1 Skattefritak på fondsnivå og fritak for kildeskatt

Etter dagens regler må norske fond etableres enten som et aksjeselskap (AS) eller et indre selskap (IS). Som angitt foran vil dette kunne by på utfordringer. Aksjeselskap og indre selskap (gjennom reglene om deltakerfastsettelse) er gjenstand for de alminnelige skatteregler. Hvis investeringene faller utenfor fritaksmetoden, påløper derfor skatt på fondsnivå. Videre, utenlandske investorer får skatteplikt til Norge ved investering i et indre selskap og må levere skattepapirer (selv om f.eks. fritaksmetoden unntar inntekten helt eller delvis fra skatt). Det er ofte en «dealbreaker». Ved investering i et aksjeselskap kan det påløpe kildeskatt ved utdeling til investorene. Samlet innebærer dette at investorer velger andre land å investere i.

Som nevnt foran hjelper det ikke å se hen til reglene i de øvrige nordiske landene. Også her er det de generelle skattereglene som gjelder for alternative investeringsfond – både på fondsnivå og ved

utdelinger til investorene. Skal Norge ha sjans i et konkurranseutsatt marked må vi derfor «gå hele veien» og se hen til reglene som gjelder i de tradisjonelle fondsjurisdiksjonene som Luxembourg og Irland.

Får man ikke til dette, vil det fra et skatteperspektiv fortsatt være bedre å etablere fondet i Luxembourg eller Irland – slik mange norske forvaltere dessverre har sett seg nødt til i mange år allerede. Det er et faktum at andelen utenlandsk kapital i norske fond er begrenset og i noen tilfeller tilnærmet fraværende. Daglig mister norske forvaltere utenlandske investorer til norske fond. Både norske og utenlandske investorer vil selvfølgelig heller investere i utenlandske fond dersom dette er skattemessig mer gunstig enn å investere i fond etablert i Norge.

For at Norge skal ha mulighet til å konkurrere som fondsjurisdiksjon med andre land er det derfor først og fremst avgjørende at det innføres skattefritak på fondsnivå. Skattefritaket må gjelde generelt, det vil si uavhengig av om fondet investere i aksjer, renter, derivater, eiendom etc. Dette er tilsvarende reglene som fra 2026 er innført for verdipapirfond. Her ble det innført skattefritak på fondsnivå fordi norske verdipapirfond flagget ut sine fond til andre land av konkurransehensyn. Risikoen for utflagging fra Norge (og manglende etablering i Norge) gjelder like mye for alternative investeringsfond som for verdipapirfond - og alternative investeringsfond er minst like viktig for norsk verdiskapning, sysselsetning og vekst som verdipapirfond.

Spørsmålet etter dette blir hvordan man sikrer en hensiktsmessig avgrensning av skattefritaket for å sikre at man (kun) treffer de strukturer man ønsker å treffe. Dette kan enkelt løses ved at Norge, som andre land, innfører særlov som gir skattefritak for alle norske fond som er regulert på forvalter- og/eller fondsnivå i henhold til AIF-loven og verdipapirfondloven. Når skattefritak knyttes til den regulerte statusen, unngår man mulighet for tilpasninger og vi får tilsvarende skatteregler som landene Norge i dag utkonkurreres av. Samtidig må reglene inneholde en klar avgrensning mot strukturer som ikke er

fond (men som med et slikt generelt skattefritak vil prøve å være/bli fond). Samlet gjør dette at fondets avkastning beskattes i investorens hjemland etter disse lands regler.

Enkelte andre fondsjurisdiksjoner har en årlig «subscription tax», slik som Luxembourg (på fondsnivå for alle regulerte, skattefrie fond) og Sverige (på andelseiernivå for verdipapirfond). Hvorvidt dette er hensiktsmessig ved innføring av skattefritak for norske fond, bør vurderes nærmere ut fra et konkurransehensynsperspektiv.

I tillegg til skattefritak på fondsnivå må reglene innebære at investorene utelukkende beskattes etter de regler som gjelder i investorens hjemland. Dette sikres ved at det innføres fritak for norsk kildeskatt på kildeskatt på utdelinger fra alternative investeringsfond. Det betyr ikke at investoren ikke skal beskattes for sin avkastning på fondsinvesteringer, men beskatningen skjer i investorens hjemland og ikke Norge. Uten et slikt fritak vil investorer kvie seg for investering i norske fond, ettersom de unngår både skattebetaling og skatterapportering ved investering i fond i andre land.

Key takeaway:

Skatt på fondsnivå og kildeskatt på utdelinger til investorer hindrer tilgangen til utenlandsk kapital. Det må derfor innføres skattefritak på fondsnivå for norske alternative investeringsfond som er regulert enten på fond- eller forvalternivå. Videre må det innføres fritak for kildeskatt på utdelinger fra alternative investeringsfond.

4.2 Justeringer i eierbeskatningen

I en internasjonal bransje kan man i praksis utføre virksomheten hvor som helst fra. Den samlede eierskatten i Norge medfører at norske fondsforvaltere «tvinges» til å flytte fra landet før verdiene blir for store. Videre vil ikke utenlandske aktører etablere seg her i utgangspunktet. Dette er kompetanse og kapital som Norge burde søke å tiltrekke seg i stedet for å frastøte seg.

Hvis formuesskatten fjernes, vil mye av problemet være løst. Da kan verdier forbli i strukturene uten at utdelinger (som utløser utbytteskatt på nærmere 38%) må gjennomføres for å betale formuesskatt. Innenfor kapitalforvaltningsbransjen er det et bærende prinsipp at forvalter skal ha egne penger investert i fondsstrukturene. Det betyr at avkastning fra ett fond helt eller delvis må reinvesteres i nye fond etter krav fra investorene. Formuesskatten bryter med dette.

Hvis formuesskatten ikke fjernes i sin helhet, vil låsing av skattegrunnlag og sats på et lavere nivå vil ha positiv effekt. For samlet er det vi trenger stabilitet og forutsigbarhet gjennom et lovverk som viser at Norge ønsker å være et land for etablering av og investering i alternative investeringsfond.

Key takeaway:

Norge er ett av få land i verden med formuesskatt. Kapitalforvaltning er ikke stedbunden, og med færre investeringsmuligheter i Norge gjør rammebetingelsene for forvalterne at det er bedre å etablere og drive forvaltningsvirksomheten fra andre land. For å hindre dette må formuesskatten oppheves, helt eller delvis for aktiv kapital. Videre må dagens regler om utflytningsskatt reverseres til tidligere regler.

4.3 Tiltak for å sikre forutberegnelighet

Norges største hinder for å tiltrekke seg utenlandsk kapital og kompetanse er manglende forutberegnelighet og stabilitet i det gjeldende rammeverket. Gjentatte endringer i skattereglene, økning i skattesatser og politisk uro rundt hva som skal skje med skattereglene i fremtiden gjør at langvarige fondsstrukturer i Norge fremstår for usikkert for investorene og forvalterne. Hvorfor skal de velge å investere i Norge med betydelig usikkerhet når det finnes mange gode alternativer i andre land hvor rammeverket er tilrettelagt og stabilt.

Dette betyr at skal Norge bli et land for kapitalforvaltning, må vi ikke bare endre gjeldende regler i samsvar med gjennomgangen ovenfor, men man må også gjøre tiltak som sikrer at nye regler ikke endres «ved første korsvei» når politiske bølger tilsier det.

Man kan ikke et i demokratisk land begrense muligheten til å endre reglene. Men politisk enighet og tydelighet (gjennom forlik) kan bidra til forutberegnelighet. Det bør også være mulig å angi at ny lov skal gjelde hele levetiden for alternative investeringsfond som etableres i henhold til loven (f.eks. opp til 15 års levetid) – det vil si at eventuelle etterfølgende lovendringer ikke kan endre skattesituasjonen for de fondsstrukturene som med god tro er etablert basert på gjeldende regler på etableringstidspunktet.

Key takeaway:

Selv om man må anerkjenne at det ikke er enkelt å endre skattereglene, er dette nødvendig for at Norge skal kunne tiltrekke seg kapital fra utlandet. Vi må sikre at norske fond har skattefritak, og at beskatningen utelukkende skjer i investorens hjemland (ingen kildeskatt). Og det må skapes forutberegnelighet for at dette ikke endres «ved første korsvei».

4.4 Selskapsrettslig fleksibilitet

Et annet tiltak for å legge til rette for norske alternative investeringsfond er å gjøre endringer i de selskapsrettslige reglene for strukturering av alternative investeringsfond, herunder muligheten for etablering av fond med variabel kapital og paraplyfondsstrukturer etc. Som vist ovenfor har man selskapsrettslige regler tilpasset kollektive investeringsstrukturer i mange andre land, herunder Danmark, Luxembourg og Irland. Dette er også foreslått i Sverige i deres nylige utredning om fondsstrukturer, selv om man der har foreslått en noe begrenset anvendelse (kun likvide produkter).

Tilsvarende lov bør innføres i Norge, både for likvide produkter (verdipapirfond og spesialfond) og ilikvide produkter som alternative investeringsfond. Når man har et lovverk som tydelig er tilpasset de aktuelle fondsstrukturene vil det for forvalterne og investorene være enklere å se at norske strukturer er sammenlignbare med fond i utlandet, hvilket gir klare konkurransefordeler. Under dagens regler må investorene få trygghet i at et aksjeselskap eller et indre selskap har selskapsrettslige rammebetingelser som gir tilstrekkelig fleksibilitet og fornuftig administrasjon sammenlignet med fondsstrukturer i andre land. Det er ikke alltid mulig å få til gitt de formelle krav som tilligger de norske selskapsformene gjennom aksjeloven og selskapsloven.

Key takeaway:

Skal Norge kunne konkurrere med andre fondsjurisdiksjoner, må også Norge innføre egen (selskapsrettslig) lov for fondsstrukturer, herunder alternative investeringsfond. Lovens må legge til rette for strukturer med variabel kapital, og mulighet for etablering av underfond og andelsklasser (paraplyfondstruktur).

4.5 Innføre regler for å tiltrekke kompetanse

4.5.1 Generelt

Kapitalforvaltning er «humankapital». Det er derfor viktig at rammevilkårene for kapitalforvaltere også sikrer at Norge er et attraktivt land å komme til og utøve kapitalforvaltningsvirksomhet i. I tillegg til reglene om eierbeskatning, jf. punkt 4.2 ovenfor, er det enkelte andre regler som vil gjøre Norge mer attraktivt for kapitalforvaltere.

4.5.2 Opsjonsbeskatning

Et viktig tiltak for å sikre kapital og kompetanse til selskaper med vekstpotensialer er gode regler for opsjonsbeskatning. Dette er en incentivordning om gjør at norske selskaper kan tiltrekke seg viktig kompetanse, som uten store investeringer kan få eierskap i selskapets verdiutvikling. Dagens opsjonsregler er todelt.

Ordninger som faller inn under hovedregelen medfører lønnsbeskatning når opsjonen utøves, selv om dette ikke gir opsjonshaver noen likviditet (fordi opsjonene innløses i aksjer som ikke nødvendigvis er omsettelige). Dette skaper likviditetsutfordringer, ettersom opsjonshaver på utøvelsesstidspunktet må betale både innløsningsprisen og skattebeløpet uten å ha realisert de underliggende aksjene.

Det er innført et unntak for dette for opsjonsordninger i oppstarts- og vekstselskaper. Disse reglene innebærer at skatteregningen først kommer når de underliggende aksjene faktisk er realisert, og da beskattes fordelene som kapitalinntekt (personlig med 37,84%). Reglene har imidlertid mange vilkår knyttet til seg, både relatert til selskapet og deltakerne i ordningen, som innebærer at reglene anses kompliserte og begrensende. Skal man bruke opsjonsreglene som et grunnlag for å tiltrekke kompetanse til norske selskaper, må derfor disse reglene endres. Her har mange bransjeaktører gitt gode innspill til politikerne i flere omganger, og vi håper at politikerne ser viktigheten at Norge også på dette området blir tilstrekkelig konkurransedyktige.

4.5.3 Ekspertbeskatning

Et annet tiltak for å sikre at norske selskaper får tilgang til den nødvendige kompetansen er skatteregler som er tilpasset personer som kommer til Norge for å jobbe en periode – såkalt ekspertbeskatning. Slike regler ser vi i mange andre land, herunder i f.eks. Sverige. Luxembourg har også nylig gjort flere endringer i skattereglene for utenlandske arbeidstakere nettopp for å tiltrekke seg både selskaper/virksomheter og personer.

Felles for de regler som gjelder i andre land er at personer som kommer fra utlandet for å arbeide i landet for en angitt periode (f.eks. opptil 8 år i Luxembourg) blir gjenstand for lavere skattesatser og forenklet skatterapportering. I Sverige innebærer reglene at 25% av lønnsinntektene for utenlandske arbeidstakere fritas for skatt og sosiale avgifter i en syvårsperiode. I tillegg er det skattefritak for enkelte fordeler som den ansatte mottar, slik som skolepenger, flyttekostnader og reisekostnader.

Slike skatteincentiver senker terskelen for at utenlandsk kompetanse velger å flytte til og jobbe i Norge – en kompetanse som er viktig for norsk vekst og verdiskapning.

Key takeaway:

Kompetanse er avgjørende for å bygge en sterk kapitalforvaltningsbransje i Norge. For å oppnå dette må de norske reglene i større grad legge til rette for at utenlandsk kompetanse kan komme til Norge uten negative skattekonsekvenser. Videre må opsjonsreglene endres slik at disse blir et velegnet virkemiddel for å tiltrekke og incentivere unge talenter etc.

5. Oppsummering og avsluttende bemerkninger

For å lykkes med ambisjonen og ønsket om en sterk norsk kapitalforvaltningsbransje trenger vi nye, helhetlige lovregler for kapitalforvaltere som sikrer minst like godt rammeverk som de ypperste konkurrentene (Irland, Luxembourg, osv.).

Skal vi klare å legge til rette for dette trenger vi tverrpolitisk enighet og vilje til å gjøre det som skal til. Vi må som minimum lage «lov om kapitalforvaltning», hvor det innføres skatte- og selskapsrettslige rammebetingelser etter modell fra de typiske fondsjurisdiksjonene. For å oppnå dette må man tørre å lage et konkurransedyktig rammeverk og gi sikkerhet for at reglene ikke endres «i neste stortingsperiode». Videre må politikerne og departementet, på annen måte enn før, samarbeide med bransjen. Først da kan vi skape forutberegnelighet og troverdighet rundt ambisjonen om å lage Norge til et «hjemland for kapitalforvaltning».

De typiske fondsjurisdiksjonene har tatt et bevisst valg om å tiltrekke seg finansbransjen fordi de tjener penger på dem. Det er blitt så viktig for landene (det de lever av) at de ikke kan endre. Hvis man ville, er alle forutsetningene tilgjengelig også i Norge. Totalt sett må det kunne legges til grunn at dette lønner seg gjennom nye etableringer, ansatte til næringen, generell verdiskapning etc.

Kapitalforvaltningsbransjen kan sammenlignes med shippingbransjen, hvor Norge historisk har hatt en sterk posisjon. Her har konkurransedyktige skatteregler vært helt nødvendig for å hindre at hele bransjen flagger ut. Kapitalforvaltning, som shipping, er ikke stedbunden, og skal man holde på norsk tilstedeværelse må norske rammevilkår være konkurransedyktige med våre konkurrenter.

Med vennlig hilsen
Advokatfirmaet BAHR AS

DocuSigned by:
Peter Hammerich
E870425ED97A46E...
Peter Hammerich
Partner

DocuSigned by:
Camilla Jøtun
536CEFB4961B48D...
Camilla Jøtun
Partner

Vedlegg 1

Oversikt over skatteregler i Luxembourg for regulerte fondsstrukturer

UCITS ("Part I Fund")	Part II Fund with registered AIFM	Part II Fund with authorised AIFM	SIF with registered AIFM
Income tax			
Tax exempt.	Tax exempt.	Tax exempt.	Tax exempt.
Withholding tax on dividends and capital gains			
Not subject to withholding tax.	Not subject to withholding tax.	Not subject to withholding tax.	Not subject to withholding tax.
Subscription tax			
<ul style="list-style-type: none"> • 0.05% of NAV, except: 0.01% of NAV for money market funds, cash funds or share-classes of UCIs reserved to one or more institutional investors. • Exemption for special institutional money market funds, pension funds, exchange traded funds, microfinance funds and funds investing in other funds already subject to the subscription tax. 	<ul style="list-style-type: none"> • 0.05% of NAV, except: 0.01% of NAV for money market funds, cash funds or share-classes of UCIs reserved to one or more institutional investors. • Exemption for special institutional money market funds, pension funds, exchange traded funds, microfinance funds and funds investing in other funds already subject to the subscription tax. 	<ul style="list-style-type: none"> • 0.05% of NAV, except: 0.01% of NAV for money market funds, cash funds or share-classes of UCIs reserved to one or more institutional investors. • Exemption for special institutional money market funds, pension funds, exchange traded funds, microfinance funds and funds investing in other funds already subject to the subscription tax. 	<ul style="list-style-type: none"> • 0.01% of NAV annually. • Tax exemption possible for certain money market, microfinance funds and pension funds or SIFs investing in other funds already subject to subscription tax.
Net wealth tax			
Tax exempt.	Tax exempt.	Tax exempt.	Tax exempt.
Capital duty			
No proportional capital duty.	No proportional capital duty.	No proportional capital duty.	No proportional capital duty.
Value Added tax (VAT)			
VAT exemption on management services.	VAT exemption on management services.	VAT exemption on management services.	VAT exemption on management services.

SIF with authorised AIFM	SICAR with registered AIFM	SICAR with authorised AIFM	RAIF only with authorised AIFM
Tax exempt.	<p>Tax exemption for income and capital gain derived from transferable securities connected with investments in risk bearing capital.</p> <p>Tax exemption for one year for income on cash held for the purpose of a future investment.</p> <p>The remaining income is subject to the ordinary income tax of 26.01 % (Municipal Business Tax + Corporate Income Tax - Luxembourg city 2018).</p>	<p>Tax exemption for income and capital gain derived from transferable securities connected with investments in risk bearing capital.</p> <p>Tax exemption for one year for income on cash held for the purpose of a future investment.</p> <p>The remaining income is subject to the ordinary income tax of 26.01 % (Municipal Business Tax + Corporate Income Tax - Luxembourg city 2018).</p>	<p>If the RAIF does not invest in a portfolio of risk capital (such as a SICAR): tax exemption on income tax.</p> <p>If the RAIF invests in a portfolio of risk capital (such as a SICAR):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tax exemption for income and capital gain derived from transferable securities connected with investments in risk bearing capital. • Tax exemption for one year for income on cash held for the purpose of a future investment. • The remaining income is subject to the ordinary income tax of 26.01 % (Municipal Business Tax + Corporate Income Tax - Luxembourg city 2018).
Not subject to withholding tax.	Not subject to withholding tax.	Not subject to withholding tax.	Not subject to withholding tax.
<ul style="list-style-type: none"> • 0.01 % of NAV annually. • Tax exemption possible for certain money market, microfinance funds and pension funds or SIFs investing in other funds already subject to subscription tax. 	No subscription tax.	No subscription tax.	<p>If the RAIF does not invest in a portfolio of risk capital (such as a SICAR):</p> <ul style="list-style-type: none"> • 0.01 % of NAV annually. • Tax exemption possible for certain money market, microfinance funds and pension funds or RAIFs investing in other funds already subject to subscription tax. <p>If the RAIF invests in a portfolio of risk capital (such as a SICAR): no subscription tax.</p>
Tax exempt.	Only subject to minimum net wealth tax.	Only subject to minimum net wealth tax.	Only subject to minimum net wealth tax if the RAIF does invest in a portfolio of risk capital (such as a SICAR).
No proportional capital duty.	No proportional capital duty.	No proportional capital duty.	No proportional capital duty.
VAT exemption on management services.	VAT exemption on management services.	VAT exemption on management services.	VAT exemption on management services.

Høringsnotat

Innspill til Finansmarkedsmeldingen 2026 – finansnæringens rammevilkår

Avsender: Bien Sparebank ASA

Kontaktperson: Lena Jørundland, administrerende banksjef

1. Bakgrunn og formål

Dette notatet er utarbeidet som svar på Finansdepartementets invitasjon av 27. november 2025 til å komme med innspill til regjeringens gjennomgang av finansnæringens rammevilkår, som ledd i arbeidet med Finansmarkedsmeldingen 2026.

Gjennomgangen representerer en viktig anledning til å vurdere hvordan regelverk og strukturer påvirker konkurransen i finansmarkedet i praksis. Etter Bien Sparebanks vurdering bør målet være å sikre et mangfoldig banksystem der ulike forretningsmodeller kan eksistere side om side, og der rammevilkårene legger til rette for reell konkurranse fremfor utilsiktet konsentrasjon av markedsmakt.

2. Utgangspunkt: Betydningen av reell konkurranse

Som en mindre sparebank ønsker Bien Sparebank å bidra med vurderinger av hvilke områder det er særlig hensiktsmessig å prioritere i gjennomgangen av finansnæringens rammevilkår. Innspillet retter seg særlig mot forhold som påvirker konkurransen i finansmarkedet, herunder betydningen av like og konkurransenøytrale vilkår, samt viktigheten av å opprettholde en mangfoldig og desentralisert bankstruktur i Norge.

Et velfungerende finansmarked forutsetter reell konkurranse mellom aktørene. For banker innebærer dette rammevilkår som gjør det mulig å konkurrere på direkte sammenlignbare vilkår når det gjelder pris, kvalitet og betjeningskonsept. En grunnleggende forutsetning for dette er transparens, slik at kundene har reell mulighet til å forstå og sammenligne de samlede betingelsene som tilbys – og å ta de valg av banktjenester som er riktigst for dem.

3. Mindre sparebankers rolle og konkurransefortrinn

Bien Sparebanks forretningsmodell er basert på nærhet til kundene, god risikoforståelse og langsiktighet fremfor volum. I en tid der digitalisering og effektivisering preger hele banksektoren, er det fra markedet et tydelig og økende behov for god service og personlig oppfølging. For at slike banker fortsatt skal kunne fungere som et reelt og attraktivt alternativ, er det avgjørende at konkurransen i markedet er transparent og reelt sammenlignbar for kundene.

Ordninger og strukturer som i praksis gjør det vanskelig å vurdere faktiske priser og betingelser, svekker konkurransen – uavhengig av intensjon. Når deler av verdiskapingen i banksektoren skjer gjennom mekanismer som ikke fremgår direkte av

prisingen av banktjenester, reduseres kundenes mulighet til å foreta informerte valg. Dette kan i praksis gi enkelte forretningsmodeller et konkurransefortrinn som ikke reflekterer effektivitet eller kvalitet i bankdriften, men snarere strukturelle forhold.

Over tid kan slike mekanismer bidra til å tilsløre prisbildet, forsterke etablerte markedsposisjoner og øke konsentrasjonen i finansmarkedet. Dette kan igjen svekke konkurransen, redusere kundenes valgfrihet og påvirke tilliten til finansmarkedet.

4. Samfunnsbidrag og strukturhensyn

Verdiskapingen i sparebankene har også et tydelig og viktig samfunnsbidrag. Gjennom sparebankenes forretningsmodell kanaliseres verdier tilbake til samfunnet i form av støtte til allmenntilgode formål, lokale initiativer og aktiviteter som bidrar til sosial, kulturell og økonomisk utvikling. Dette styrker lokalsamfunn, fremmer inkludering og bidrar til langsiktig bærekraft.

Dette samfunnsbidraget er en direkte konsekvens av sparebankenes forretningsmodell og forutsetter at banker kan operere på reelt like konkurransevilkår. En bankstruktur som i praksis favoriserer enkelte forretningsmodeller, kan dermed også svekke den samfunnsmessige verdiskapingen som følger av et mangfoldig sparebanksystem.

5. Avslutning

Bien Sparebank mener at finansnæringens rammevilkår bør utformes slik at konkurransen skjer på klare, transparente og direkte sammenlignbare vilkår. Dette vil styrke kundenes valgfrihet, fremme sunn priskonkurranse og bidra til at banker kan konkurrere på like vilkår, til beste for både forbrukere, næringsliv og finansiell stabilitet.

Vi takker for anledningen til å komme med innspill til regjeringens gjennomgang av finansnæringens rammevilkår. Vi håper våre vurderinger kan bidra til et godt beslutningsgrunnlag i det videre arbeidet med Finansmarkedsmeldingen 2026, og til rammevilkår som fremmer like konkurranseforhold, et mangfoldig finansmarked og langsiktig finansiell og samfunnsmessig bærekraft.

Bien Sparebank ASA

Lena Jørundland

Administrerende banksjef

Finansdepartementet
Saksnummer 25/5240.

Oslo, 14. januar 2026

INNSPILL TIL FINANSDEPARTEMENTET OM FINANSNÆRINGENS RAMMEVILKÅR

Vi viser til Finansdepartementets invitasjon av 27. november 2025 til å komme med skriftlige innspill til Finansmarkedsmeldingen 2026. I dette innspillet utdyper vi og konkretiserer hovedpunktene fra det muntlige innspillsmøtet 14. desember 2025, der DNB redegjorde for hvilke områder vi mener bør prioriteres i gjennomgangen av finansnæringens rammevilkår. Formålet med innspillet er å peke på tiltak som kan styrke konkurransekraften til norsk finansnæring og bidra til mer effektiv kapitalallokering for norsk næringsliv.

LIKERE OG MER OPPDATERT REGELVERK VIL GI STORE GEVINSTER OG FRIGJØRE KAPITAL TIL INVESTERINGER OG VEKST

I etterkant av finanskrisen har finansnæringen vært gjenstand for en omfattende og stadig mer kompleks regulering, både i Europa og i Norge. Regelverket har i stor grad vært drevet av hensyn til økt finansiell stabilitet, men utviklingen har også ført til økt kompleksitet, overlappende krav og betydelige administrative byrder. I Norge har dette i flere tilfeller blitt forsterket gjennom særnorske tilpasninger i implementering, regelverksfortolkning og tilsynspraksis. Samlet sett har dette bidratt til at norske rammevilkår i økende grad avviker fra det øvrige europeiske markedet, ofte uten at risikoen i norsk økonomi eller finansnæring tilsier strengere krav.

Over tid har denne utviklingen bidratt til å svekke europeiske banker og kapitalmarkeder relativt til amerikanske og asiatiske aktører. Konsekvensen har vært dårligere tilgang på kapital for europeiske selskaper, og en utvikling der vekstselskaper i økende grad søker finansiering og etablering utenfor Europa – et utviklingstrekk som også løftes tydelig frem i både Draghi- og Letta-rapportene.

Europa står ved et tydelig veiskille. Finansnæringen løftes nå frem som en sentral motor for vekst, innovasjon og omstilling, og Europakommisjonen har igangsatt omfattende arbeid for å styrke kapitalallokeringen til nødvendige investeringer og redusere byrdene for finanssektoren gjennom ambisiøse forenklingsagendaer.

Bakgrunnen er et historisk stort investeringsbehov. For å finansiere energiomstilling, teknologiutvikling, forsvar og infrastruktur frem mot 2030 anslås det at EU-landene må mobilisere 750–800 milliarder euro i ekstra investeringer årlig, tilsvarende nær 4,5 prosent av BNP. Offentlige budsjetter kan ikke bære denne byrden alene. Derfor understreker både Draghi- og Letta-rapporten behovet for å mobilisere privat sparing og styrke de europeiske kapitalmarkedene for å realisere de nødvendige investeringene.

Den internasjonale kursendringen kommer også til uttrykk gjennom konkrete regulatoriske grep. Den britiske sentralbanken har nylig redusert referansenivået for bankenes kjernekapitaldekning og innført et tydeligere «*dual mandate*» for tilsynsmyndighetene, der hensynet til finansiell stabilitet balanseres mer eksplisitt mot vekst og konkurransekraft. Den europeiske sentralbanken (ECB) har på sin side foreslått endringer i både regelverk og tilsynspraksis i sitt innspill til Europakommisjonens konkurransekraftrapport.

I gjennomgangen av rammevilkårene for finansnæringen er det derfor avgjørende ikke bare å vurdere dagens regelverk isolert, men også ta høyde for pågående endringer på EU-nivå og i andre europeiske land. Reguleringen av finansmarkedene er i rask utvikling, og flere land – herunder våre nordiske naboland –

arbeider aktivt for å tilpasse egne rammevilkår for å styrke konkurransekraften til sin finansnæring. Dette tilsier at Norge ikke bare trenger en enkeltstående gjennomgang, men også en mer løpende og strategisk tilnærming til utviklingen av rammebetingelsene. I flere pågående europeiske prosesser vil det være avgjørende for norske interesser at rammevilkårene er mest mulig harmonisert med våre viktigste konkurrentland.

NORGE HAR ET GODT UTGANGSPUNKT FOR Å BYGGE EN STERK FINANSNÆRING

I denne sammenhengen har Norge et sterkt utgangspunkt. Norge har solide banker, et velfungerende obligasjonsmarked, stabil og effektiv finansiell infrastruktur og et bankmarked preget av god og virksom konkurranse.

Norske banker er blant de mest kostnadseffektive i verden, drevet av høy digital modenhet og effektiv drift. Lang erfaring med utvikling av kritisk infrastruktur for betaling og digital identitet har gitt betydelige samfunnsmessige gevinster. I motsetning til mange europeiske land har Norge nasjonal kontroll over sentrale betalings- og ID-løsninger som BankAxept, BankID og Vipps. Dette gir et solid fundament for innovasjon og videre utvikling i finansnæringen.

VÅRE PRIORITERTE SAKER TIL FINANSDEPARTEMENTETS GJENNOMGANG AV RAMMEVILKÅRENE FOR FINANSNÆRINGEN

Reguleringen av finansnæringen bør etter vårt syn bygge på noen overordnede prinsipper som legger til rette for økt konkurransekraft, effektiv ressursbruk og god tilgang på kapital for næringslivet, samtidig som hensynet til finansiell stabilitet ivaretas over tid:

- Like konkurransevilkår gjennom rask innføring av relevant EU-regelverk
- Unngå særnorske tilleggskrav som kommer på toppen av allerede strengt EU-regelverk
- En harmonisert og forutsigbar tilsynspraksis som balanserer hensynet til finansiell stabilitet med behovet for konkurransekraft og verdiskaping

Reguleringen av finansnæringen er omfattende, teknisk og tett sammenvevd. En gjennomgang av rammevilkårene vil derfor favne bredt. For å oppnå reell effekt er det nødvendig å prioritere de tiltakene som gir størst bidrag til økt konkurransekraft i finansnæringen og bedre kapitaltilgang for øvrig næringsliv.

DNB mener særlig følgende fire områder bør vektlegges i arbeidet frem mot Finansmarkedsmeldingen 2026:

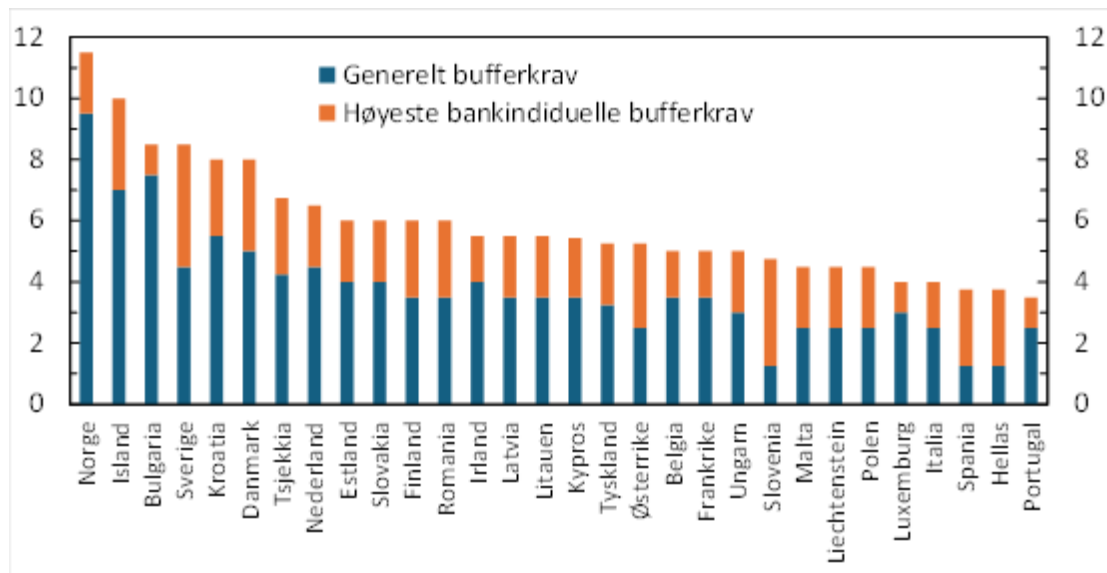
1. Mer målrettede og proporsjonale kapitalkrav
2. Forenkling som gir reell byrdelettelse for finansnæringen
3. Raskere implementering av EU-regelverk og redusert EØS-etterslep
4. Aktiv involvering i Europakommisjonens konkurransekraftarbeid

1. Kapitalkrav: høyt nivå og overlappende regulering

Kapitalkravene for norske banker er høye sammenlignet med andre europeiske land og i økende grad lite målrettet mot den faktiske risikoen i norsk økonomi. Norske myndigheter har innført de høyeste samlede bufferkravene i Europa (se figur 1), samtidig som flere av bufferkravene retter seg mot den samme underliggende risikoen. Dette gir overlappende regulering uten tilsvarende gevinst i form av økt finansiell stabilitet, særlig i samspillet mellom systemrisikobuffer, risikovektgultv for boliglån og kapitalkravgultv (output floor).

I tillegg har myndighetene gjennomført flere tiltak for å øke risikovektene i bankenes interne modeller, blant annet begrunnet i høy husholdningsgjeld og høye boligpriser. Samtidig er det lite som tilsier at systemrisikoen i Norge er vesentlig høyere enn i øvrige europeiske land. I S&P Globals Banking Industry

Risk Assessment (BICRA) har ingen europeiske land bedre risikovurdering enn Norge (se figur 2), noe som tilsier at det er svakt faglig grunnlag for særskilt høye bufferkrav og risikovektgulv.

Figur 1: Samlet bufferkrav¹ (ekskl. ev. sektorvise krav) under pilar 1 i EU/EØS-landene. Kilde: Finans Norge.

RISIKOVEKTGULVET PÅ BOLIGLÅN SVEKKER RISIKOFØLSOMHETEN

Et sentralt eksempel er det nasjonale risikovektgulvet på 25 prosent for boliglån for IRB-bankene. Gulvet fremstår høyt og svakt underbygget av utviklingen i underliggende risiko. Norske nøkkeltall viser fortsatt lave mislighold og begrenset systemrisiko i boligmarkedet, noe også European Banking Authority (EBA) har påpekt.

Et høyt og bindende risikovektgulv svekker risikosensitiviteten i IRB-modellene. Når risikovektene ikke kan falle under 25 prosent, vil forbedringer i kredittkvalitet ikke gi utslag i lavere kapitalkrav, samtidig som mindre forverringar kan forbli skjult. Over tid kan dette svekke insentivene til god risikostyring og gjøre kapitalkravene mindre proporsjonale med faktisk risiko.

Konsekvensene er betydelige. For DNB alene ville en reduksjon i gjennomsnittlig risikovekt for boliglån til 20 prosent kunne redusere risikovektet eiendelsgrunnlag betydelig. Dette kunne gi økt utlånskapasitet til privatkunder i form av nye boliglån eller bedriftslån på mer enn hundre milliarder kroner, og illustrerer hvordan kapitalkravene direkte påvirker bankenes evne til å finansiere realøkonomien.

OVERLAPPENDE BUFFERKRAV SVEKKER KONKURRANSEKRAFTEN

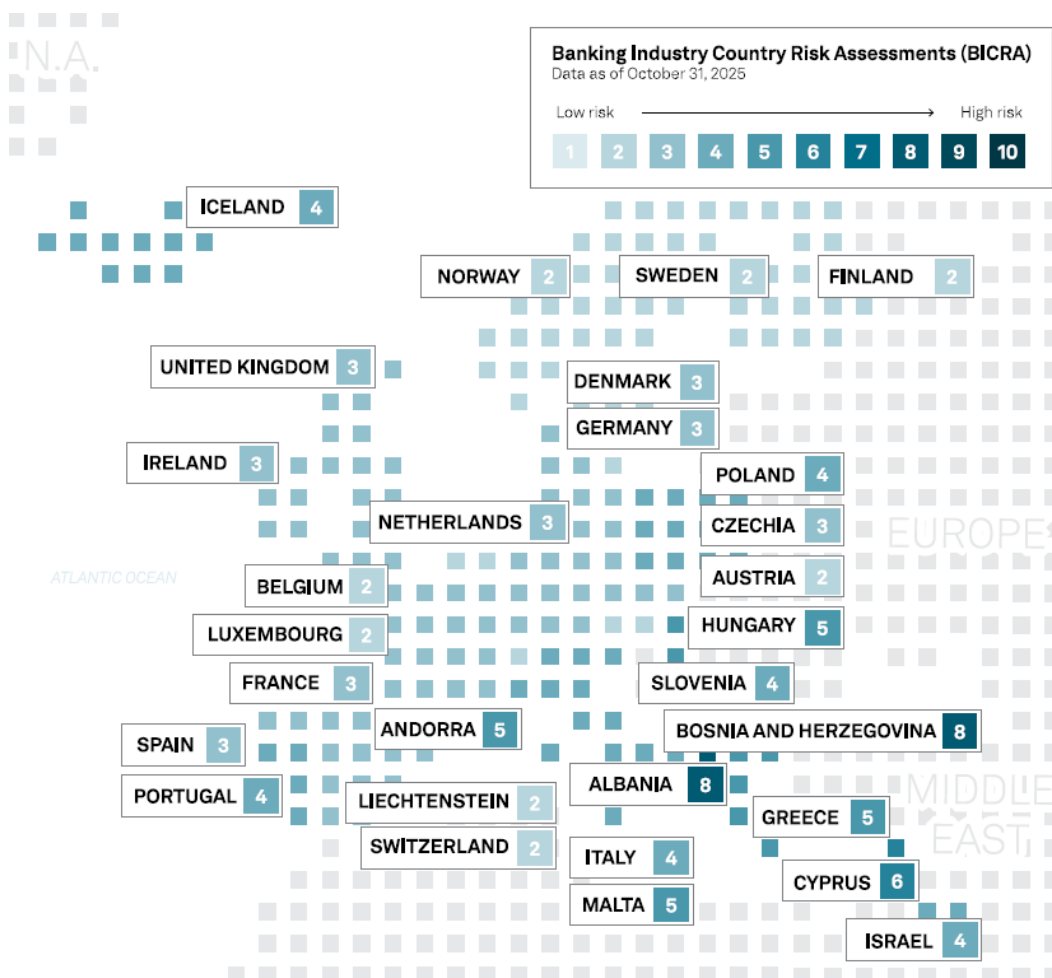
Når flere regulatoriske virkemidler benyttes parallelt for å dekke samme risiko, øker kapitalkravene mer enn nødvendig. Dette begrenser bankenes utlånskapasitet, som igjen bidrar til høyere utlånskostnader for kunder og svekker norske bankers konkurransekraft, uten at den finansielle stabiliteten styrkes tilsvarende.

Ulike kapitalkrav påvirker også konkurransen i finansmarkedet. Utenlandske banker og nye aktører, herunder fintech-selskaper, opererer ofte under lettere regulering og er ikke alltid underlagt de samme nasjonale tilleggstiltakene. Dette åpner for regulatorisk arbitrasje og kan føre til at risiko flyttes til mindre regulerte deler av finanssystemet.

BEHOV FOR BEDRE BALANSE MELLOM ULIKE HENSYN

Det er behov for en bedre balanse mellom hensynet til finansiell stabilitet og hensynet til konkurransekraft og effektiv kapitalallokering. Utviklingen i Europa, herunder ECBs innspill til Europakommisjonens

konkurranseskraftarbeid og Storbritannias innføring av et tydeligere «*dual mandate*» for tilsynsmyndighetene, viser at denne avveilingen nå får økt oppmerksomhet også i landene rundt oss.

Figur 2: Banking Industry Risk Assessment (BICRA) for Europe Kilde: S&P Global

DNB mener Finansdepartementet bør beslutte å redusere det nasjonale risikovektgulvet for boliglån i IRB-modellene fra 25 til 20 prosent, i tråd med utviklingen i underliggende risiko og tidligere kalibrering. En slik justering vil styrke risikosensitiviteten i kapitalkravene og bidra til mer effektiv kapitalallokering, uten å svekke finansiell stabilitet.

Videre bør Finansdepartementet gjennomføre en helhetlig gjennomgang av de samlede kapitalkravene, herunder systemrisikobuffer, motsyklisk buffer, risikovektgulv og output floor, med sikte på å:

- tydeliggjøre hvilken risiko hvert enkelt virkemiddel er ment å adressere
- fjerne eller slå sammen krav som i praksis dekker samme underliggende risiko
- redusere summen av bufferkravene og det samlede kapitalkravnivået der overlappende regulering ikke gir dokumentert tilleggseffekt i form av økt finansiell stabilitet

Gjennomgangen bør ha som eksplisitt mål å senke det samlede kapitalkravnivået til et mer proporsjonalt nivå, samtidig som robustheten i det finansielle systemet opprettholdes. Et mer målrettet og risikosensitivt kapitalkravregime vil styrke norske bankers konkurransekraft og utlånskapasitet, og dermed bedre evnen til å finansiere realøkonomien.

2. Forenkling – behov for reell byrdelettelse for finansnæringen

Regelverksforenkling er avgjørende for å styrke finansnæringens effektivitet og konkurranseevne. EU har satt som mål å redusere administrative byrder for næringslivet med 25 prosent innen 2029, også for finanssektoren. Forenkling handler ikke om deregulering, men om å gjøre regelverket enklere, mer konsistent og mindre ressurskrevende, uten å svekke hensynet til finansiell stabilitet, forbrukerbeskyttelse og tillit til finanssystemet.

NORSKE MYNDIGHETER BØR ENGASJERE SEG I EUS FORENKLINGSAGENDA

Norge bør ta aktiv del i denne agendaen. Særlig viktig er det å unngå særnorske tillegg som legges på europeisk regelverk uten at det foreligger særlige forhold i norsk økonomi som tilsier strengere krav. Slike tillegg øker kompleksiteten og svekker norske aktørers konkurranseevne.

Det er positivt at Finanstilsynet har fått forenkling som et tydelig oppdrag, også i tildelingsbrevet for inneværende år, og har et pågående arbeid med å forenkle regelverket. For at dette arbeidet skal gi reell effekt, må forenklingene faktisk redusere byrdene for foretakene – ikke bare effektivisere prosesser hos myndighetene. Den største samfunnsgevinsten ligger i å frigjøre ressurser hos markedsaktørene.

Et særlig forbedringsområde er rapportering. I dag rapporterer bankene ofte overlappende data til flere myndigheter gjennom ulike regelverk. Ansvar for å identifisere overlapp legges i praksis på foretakene, noe som er lite hensiktsmessig og skaper unødvendig risiko.

Det er også behov for bedre veiledning og mer forhåndsklarering. Tidlige og tydelige fortolkninger, som innen DORA og bærekraftregelverket, reduserer usikkerhet og betydelig merarbeid. Samordningen mellom tilsynsmyndigheter bør styrkes, slik at samme hendelser ikke må rapporteres parallelt.

Tilsynsvirksomheten bør i større grad være proporsjonal og risikobasert. Lange og lite avgrensede tilsynsprosesser binder betydelige ressurser og kan føre til at funnene mister relevans før prosessene avsluttes.

Regelverksforenkling må gi reell byrdelettelse. Mindre tid brukt på rapportering og etterlevelse vil frigjøre kapasitet til kundearbeid, innovasjon og risikostyring, og styrke finansnæringens rolle som infrastruktur for vekst og omstilling.

DNB foreslår at Finansdepartementet, i samarbeid med Finanstilsynet, forplikter seg til konkrete og etterprøvbare forenklingstiltak som gir reell byrdelettelse for finansnæringen. Dette bør blant annet omfatte:

- **En systematisk gjennomgang av alt relevant finansregelverk, med mandat til å fjerne særnorske tilleggskrav som ikke kan begrunnes med dokumentert høyere risiko i det norske finansielle systemet, og der EU-regelverket allerede gir tilstrekkelig beskyttelse.**
- **Konsolidering og samordning av rapporteringskrav, slik at samme data kun rapporteres én gang til offentlige myndigheter. Dette bør følges opp med tydelige avklaringer fra myndighetene om hvilke rapporteringskrav som erstatter andre, slik at foretakene ikke bærer risikoen for å tolke overlapp.**
- **Mer prinsippbasert og målrettet regulering fra Finanstilsynet, med klarere veiledning, felles definisjoner og tidligere forhåndsklarering av sentrale fortolkninger. Rapporteringens omfang og frekvens bør reduseres der risikoen er lav og kravene overlapper.**
- **Harmonisering av norske AML-krav med EU-regelverket, særlig når det gjelder definisjoner, krav til reelle rettighetshavere og dokumentasjonskrav. Særnorske presiseringer og høy detaljeringsgrad bør unngås der dette ikke gir en klar merverdi i risikohåndteringen.**
- **Forenkling av søknadsprosesser knyttet til tilbakekjøp og førtidig innfrielse av kapital- og MREL-instrumenter, herunder tydeligere kriterier, standardiserte prosesser og kortere**

saksbehandlingstid. Dette vil redusere dobbeltregulering og legge bedre til rette for effektiv kapitalstyring på tvers av landegrensener.

3. Redusert EØS-etterslep – like konkurransevilkår gjennom raskere regelverksinnlemmelse

Ettersom store deler av reguleringene av finans- og kapitalmarkedene er felleseuropeiske, påvirkes det norske kapitalmarkedet direkte av utviklingen i EU. Det er derfor avgjørende at norske myndigheter både deltar aktivt i EUs regelverksarbeid og sikrer rask og korrekt innlemmelse av nytt regelverk gjennom EØS-avtalen.

Det vedvarende EØS-etterslepet på finansområdet har over tid bidratt til avvikende rammevilkår for norske finansforetak og svekket konkurranseevnen. Forsinket innføring av EU-regelverk innebærer at norske aktører må operere under andre, og ofte strengere eller utdaterte, regler enn konkurrentene i EU.

Eldring-utvalget har pekt på at etterslepet skaper uklarhet om rettigheter og plikter, noe som virker negativt på investeringer og etableringer. For finansnæringen innebærer dette tapte markedsmuligheter og redusert attraktivitet overfor internasjonale investorer.

Det er derfor behov for å redusere etterslepet vesentlig, også for sentrale materielle regelverk. Rask og homogen innføring av EU-regler er avgjørende for like konkurransevilkår og forutsigbarhet. Samtidig må Norge involveres tidligere og mer systematisk i EUs regelverksutvikling. EØS-avtalen gir adgang til deltakelse i tidlige faser, men denne muligheten bør utnyttes bedre, i tett dialog med næringslivet.

DNB foreslår at Finansdepartementet etablerer en tverrdepartemental ad hoc-gruppe med tydelig mandat, tidsplan og tilstrekkelige ressurser, med ansvar for å oppnå et varig og betydelig nedtrekk i EØS-etterslepet på finansområdet.

Gruppen bør gis i oppdrag å prioritere sentrale og materielle rettsaker, identifisere flaskehalser i dagens innlemmelsesprosesser og foreslå konkrete tiltak for raskere og mer forutsigbar regelverksinnlemmelse. Målet bør være at norsk finansregelverk til enhver tid er mest mulig homogent med EUs, slik at norske foretak gis like konkurransevilkår og forutsigbare rammer.

4. Europakommisjonens konkurransekraftarbeid og betydningen for norsk finans- og næringsliv

Europakommisjonen har igangsatt et omfattende arbeid for å styrke konkurransekraften i europeisk økonomi, der finansnæringen løftes frem som en sentral muliggjørere for investeringer, vekst og omstilling. Som del av dette arbeidet gjennomfører DG FISMA nå en bred konkurranseanalyse av den europeiske banksektoren, med sluttrapport ventet i andre halvår 2026.

Det er av stor betydning for norske banker og norsk økonomi at Norge inkluderes fullt ut i både grunnanalysene og den endelige rapporten. Forslagene som kommer kan få direkte konsekvenser for kapitalkrav og rammevilkår også i Norge, og bør følges tett av norske myndigheter.

Bakgrunnen for arbeidet er økt konkurranse i banksektoren, både fra etablerte europeiske aktører og nye digitale tilbydere. For norsk økonomi er det avgjørende å opprettholde en sterk og konkurransedyktig norsk banksektor som kan betjene husholdninger og næringsliv i hele landet.

Flere sentrale europeiske institusjoner har allerede pekt på behovet for justeringer. ECB, Bundesbank og Bank of England har alle tatt initiativ som understreker behovet for bedre balanse mellom finansiell stabilitet og konkurransekraft. I denne sammenhengen bør norske myndigheter i større grad prioritere tiltak som

reduserer makro- og systemrisiko direkte, fremfor å kompensere for risiko gjennom stadig høyere kapitalkrav.

DNB oppfordrer Finansdepartementet til å ta initiativ overfor Europakommisjonen og DG FISMA, med sikte på at Norge inkluderes fullt ut i konkurranseanalysen av den europeiske banksektoren og i den endelige konkurransekraft rapporten. Dette vil innebære at norske banker omfattes av datagrunnlaget, analyser og sammenligninger i sluttrapporten. Norske myndigheter bør også delta i dialogen om forslag til regelverksendringer, slik at norske interesser og særlige forhold synliggjøres tidlig i prosessen.

Vi viser for øvrig til Finans Norges innspill til Finansmarkedsmeldingen 2026 og stiller oss bak formuleringene i næringens innspill.

Med vennlig hilsen

for DNB Bank ASA

Cecilie Brein-Karlsen
Divisjonsdirektør
Næringspolitikk

Oslo, 13.01.2026

Innspill til Finansmarkedsmeldingen 2026

Den Norske Turistforening (DNT) takker for muligheten til å komme med innspill til Finansmarkedsmeldingen 2026, og ønsker å kommentere forslaget om å fjerne bestemmelsen om at sparebanker kan utbetale kundeutbytte fra grunnfondskapitalen. DNT viser til innspillene fra Fundraising Norge og Frivillighet Norge.

I 2024 delte norske sparebanker og sparebankstiftelser ut gaver for 5 milliarder kroner til allmennyttige formål.¹ Ifølge beregninger fra Menon Economics skaper slike gaver stor samfunnsøkonomisk merverdi: 1 krone bevilget fra sparebanker, gir litt over 3 kroner tilbake til samfunnet².

I 2009 ble det åpnet for at sparebankene kunne finansiere kundeutbytte fra grunnfondskapitalen. Per desember 2025 var det ti sparebanker som delte ut slik kundeutbytte.³ Utvalget Norske sparebanker – tradisjon og tilpasning (NOU 2024: 22) viser at støtten til allmennyttige formål har gått ned i bankene som benytter seg av kundeutbytte, til fordel for privat utbytte til enkeltpersoner. I 2024 ble om lag 2 milliarder kroner utbetalt som kundeutbytte, heller enn som gaver til allmennyttige formål.⁴

Utvalget anbefalte å fjerne bestemmelsen om at sparebanker kan utbetale kundeutbytte, og mente blant annet at: «det har vært en god side ved sparebankenes særpreg at overskudd som er tilordnet grunnfondskapitalen, tidligere bare kunne bli utbetalt som gaver til allmennyttige formål.» Utvalget skriver videre at det er positivt at dette overskuddet blir «utbetalt på en måte som kommer brede lag i lokalsamfunnet til gode».

Den Norske Turistforening støtter Sparebankutvalgets vurdering, og tilrådingen om å fjerne muligheten til å betale ut kundeutbytte fra sparebankens overskudd, fra Finansforetaksloven §10-7 og §10-17.

Med vennlig hilsen,
Inger Lise Blyverket,
Generalsekretær
Den Norske Turistforening (DNT)

¹ <https://www.sparebankforeningen.no/artikler/2025/5-milliarder-i-allmennyttige-gaver/>

² <https://www.sparebankforeningen.no/contentassets/eb82df23a5db47f8ba08b70322c45c00/menon-rapport-99-2024---samfunnsokonomisk-verdi-av-sparebanknaringens-bidrag-til-allmennyttige-formal.pdf>

³ <https://blogg.renteradar.no/kundeutbytte-i-banker-sa-mye-kan-du-fa/>

⁴ <https://www.regjeringen.no/contentassets/298046c214434cc2b2c6d1ffa0a3021e/horingsnotat.pdf>, s.

Fra: Morten Mellbye <mom@duvi.no>

Sendt: 12.01.2026 13:07:47

Til: Postmottak Finansdepartementet <post@fin.dep.no>

Emne: Ref nr 25/5240- dato 27. november 2025.

Innspill om rammevilkår for finansnæringen

Vi viser til invitasjon til å sende inn skriftlige innspill om rammevilkår for finansnæringen Ref sak nr 25/5240 - dato 27. november 2025.

Finansdepartementet vil foreta en helhetlig gjennomgang av rammevilkårene for finansnæringen i Norge, samt skissere eventuelle behov for justeringer i disse. Duvi AS, ved daglig leder Asbjørn Erdal ønsker i den sammenhengen å peke enkelte områder som kan åpne og bedre konkurransen i pensjonsmarkedet til det beste for kundene.

Kort om Duvi

Duvi er Norges eneste uavhengige pensjonsforetak, og har en markedsposisjon som utfordrer i en ellers etablert pensjonsnæring bestående av få store aktører.

Duvi har rundt 7 600 bedriftskunder og håndterer pensjon for 123 000 arbeidstakere.

Duvis mål er at arbeidstakere, som er den egentlige pensjonskunden, skal oppnå best mulig kjøpekraft for sin pensjon. Duvi, er medlem av Verdipapirfondenes forening (VFF) og Fintech Norway, men er ikke medlem av Finans Norge.

Duvi Pensjon, er den eneste reelle utfordreren i bedriftsmarkedet for innskuddspensjon. Bedriftsmarkedet for står ca. 95 prosent av midlene på egen pensjonskonto. De andre leverandørene i bedriftsmarkedet er DNB, Storebrand, Nordea, Gjensidige og Sparebank 1. De fire største har over 84 prosent av markedet. Når man tar med leverandører som tilbyr selvvalgt leverandør finner man i tillegg Kron (eid av Storebrand), Nordnet og Eika.

Det er rom for bedre konkurranse i pensjonsmarkedet

Det norske storting pekte enstemmig under etablering av lov om egen pensjonskonto på at man ønsker mer konkurranse i pensjonsmarkedet slik at folk flest får mest mulig pensjon for hver spart krone. Det var og er formålet med Egen Pensjonskonto.

Egen pensjonskonto har bidratt til å gi kundene bedre oversikt og gjort det enklere å flytte pensjonsavtaler og til lavere priser spesielt i segmentet med selvvalgt leverandør, men vi er ikke i mål ennå. Det er fremdeles relativt få som forholder seg til pensjon (8%) og det er mange pensjonskroner som forvaltes feil og/eller for dyrt.

Pensjonskontoregisteret

Duvi mener at all pensjon med samme egenskaper som innskuddspensjon, som for eksempel pensjonskapitalbevis, fripoliser med investeringsvalg uten dødelighetsarv og hybridordninger med forsikringer, bør kunne innlemmes, forvaltes og flyttes innunder infrastrukturen til pensjonskontoregisteret (egen pensjonskonto).

Vi kan begynne med **pensjonskapitalbevis** for en verdi av rundt 95 milliarder kroner. Pensjon som tilhører folk uten egen pensjonskonto, personer uten ansettelsesforhold i privat sektor - som syke, arbeidsløse, trygdede, offentlig ansatte, studenter,

hjemmeværende og alderspensjonister. Her er det mange pensjonskapitalbevis som får dårlige forvaltning til en altfor høy pris. Dette har også vært påpekt av Finanstilsynet (referanse).

Årsakene er trolig at folk ikke er klar over at de eier disse verdiene, og at de ikke forstår at de kan velge andre produkter, leverandører og dermed få bedre produkter og pris. En sentral utfordring er den manglende mobiliteten for disse bevisene.

Duvi mener at flytteprosessen av pensjonskapitalbevisene MÅ håndteres via infrastrukturen til Pensjonskontoregisteret. Registeret kan løse flyttejobben mye enklere enn de mange ulike løsningene selskapene utvikler hver for seg i dag. En slik utvidelse bør være relativt enkelt å få til. Registeret forholder seg i dag kun til de lovpålagte kravene fra myndighetene, så næringen (ved pensjonskontoregisteret) må pålegges en slik utvidelse hvis det skal skje. En slik utvidelse er også i tråd med intensjonen i lov om egenpensjonskonto.

Fripoliser med investeringsvalg uten dødelighetsarv bør også kunne legges inn under pensjonskontoregisteret. Det er viktig at næringen får et regelverk for fripoliser som rydder opp i dagens rammebetingelser uten konkurranse med innlåsing av pensjonssparingen. Her er også tap av kjøpekraft for folk flest pensjonspenger en direkte konsekvens.

Flyttegebyret

Konkurransesituasjonen i bedriftsmarkedet for innskuddspensjon kan enkelt bli bedre ved å endre eller fjerne reglene for flyttegebyr. Flyttegebyr låser kunder til pensjonsløsninger og er forankret i en bransjeavtale hos medlemmer av Finans Norge. Et forbud mot flyttegebyr bør også reguleres i privatmarkedet, slik at det ikke er noen tvil.

Duvi ønsker åpen og transparent konkurranse, og foreslår man endrer eller fjerner forskriften som tillater flyttegebyr. Flyttegebyret er en overlevning fra gamle dager med ytelsespensjon, da det var dyrt å flytte pensjon.

Kilder:

<https://www.finansnorge.no/tema/statistikk-og-analyse/pensjon-og-sparing/egen-pensjonskonto/>

https://www.finanstilsynet.no/publikasjoner-og-analyser/andre-rapporter/kapitalforvaltning-i--innskuddspensjonsordninger/html/kap-2/?utm_source=chatgpt.com

https://www.finanstilsynet.no/nyhetsarkiv/brev/2024/likelydende-brev-til-livsforsikringsforetak-om-uforerisiko-og-innskuddspensjon/?utm_source=chatgpt.com

Morten J. Mellbye

Kommunikasjon & samfunnskontakt
mob.: [+47\) 99 15 34 04](tel:+4799153404)

Sentralbord [+47\) 64 80 80 64](tel:+4764808064)
Adolph Tidemands gate 55, 2000 Lillestrøm
www.duvi.no

Innspill til Finansmarkedsmeldingen 2026 – finansnæringens rammevilkår

Vi viser til Finans Norges brev til Finansdepartementet med innspill til finansmarkedsmeldingen 2026, hvor det blant annet legges vekt på betydningen av stabile og forutsigbare rammebetingelser, konkurransedyktige vilkår for norsk finansnæring og behovet for helhetlige vurderinger av reguleringsens virkninger for kapitaltilgang og verdiskaping.

Vi deler disse overordnede vurderingene. I dette innspillet ønsker vi å supplere Finans Norges brev ved særskilt å løfte frem **standardmetodebankenes og lokalbankenes rammevilkår**, og betydningen av at **proporsjonalitetsprinsippet gis reell betydning i regelverksutforming og -praktisering**.

Standardmetodebankenes rammevilkår og konkurransesituasjon

Standardmetodebanker og lokalbanker har en sentral funksjon i norsk økonomi gjennom finansiering av husholdninger, små og mellomstore bedrifter, og lokalt og regionalt næringsliv. Standardmetodebanker konkurrerer i praksis med aktører som har lavere risikovekter og kapitalkrav for sammenlignbare engasjementer. Dette kan gi betydelige konkurranseforskjeller, særlig innenfor boliglån og næringslivsfinansiering.

I arbeidet med finansmarkedsmeldingen er det derfor etter vår mening viktig at det gjøres en grundig vurdering av

- hvordan kapitalkrav, buffere og metodiske forutsetninger samlet virker for standardmetodebanker
- hvordan nasjonalt handlingsrom kan benyttes for å sikre at like risikoer behandles likt, uavhengig av bankenes interne modellbruk
- hvordan norske særkrav påvirker både konkurranse og markedsstruktur, der utviklingen i bankmarkedet ses i sammenheng med lokalbankenes rolle og funksjon
- i hvilken grad rapporterings- og etterlevelseskrav kan forenkles for små og ikke-komplekse banker, uten å svekke finansiell stabilitet

Forenklinger i regelverket – en viktig mulighet

Vi vil gi ros til Finansdepartementet for å ha igangsatt et arbeid med forenklinger i regelverket for finansnæringen. Dette arbeidet representerer en viktig og etterlengtet mulighet til å se nærmere på hvordan proporsjonalitetsprinsippet i større grad kan benyttes til å lette reguleringsbyrden for små og ikke-komplekse banker. Vi støtter Finanstilsynets tilnærming til oppdraget, der de har kommunisert at de vil arbeide for

- forenklinger i rapporteringskrav og reduksjon av dobbeltrapportering
- mer proporsjonale krav og forventninger i tilsyns- og forvaltningsprosesser
- bedre veiledning og tydeligere avgrensning av hvilke krav som faktisk gjelder for små og lite komplekse foretak.

For standardmetodebanker og lokalbanker vil slike forenklinger kunne gi mer effektiv ressursbruk, slik at kapasitet i større grad kan benyttes på kjernevirksomhet og risikostyring.

Vi mener derfor at arbeidet med forenklinger bør inngå som en integrert del av vurderingene i finansmarkedsmeldingen 2026, og at departementet i denne sammenheng bør se nærmere på hvordan proporsjonalitetsprinsippet kan gis større praktisk betydning innenfor gjeldende regelverk.

Reell proporsjonalitet er avgjørende for å opprettholde mangfold, konkurranse og lokal tilstedeværelse i det norske bankmarkedet, og vi ser frem til å bidra videre i arbeidet med Finanstilsynets oppfølging av oppdraget.

Avslutning

Vi støtter Finans Norges budskap om solide og velfungerende finansmarkeder, og mener at standardmetodebankenes rammevilkår er en viktig del av dette bildet. Vi ser frem til at finansmarkedsmeldingen 2026 adresserer behovet for proporsjonale og konkurransenøytrale rammer, og stiller gjerne til videre dialog om disse spørsmålene.

NOTAT

Dato: 12. desember, 2025

Til: Finansdepartementet v/ Marius Østli og Åse Natvig

Kopi: Sparebankforeningen, Verdipapirfondenes forening (VFF) Verdipapirforetakenes Forbund (VPFF), og Finansieringsselskapenes Forening (FinFO)

Fra: Finans Norge

1. Innspill til Finansmarkedsmeldingen 2026 – rammebetingelser finansnæringen

På vegne av Sparebankforeningen, Verdipapirfondenes forening (VFF) Verdipapirforetakenes Forbund (VPFF), og Finansieringsselskapenes Forening (FinFO), oversendes med dette organisasjonenes innspill til gjennomgangen av rammevilkår for finansnæringen i finansmarkedsmeldingen 2026. Norsk Venturekapitalforening vil sende separat innspill.

Finans Norge vil for øvrig komme tilbake til Finansdepartementet med en vurdering av de samlede kapitalkrav for banksektoren, og en vurdering av balanseringen mellom finansiell soliditet og kostnadene for norsk økonomi.

Med vennlig hilsen
Finans Norge

Kari Olrud Moen
Administrerende direktør.

Innspill til Finansmarkedsmeldingen 2026

Vi viser til Stortingets anmodningsvedtak i innstillingen til finansmarkedsmeldingen 2025, som lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med Finansmarkedsmeldingen for 2026 foreta en helhetlig gjennomgang av rammevilkårene for finansnæringen i Norge og skissere eventuelle behov for å justere disse. Regjeringen skal innhente innspill fra og ha dialog med relevante aktører i næringa om hvilke områder det er hensiktsmessig å prioritere i en slik gjennomgang.»

Vi viser videre til oversendt notat datert 3. oktober hvor Finans Norge, Sparebankforeningen, Verdipapirfondenes forening (VFF), Verdipapirforetakenes Forbund (VPPF), Finansieringsselskapenes Forening (FinFO), og Norsk Venturekapitalforening (NVCA) oversendte sine innspill til hvilke tema vi mener bør inngå i gjennomgangen av rammevilkårene for finansnæringen.

Som varslet i det oversendte notatet, ønsker vi å komme tilbake med hva vi mener bør være naturlige justeringer av rammebetingelsene, og hvilke tiltak som bør gjennomføres for å styrke konkurransekraften til finansnæringen i Norge.

Sammenstillingen gir også en illustrasjon på hvor omfattende og sammensatt problemstillingene er, og at summen av veldig mange ulike konkurranseulempes blir svært omfattende.

Vi står selvsagt til disposisjon for Finansdepartementet i det videre arbeidet med Finansmarkedsmeldingen, og diskusjoner rundt innholdet og ulike tiltak i denne.

1. Oppsummering og veien videre

De siste 10-15 årene har gitt en sammenhengende periode med økende, mer komplekse og sammensatte finansmarksreguleringer både i Europa og i Norge. Norge har i en rekke tilfeller valgt særnorsk implementering, regelverksfortolkning og tilsynspraksis som i sum har medført at norske krav skiller seg fra rammevilkårene i det øvrige europeiske markedet. Implementeringen av regelverket har ofte vært gjort stykkevis og delt, og hensynet til næringens konkurransekraft og internasjonale markeder har vært for lite vektlagt. Summen av disse forholdene har gitt svekket konkurranseevne for finansnæringen som opererer i Norge, og rammevilkår som i sum ikke er tilfredsstillende.

Europa er i endring, og peker nå på finansnæringen som motor for den vekst, konkurransekraft og innovasjonsevne man trenger. Det legges betydelige ressurser ned i å styrke allokeringen av kapital til nødvendige investeringer, og å redusere byrdene for finansnæringen gjennom ambisiøse forenklingsplaner.

Som EU-kommisjonær for finansielle tjenester og spare og investeringsunionen, Maria Luís Albuquerque skriver i en [kronikk](#) i International Banker 12. november:

«If Europe wants to compete globally, our banking sector must do more than preserve stability. It must fuel competitiveness, deepen capital markets and strengthen Europe's ability to finance its own priorities – from clean technologies to digital infrastructure and defence.»

Det er også verdt å merke seg at den britiske sentralbanken (Bank of England) nå [reduserer referansenivået for den britiske banksektorens kjernekapitaldekning](#) med en prosentenheter til 13 prosent, tilsvarende en ren kjernekapitaldekning på 11 prosent. Til sammenlikning har norske banker en gjennomsnittlig ren kjernekapitaldekning på [19 prosent](#).

Vi har i dette dokumentet listet opp en rekke eksempler på forhold som gir næringen ulemper og konkurranseutfordringer, og pekt på tiltak for å rette opp i dette.

Finansnæringen etterlyser en gjennomgang og kalibrering av de eksisterende rammevilkårene for finansnæringen, og er svært glad for at Stortinget har gitt Finansdepartementet et slik oppdrag. I del 4 av dette dokumentet peker vi på en rekke konkrete eksempler på rammevilkår som bør endres for å styrke finansnæringens virkemåte i Norge. Langsiktighet og forutsigbarhet i rammevilkår er avgjørende for å skape tillit til og klare rammer for næringens virksomhet.

Det er imidlertid ikke tilstrekkelig med en gjennomgang og kalibrering av disse forholdene. Utviklingen i finansmarksreguleringen i Europa skjer raskt, og alle våre nordiske naboland arbeider aktivt med endringer i rammevilkår for å sikre egen nærings konkurransevne. Dette krever en dynamisk og løpende tilpassing av rammevilkår og de enkelte reguleringene også i Norge.

Det er flere viktige pågående prosesser hvor det vil være avgjørende for norske interesser at rammebetingelsene er likest mulig våre nærmeste konkurrentland.

Eksempler på dette er:

- I det nye regelverket for krisehåndtering i forsikring, IRRD, som nå skal implementeres i norsk rett er det avgjørende at vi får en nasjonal tilpasning som tar hensyn til særtrekk ved det norske markedet på en måte som sikrer like konkurransevilkår mellom norske og utenlandske aktører, slik myndighetene allerede har gjort i Sverige.
- I Sverige utredes det nå regelverk for å sikre konkurransekraft og robusthet i det svenske fondsmarkedet ([Kommittédirektiv 2023:163](#)), hvor det blant annet utredes regler for SIKAV-strukturer (strukturer med variabel kapital). Første del av denne utredningen ble lagt fram i mai ([SOU 2025:60](#)), mens del to ([SOU 2025:117](#)) ble publisert 10. Desember. Norge får tilpassede skatteregler for fond fra nyttår, men det er viktig å sikre at vi ikke havner på etterskudd igjen. Finansmarkedsmeldingen bør derfor inneholde en vurdering av nye tiltak for fond som nå utredes i Sverige, og hvordan dette vil påvirke konkurranseflaten mot norsk fondsbransje. Denne vurderingen bør gjøres i samarbeid med bransjen.
- En svekkelse av egenkapitalbeviset, ved eksempelvis at egenkapitalbeviser i selskaper med høy gjeldsgrad fjernes slik Sparebankutvalget har foreslått, vil kunne resultere i strukturelle endringer i det norske bankmarkedet, der dagens mangfold vil kunne bli redusert.

For å sikre at Norge har en fortløpende og dynamisk tilnærming til finansmarksregulering, mener vi derfor at det bør fastslås noen overordnede prinsipper som myndighetene etterstreber i reguleringen av finansmarkedene i Norge. Vi mener finansmarksreguleringer bør ta sikte på å legge følgende prinsipper til grunn, og oppfordrer Finansdepartementet til å komme tilbake til disse prinsippene i finansmarkedsmeldingen 2026:

- **Like konkurransevilkår**
Utgangspunktet bør være at finansnæringen i Norge skal møte de samme konkurransevilkårene som sine konkurrenter i det indre markedet og spesielt i nærliggende land.
- **Harmonisering**
For å oppnå like konkurransevilkår er det avgjørende med så lik og samtidig innføring av EU-regelverk som mulig.
- **Unntak bør kreve særskilt vurdering**
«Gold plating» og norske særregler bør unngås. Dersom myndighetene ønsker å innføre strengere regler i Norge enn i EU/våre konkurrentland, bør dette begrunnes særskilt og underlegges grundig konsekvensvurdering i tråd med kravene i [utredningsinstruksen](#). Myndighetene bør analysere og dokumentere at regelverksendringer er samfunnsøkonomisk lønnsomme, og endringer i risikobaserte krav bør være begrunnet med identifiserte endringer i risiko.
- **Transparens og forutsigbarhet i regelverksutviklingen**
Transparens og forutsigbarhet bør etterstrebes i regelverk og regelverksutvikling. Rollefordelingen mellom Finansdepartementet og Finanstilsynet må være tydelig.
- **Transparens og forutsigbarhet i tilsynspraksis**
Målsettingen med tilsynspraksis er å kvalitetssikre finansnæringen i en jurisdiksjon. En transparent og forutsigbar tilsynspraksis, som er harmonisert med tilsynspraksis i det indre markedet er en sentral del av dette.
- **Proporsjonalitet**
Finansmarkedsreguleringen bør sikte mot en aktiv vurdering og bruk av proporsjonalitet i regulering av store kontra små enheter.

2. Utgangspunkt

Utgangspunkt for departementets arbeid og Stortingets anmodningsvedtak ligger i [Innst. 513 S \(2024-2025\)](#). Her fremkommer tydelige forventninger fra Stortinget om at:

- Norge må få på plass et regelverk for finanssektoren som er oppdatert og harmonisert med Europa, med det formål at finansbransjen skal ha konkurransedyktige vilkår sammenlignet med andre europeiske finansvirksomheter. Dette er blant annet viktig for å hindre utflugging av norske virksomheter, som fond, inkassoselskaper og nisjebanker.
- Målet med en næringspolitikk for finansnæringen bør være å videreutvikle en konkurransedyktig, solid og sterk finansnæring i Norge, for derigjennom å bidra til økt verdiskaping, vekst og et moderne tjenestetilbud i Norge.
- Norge har en unik posisjon ved å være hjemland for ett av verdens største investeringsfond. Norges Bank Investment Management (NBIM) og den kompetansen rundt kapitalforvaltning de representerer, er et svært godt utgangspunkt for å skape et vekstkraftig kapitalforvaltningsmiljø som kan tiltrekke seg forvaltningsoppdrag fra utlandet.
- Noe av det viktigste myndighetene gjør for å gi norske aktører gode og forutsigbare rammevilkår, er å sikre at norske foretak og markeder kan fortsette å ha en velfungerende tilknytning til det internasjonale og europeiske markedet.
- Det er viktig at Norge er delaktig i det arbeid som nå pågår i EU for å fjerne hinder mot praktisk integrasjon av markedene i det indre marked som finnes.

- Lange perioder der norske aktører må forholde seg til regler som ikke er oppdatert, vil kunne ha negative konsekvenser for norske markeder.
- Norsk deltagelse i pågående diskusjoner i EU om utvikling av næringens rammevilkår og funksjon i det indre markedet er viktig, og at denne utviklingen hensyntas i arbeidet med en offensiv næringspolitikk for finansnæringen.
- Forenklingsoppdraget som Finansdepartementet har gitt til Finanstilsynet munner ut i reelle forenklinger for foretakenes rapporterings- og tilsynsbyrder.

3. Hvorfor det er viktig for Norge med en sterk finansnæring.

Finansnæringen representerer 2 prosent av sysselsettingen og 6 prosent av verdiskapningen i Norge. Samtidig er finanssektoren den fastlandsnæringen som betaler mest skatt både forholdsmessig og nominelt. Ifølge SSB var utliknet skatt til finansnæringen 36,7 mrd. kroner i 2023. Finansnæringen er dermed en betydelig næring i seg selv, gjennom dens verdiskapning, sysselsetting og skatteinnngang.

Finansnæringen kan også betraktes som en verdikjede: ulike typer kapital spiller hver sin rolle, og krever ulik kompetanse. Eksempelvis er kapitalinnhenting fra venturefond, private equity-fond, bank og børs forskjellige fra hverandre. En velfungerende markedsøkonomi må tilrettelegge for alle delene, slik at alle typer bedrifter kan få dekket alle typer kapitalbehov.

Finansnæringen spiller også en helt avgjørende rolle som bidragsyter inn mot andre næringer, deres vekstkraft, tilgang på kreditt, og sikring av risiko. Et særtrekk ved norsk finansnæring er det brede mangfoldet i bankstrukturen, med både norske og nordiske landsdekkende banker og et stort antall mindre, lokalt og regionalt forankrede sparebanker. Dette mangfoldet har vist seg å være en styrke for norsk økonomi, fordi det bidrar til sterk konkurranse, stabil kreditttilgang og lokal verdiskaping over hele landet.

En politikk for finansnæringen bør derfor legge vekt på å ivareta og videreutvikle dette mangfoldet, som er en viktig del av Norges finansielle infrastruktur. Finansnæringens desentraliserte struktur i Norge, speiler i stor grad den regionale og desentrale strukturen som resten av næringslivet representerer. Finansnæringen i Norge finansierer en større andel av næringslivets lån og kapitaltilgang enn i de fleste andre land. Banklån er den dominerende finansieringskilden for norske bedrifter, spesielt for små og mellomstore foretak (SMB). Disse har begrenset tilgang til kapitalmarkedet og er derfor sterkt avhengige av bankfinansiering for å finansiere vekst, investeringer og løpende drift. Både liv-, og pensjonsforetak- og verdipapirfond investerer i aksjer og andre verdipapirer utstedt av norske bedrifter, og bidrar således til å sette norsk kapital i arbeid.

Kapitalmarkedene skal bidra til at lønnsomme prosjekter har tilgang til kapital hvor prisene gjenspeiler risikoen, at risiko fordeles på en hensiktsmessig måte, og at husholdninger får tilgang til lån og investeringsmuligheter. God konkurranse mellom tilbyderne av finansielle tjenester bidrar til mer kostnadseffektiv drift, lavere priser, bedre løsninger og bedre bruk av arbeidskraft og kapital. Finansnæringen i Norge er derfor helt avgjørende for å sikre norsk næringsliv tilgang til egen- og fremmedkapital.

Norge trenger å styrke sin konkurransekraft, innovasjon og verdiskapning, for å møte de store utfordringene vi står overfor. En avgjørende faktor for å få til dette er finansiering og kapitaltilgang. En sterk finanssektor er en forutsetning for dette. Gjennom å tilrettelegge for finansiell aktivitet, en sterk

finansiell sektor, og gode konkurransevilkår for næringslivet, vil myndighetene kunne frigjøre finansieringskraft som samfunnet trenger.

EU-kommisjonens spare- og investeringsunion har et tydelig fokus på husholdningene. Litt forenklet er det en målsetning å omforme husholdningene fra «savers to investors», en transformasjon som skal gi innbyggerne høyere velstand og næringslivet en ytterligere kilde til finansiering. For å oppnå målet om større deltakelse i verdipapirmarkedet for folk flest, vil verdipapirfond spille en sentral rolle. Fjerning av regulatoriske og tilsynsmessige hindre for grensekryssende kapitalforvaltning og distribusjon av verdipapirfond, ble av EU-kommisjonen trukket spesielt fram som viktige tiltak for å redusere fragmentering av det europeiske verdipapirmarkedet. Mot et slikt bakteppe er det avgjørende at Norge har rammebetingelser for forvaltning og distribusjon av verdipapirfond som er oppdaterte og likeverdige med resten av Europa.

I tillegg til å være blodomløp i økonomien og en viktig motor for resten av næringslivet, avlaster den risiko og fungerer som et økonomisk sikkerhetsnett for både privatpersoner og bedrifter, og er en viktig bidragsyter både innen digitalisering, grønn omstilling, og i kampen mot økonomisk kriminalitet.

En velfungerende finansnæring er dermed en forutsetning for et velfungerende, moderne samfunn, og for Norges muligheter til å gjennomføre den omstillingen vi er avhengig av.

Stort potensial

Finansnæringen er en betydelig næring for Norge som nasjon, både målt i verdiskaping, arbeidsplasser og forvaltningskapital.

For Norge er det viktig å beholde og videreutvikle en sterk finansnæring i Norge. Utflytting av finansiell kompetanse og infrastruktur er uheldig. For Norge vil det være viktig å ha en sterk finansnæring som er underlagt balansert norsk regulering, og som kan bidra til finansiering og utvikling av norsk næringsliv på en stabil og forutsigbar måte.

En kompetent og innovativ finansnæring har gitt Norge verdens mest moderne og robuste finansielle infrastruktur, og er en avgjørende faktor for vekst, verdiskaping og finansiell stabilitet. Norske finansinstitusjoner er solide, godt kapitalisert, har medarbeidere med høy kompetanse, og er langt fremme digitalt. Det er en styrke for norsk finansnæring, men en styrke som må videreutvikles, fordi utviklingen i andre land også går raskt.

Når det gjelder kapitalforvaltning besitter Norge en unik posisjon ved å være hjemland for ett av verdens største investeringsfond. NBIM og den kompetansen rundt kapitalforvaltning fondet representerer, er et svært godt utgangspunkt for å skape et vekstkraftig kapitalforvaltningsmiljø som kan tiltrekke seg forvaltningsoppdrag fra utlandet. Samtidig har Norge gjennomført en pensjonsreform som reduserer veksten i de offentlige pensjonsutgiftene, og bygget ut tjenstepensjonsordningene i privat sektor, hvor livselskapene nå leverer pensjon til alle arbeidstakere. Det er unikt i europeisk sammenheng. Ordningene er fortsatt under oppbygging, og veksten i midler til forvaltning i tjenstepensjonsordningene vil være sterk fremover. Med tanke på målsetningen om å få husholdningene til å investere mer og delta i finansieringen av næringslivet, har Norge alle forutsetninger for å lykkes.

Forholdene ligger godt til rette for å skape vekst og økt verdiskaping innen kapitalforvaltning i Norge.

4. Konkrete tiltak

I det følgende har vi satt opp noen konkrete eksempler på konkurranseulemper finansnæringen i Norge møter, og som det bør siktes på å løse i forbindelse med Finansmarkedsmeldingen 2026.

Sammenstillingen gir også en illustrasjon på hvor omfattende og sammensatt problemstillingene er, og at summen av veldig mange ulike konkurranseulemper blir svært omfattende.

Tiltakene er delt etter samme inndeling som vårt første innspill til departementet. Vi tar forbehold om at departementets gjennomgang av rammebetingelsene vil avdekke ytterligere tiltak som bør gjennomføres for å styrke konkurransekraften til næringen.

4.1 Systematisk arbeid i utredningsfasen i EU

De norske finansmarkedene er dypt integrert i det indre markedet for finansielle tjenester. Gode og forutsigbare rammebetingelser krever en velfungerende tilknytning til det internasjonale og europeiske markedet. Norske myndigheter kan forbedre EØS-avtalens funksjonalitet gjennom fokusert arbeid i utredningsfasen og behandlingsfasen i arbeidet med utviklingen av EU-lovgivningen.

Norsk mulighet til å påvirke utformingen av EU-regelverk er størst i utredningsfasen, da norske myndigheter har møte- og talerett i EU-kommisjonens arbeidsgrupper. Norske myndigheter må bruke denne anledningen, slik at mulighetene til å bruke gode norske eksempler øker. Aktiv deltagelse i diskusjonene når regelverket utformes vil også sette norske myndigheter i stand til en mer effektiv og initiert implementering av regelverket, se videre under.

Konkurranseutfordring	Konsekvens	Forslag til tiltak
Vel fungerende løsninger og modeller utviklet av norske aktører kan eksporteres til andre deler av det indre markedet. Uten tidlig engasjement står aktørene uten den offentlige støtte som aktører fra andre deler av det indre markedet nyter godt av.	Resultatet blir "sunk cost" for norsk næring og det norske samfunnet, når det velges andre modeller eller modeller der de etablerte norske løsningene ikke passer.	Aktivt engasjement og systematisk interessentdialog i utredningsfasen i EU. Eksempelvis kan Norge gjennom EØS-avtalen bruke anledningen til å delta inn i ekspertgrupper, hvor mye av politikktutviklingen skjer. Transparens i hvilke saker norske myndigheter prioriterer, og hvilke posisjoner man tar. Det må settes av tilstrekkelige ressurser i forvaltningen til oppfølging av dette arbeidet.

4.2 Implementering av EU- regelverk

Rask implementering av EØS-regelverk sikrer at finansaktører i Norge opererer på like vilkår som sine europeiske konkurrenter. Forsinkelser kan svekke konkurransekraften og begrense markedsadgangen. Samtidig bidrar oppdatert regelverk til økt finansiell stabilitet, bedre investorbeskyttelse og større rettslig forutsigbarhet.

Etterslep i implementeringen kan skape regulatoriske hull og svekke tilliten til det norske finansmarkedet. Det kan også redusere Norges mulighet til å påvirke utviklingen av europeiske regler gjennom deltakelse i EUs tilsynsorganer.

Her kan man se hen til Eldring-utvalgets poeng at Norge bør se på muligheten for å standardisere og dermed effektivisere arbeidet med EØS-tilpasninger – som et ledd i arbeidet med å redusere etterslepet.

Konkurrans utfordring	Konsekvens	Forslag til tiltak
Konkurransvilkårene er ulike i tidsrommet mellom EU-implementering i norsk rett og i EØS-avtalen.	Etablering og produksjon av finansielle tjenester påvirkes. Det oppstår usikkerhet omkring norske tjenesteleverandører. ¹	Forutsetningene for samtidig ikrafttredelse er bedre om det norske arbeidet begynner før forhandlingene er sluttført. Arbeidet med EØS-tilpasninger kan standardiseres og effektiviseres i tråd med Eldring-utvalgets forslag. Det må settes av tilstrekkelige ressurser i forvaltningen til oppfølging av EØS-rettsakter.

4.3 Nasjonale tilpasninger til EU-regelverk – Gold-plating

Finansnæringen opererer i internasjonale markeder. For å sikre likeverdig rammevilkår er det av vesentlig betydning at finansforetak er underlagt den samme regulering som øvrige, internasjonale finansforetak. Overopplyselse og andre nasjonale tilpasninger til EU-regelverk (Gold-plating) bør derfor begrenses til tilfeller der det er helt nødvendig ut fra nasjonale forhold og underlegges en særlig konsekvensutredning før de eventuelt innføres. Ved lanseringen av Spare- og investeringsunionen pekte Europakommisjonen på fjerning av regulatoriske og tilsynsmessige barrierer som et av hovedtiltakene for å styrke konkurransekraften til finansnæringen i EU, særlig innen forvaltning og distribusjon av verdipapirfond.

I henhold til EØS-avtalen har norske myndigheter en lojalitetsplikt til å innføre relevant EU-regelverk på en måte som oppfyller regelverkets intensjon. I flere omganger har myndighetene eksplisitt uttrykt at de vil forsøke å omgå regelverket for å oppfylle egne mål, og lettelser fra EUs side har blitt møtt av særnorske kompenserende tiltak. Denne typen regelverksutvikling er både krevende å forholde seg til for foretakene, og over tid gir det foretak som opererer i Norge en tydelig ulempe i forhold til virksomheter i andre land.

¹ F.eks. da Danmark trakk tilbake lisensen for norske forsikringsformidlere som arbeidet grensekryssende inn i Danmark basert på at lisensene var utstedt på et for gammelt direktiv, og Norge ikke hadde implementert det reviderte IDD-direktivet.

Utover de momenter som nevnes for øvrig i dokumentet peker vi her på noen eksempler på områder der strengere norske krav/overoppfyllelse av EU-regelverk gir konkurranseulempe. Listen er ikke uttømmende:

Konkurranseutfordring	Konsekvens	Forslag til tiltak
Norge åpner ikke for execution only for forsikringsbaserte investeringsprodukter (IBIPs)	Dette skaper en konkurranseulempe mot produkter under verdipapirhandellovgivningen der «execution only»-produkter er unntatt rådgivingskrav.	Oppheve kravet til rådgivning for execution only salg av forsikringsbaserte investeringsprodukter
Norsk implementering av GDPR begrenser Datatilsynets mulighet til å gi tillatelse for behandling av særlige kategorier av personopplysninger og opplysninger om straffedommer (artikkel 10)	Dette skaper mindre muligheter for nasjonale tillatelser for behandling av personopplysninger.	Endre personopplysningsloven § 7 i samsvar med øvrige land slik at Datatilsynet har kompetanse til å tillate behandlinger.
Norsk gjennomføring av MiFID II pålegger opptak av telefonsamtaler for samtlige investeringstjenester.	Pålegger norske foretak plikter som ikke følger av MiFID-direktivet og som er kostnads- og ressurskrevende.	Endre nasjonalt regelverk i samsvar med MiFID-reglene.

4.4 Kapitalkrav

Finansnæringen i Norge møter strengere kapitalkrav enn sine europeiske konkurrenter. Norske myndigheter har oppnådd full resiprositet for norske kapitalskjerpelser. Det sikrer at utenlandske banker bruker norske kapitalkrav for eksponeringer i Norge. Samtidig har norske myndigheter anerkjent andre lands skjerpelser, noe som sikrer at norske banker bruker utenlandske kapitalkrav for eksponeringer i utlandet. Men høye kapitalkrav i Norge svekker likevel rammevilkårene for bankene i Norge på andre måter.

Høyere krav binder opp kapital, reduserer utlånsevne og gjør kreditt dyrere og mindre tilgjengelig, særlig for små og mellomstore bedrifter. Dette kan hemme innovasjon og verdiskaping. Samtidig skaper det faktum at Norge implementerer kapitalkravene annerledes enn andre land unødvendig kompleksitet og regulatorisk usikkerhet.

Resiprositet sikrer ikke like konkurransevilkår mellom banker og andre aktører som tilbyr banktjenester. Skjevregulering kan bidra til regulatorisk arbitrasje og økt risiko i de minst regulerte delene av det finansielle systemet. Streng regulering av banker stimulerer til fremvekst av alternative finansieringskilder, for eksempel privat kreditt og obligasjonsfinansiering. Dette har konsekvenser for bankenes konkurransevne. Det kan også svekke utsiktene til finansiell stabilitet dersom risiko bygger seg opp i de minst regulerte delene av det finansielle systemet.

For pensjonsleverandørenes kapitalforvaltning, har utforming av kapitalkrav og garantiregler betydelig effekt på livselskapenes muligheter til å øke allokeringen til aksjer i de garanterte porteføljene. Livselskapene forvalter til sammen over 2 200 milliarder kroner. Det er viktig med regelverk som legger til rette for god langsiktig forvaltning, hvor disse selskapene kan ta risiko som gir bedre

avkastning for kundene over tid. U hensiktsmessige regler her svekker muligheten til å investere i aksjer, eiendom, infrastruktur og grønn omstilling.

Tilsvarende problemstillinger gjelder for skadeforsikringselskapene. Selv om diskusjonen om kapitalkrav ofte har fokusert på banker og livsiden, har Solvens II-regelverket betydelige konsekvenser også for skadeforsikring. Kapitalkravene binder kapital og kan redusere evnen til å tilby konkurransedyktige produkter. Det er derfor viktig at norske myndigheter legger vekt på harmonisering med nordiske tilsynsmyndigheter også på forsikringssiden, for å unngå konkurranseulempet for norske aktører i forhold til andre nordiske selskaper.

Bank

Konkurransutfordring	Konsekvens	Forslag til tiltak
<p>Norske banker og kredittforetak har svært høye samlede kapitalkrav. Norske banker har det høyeste generelle pilar 1-bufferkravet i EU/EØS-området og den rene kjernekapitaldekningen er i den øvre enden av Norges Banks beregnede intervall for optimal kapitaldekning på 12-19 prosent, der gevinsten av mer robuste banker veies opp mot samfunnsøkonomiske kostnader av dyrere utlån.</p>	<p>Etter næringens vurdering er den samlede anvendelsen av ulike tiltak vesentlig strengere innrettet enn hva risikonivået i Norge skulle tilsi, og flere av tiltakene er innført med likelydende og nærliggende begrunnelser.</p>	<p>Finansdepartementet bør gjøre en vurdering av konsekvensene av dagens kapitalkravnivå, herunder en kost-nytte-analyse der samfunnsøkonomiske kostnader av høye kapitalkrav veies opp mot gevinster av slike krav.</p> <p>Finansdepartementet bør gjøre en vurdering av forskjellen til våre naboland og andre europeiske land, og forklare hvilken risiko som gjør at Norge skal reguleres strengest.</p>
<p>Et viktig prinsipp i det internasjonale bankregelverket er at krav innrettes i samsvar med identifisert risiko. Norske myndigheter har benyttet det nasjonale handlingsrommet til å innføre en rekke tiltak mot makro- og systemrisiko. Finans Norge har blant annet flere ganger stilt spørsmål ved om systemrisikoen faktisk er høyere i Norge enn i sammenliknbare land, slik nivået på den norske systemrisikobufferen skulle tilsi.</p> <p>Norske myndigheter ser også ut til å ilegge bankene høyere pilar 2-krav enn for eksempel svenske myndigheter ut fra endringer i kravene til de bankene som har flyttet fra Norge til Sverige den siste tiden.</p>	<p>Høyere kapitalkrav enn det risikonivået skulle tilsi. Bidrar til økt rentemargin og trekker ned veksten i norsk økonomi.</p>	<p>Norske myndigheter bør ikke benytte nasjonale handlingsrom til å gjennomføre innstramminger som ikke kan begrunnes med materiell risiko.</p> <p>Det bør også sikres at lik risiko reguleres likt som i sammenliknbare land, især på nordisk nivå. I tillegg bør myndighetene vurdere tiltak som kan redusere systemrisikoen, fremfor tiltak som gjør banker og låntakere ytterligere robuste mot systemrisiko. Vi viser i denne sammenheng til vårt brev sendt til Finansdepartementet 18.06.2024 med anmodning til å initiere en utredning av hvordan systemrisikoen i Norge kan dempes.</p> <p>Videre bør norske myndigheter i internasjonale prosesser arbeide for å</p>

<p>I tillegg har norske myndigheter innført flere tiltak for å øke bankenes risikovekter.</p>		<p>beholde risikosensitiviteten i kapitalkravene.</p>
<p>Et annet sentralt prinsipp i EU-regelverket er at risiko kun skal dekkes én gang.</p> <p>Flere innførte makrovirkemidler begrunnes med de samme risikoene. I tillegg er det forhold ved innretningen av pilar 2 som medfører risiko for dobbelttelling av risiko.</p>	<p>Samme risiko telles flere ganger og kapitalkravene blir derved høyere enn det risikonivået skulle tilsi.</p>	<p>Norske myndigheter bør sikre at overlapp mellom ulike virkemidler unngås. Dette er også påpekt av EBA ifb. skjerpelsen av IRB-risikovektgulvet.</p>
<p>Det er for lite åpenhet rundt fastsettelsen av pilar 2-krav.</p>	<p>Bankene er ikke i stand til å vurdere mulige risikoreduserende tiltak og kapitalbehovet blir uforutsigbart.</p>	<p>Næringen mener Finanstilsynet bør være åpen om hvordan tilsynet fastsetter pilar 2-krav samt hvilke forhold som gir endringer i kravene. Transparens rundt pilar 2-krav er helt avgjørende for at bankene skal være i stand til å benytte pilar 2-krav i risikostyring og kapitalplanlegging på en formålstjenlig måte.</p>
<p>Det har tidligere vært utfordrende og tidkrevende å oppnå full resiprositet for norske kapitalkrav. I tillegg fører terskelverdien for resiprokering av systemrisikobufferen på beregningsgrunnlag på 5 mrd. NOK til at flere mindre utenlandske aktører unngår kravet.</p>	<p>Manglende resiprositet ved nye/endrede krav vil gi ulike konkurransevilkår mellom norske og utenlandske banker som opererer i det samme markedet.</p>	<p>Norske myndigheter bør opprettholde fokuset på å oppnå resiprositet. Det bør i denne sammenheng sikres at den norske kapitalkravsinnretningen fullt ut samsvarer med EUs kapitalkravsregelverk. Etter vårt syn vil en innretning av kravene rettet mot makro- og systemrisiko, i harmoni med EU-regelverket, legge til rette for en ordinær anerkjennelse fra andre EU/EØS-stater der resiprositet i utgangspunktet er frivillig.</p> <p>Videre bør norske myndigheter arbeide for at resiprositet gjøres obligatorisk ved en eventuell revisjon av rammeverket for makrotilsyn.</p> <p>I tillegg bør terskelen for hvilke foretak som omfattes fjernes, eller i alle fall være svært lav.</p>
<p>Resiprositet sikrer ikke like konkurransevilkår mellom banker og</p>	<p>Skjevregulering svekker bankenes konkurranseevne. Skjevregulering kan</p>	<p>Norske myndigheter bør gjennomføre analyser som sammenlikner</p>

<p>andre aktører som tilbyr finansielle tjenester. Streng regulering av banker stimulerer til fremvekst av alternative finansieringskilder.</p>	<p>også svekke utsiktene til finansiell stabilitet dersom risiko øker i de minst regulerte delene av det finansielle systemet.</p>	<p>bankenes rammevilkår med rammevilkårene til andre tilbydere av finansielle tjenester, særlig når myndighetene vurderer endringer i reguleringen.</p>
<p>EU-regelverket legger opp til at mindre, ikke-komplekse foretak i mange sammenhenger kan underlegges lempeligere krav. I praksis ser vi imidlertid at anvendelsen av proporsjonalitetsprinsippet er begrenset, og at de fleste foretak – uavhengig av størrelse og kompleksitet – møter tilnærmet like omfattende krav.</p>	<p>Dette medfører uforholdsmessig høye administrative kostnader, reduserer konkurranseevnen og kan svekke mangfoldet i bankmarkedet. I tillegg kan ressursbruken på etterlevelse gå på bekostning av kjernevirksomhet og innovasjon.</p>	<p>Norsk regelverk og tilsynspraksis bør i større grad ivareta proporsjonalitetsprinsippet og mangfoldet, både gjennom anvendelse av eksisterende handlingsrom og ved å identifisere områder der krav kan tilpasses virksomhetenes størrelse, kompleksitet og samfunnsrolle uten å svekke finansiell stabilitet.</p> <p>Norske myndigheter bør også, der det er mulig, aktivt jobbe for at EU-regelverket i større grad tar hensyn til bankenes størrelse og kompleksitet.</p>
<p>Den samlede reguleringsbyrden er for høy</p>	<p>Bankene bruker uforholdsmessig mye ressurser på å etterleve regelverk.</p>	<p>Norske myndigheter bør legge til rette for forenkling, i tråd med pågående initiativ fra EU, for å få ned kostnaden ved reguleringen. Regjeringen må sikre at forenklingsarbeidet som er igangsatt i Finanstilsynet gir vesentlige effekter for foretakene under tilsyn. I tillegg bør norske myndigheter arbeide for at regelverket reelt sett forenkles på europeisk nivå.</p>
<p>Nytt regelverk for markedsrisiko (FRTB) øker kapitalkostnaden for markedspleie (market making) betydelig. Markedspleie sikrer likviditet, effektiv prising og stabilitet i markedet.</p>	<p>De store bankene reduserer markedspleie betydelig, noe som svekker likviditet og stabilitet i obligasjonsmarkedet. Bankene få dyrere og mindre stabil tilgang på markedsfinansiering.</p>	<p>Som følge av usikkerhet knyttet til implementering av standarden internasjonalt har EU-kommisjonen foreslått å iverksette midlertidige tiltak, og har varslet at også mer langsiktige tiltak vil vurderes. Norske myndigheter bør engasjere seg i saken for å sikre et velfungerende norsk obligasjonsmarked både på kort og lengre sikt.</p>
<p>Etter finanskrisen har myndighetene innført uforutsigbare, kraftige og ubegrunnede kapitalskjerpelser. For eksempel økte Finansdepartementet i sommer kapitalkravene for norske IRB-</p>	<p>Effektiv og samfunnstjenende bankdrift er avhengig av langsiktighet og planlegging. Det taler for at myndighetene bør unngå uforutsigbare, kraftige og ubegrunnede innstramminger.</p>	<p>Dersom myndighetene ønsker å innføre strengere regler i Norge enn i EU/våre konkurrentland, bør dette begrunnes særskilt og underlegges grundig konsekvensvurdering, og endringer i risikobaserte krav bør</p>

<p>bankers boliglån med 25 prosent uten at skjerpelsen kunne begrunnes med økt systemrisiko siden forrige vurdering eller regelverksutvikling i EU. Dette ble også tatt opp av EBA, som i sin uttalelse fremhevet at det ikke hadde vært noen signifikant økning i systemrisiko, noe som svekker begrunnelsen for skjerpelsen.</p>		<p>være begrunnet med identifiserte endringer i risiko.</p>
<p>De norske innskuddsgaranti- og krisetiltaksfondet er større enn minstenivået som følger av EU-regelverket. Det er uheldig at bankene betaler inn et betydelig beløp årlig, uavhengig av fondenes størrelse.</p>	<p>I 2024 ble det tilført 1,26 mrd. til innskuddsgarantifondet og 1,58 mrd. til krisetiltaksfondet, til tross for at fondene overstiger minstekravene fra EU.</p>	<p>Et rimelig målnivå bør utredes slik at fondenes ansvar og forpliktelser er i tråd med størrelsen på fondene. Innbetaling fra bankene bør opphøre når fondene overstiger målet.</p>

Forsikring

Konkurransutfordring	Konsekvens	Forslag til tiltak
<p>Modellen for beregning av kapitalkrav for renterisiko under Solvens II er kalibrert basert på eurodata, og gir et skjevt bilde av risikoen i norske renter. Den europeiske sentralbanken ECBs bruk av negative renter og kvantitative lettelsener har påvirket rentekurven i euroområdet på en måte som ikke er relevant for Norge, hvor Norges Bank har hatt en annen pengepolitisk linje.</p> <p>Historisk backtesting viser at modellens rentestress for NOK er for strengt, fordi det legges for stor vekt på den absolutte sjokkfaktoren. Stresset er for strengt både i forhold til konfidensnivået det er ment å representere, og sammenlignet med stresset for EUR gitt de fundamentale forskjellene i rentemarkedet mellom EUR og NOK</p>	<p>Kapitalkravet for renterisiko i norske livsforsikringsselskaper vil kunne øke betydelig. Dette reduserer selskapenes evne til å ta annen, lønnsom risiko i forvaltningen av kundenes pensjonsmidler og dermed reduseres også forventet avkastning. Lavere avkastning gir lavere fremtidige pensjonsutbetalinger og lavere bidrag til å dekke pensjonskostnadene til bedrifter og kommuner. Norske forsikringsselskaper får dermed også en konkurransemessig ulempe sammenlignet med utenlandske aktører.</p> <p>Den reduserte evnen til annen risikotagning vil gå ut over forsikringsselskapenes mulighet til å investere i de ordinære aksjemarkedene så vel som til å bidra med investeringer i eiendom, infrastruktur og grønn omstilling – områder der forsikringsselskapene normalt bidrar mye. Dette gir lavere avkastning både for samfunnet og for pensjonskundene.</p>	<p>Innføring av alternativ kalibrering for det norske markedet basert på NOK i tråd med Finans Norges innspill til FIN og Finanstilsynet. Solvens II er i utgangspunktet et fullharmonisert EU-regelverk uten rom for nasjonale avvik, men Norge har tidligere fått gjennomslag for nasjonale tilpasninger ved innlemmelse i EØS-avtalen. Dette bør norske myndigheter søke å oppnå også i dette tilfellet.</p>

4.5 Tilsynspraksis

De sentrale deler av bank, forsikring og verdipapiriområdet har etter finanskrisen blitt underlagt et svært inngripende og stadig mer detaljert regelverk. En vesentlig del er EØS-regulering, men i tillegg er det på enkelte områder innført nasjonale tilleggskrav. I tillegg vil Finanstilsynets krav til etterlevelse i enkelte tilfeller innebære ytterligere krav til virksomhetsutøvelsen. Slike krav vil typisk også omfatte «signaler» fra Finanstilsynet om forventninger til foretakenes opptreden.

Selv om finansreguleringen i Norge i stor grad er basert på felles europeisk regelverk, har det gjennom praktiseringen og fortolkning av regelverket oppstått materielle forskjeller i den faktiske reguleringen av finansnæringen. Et arbeid bør søke å belyse forskjeller i tilsynspraksis mellom Norge og andre nordiske land. I denne forbindelse vises det til at Europakommisjonen har erklært at et hovedmål i Savings & Investment Unioner å fjerne barrierer skapt av tilsynsmessig praksis («remove any regulatory and supervisory barriers»), slik at finansmarkedsaktører møter den samme praksis og behandling uavhengig av hvor man er hjemmehørende i EØS-området.

Finanstilsynslovutvalget har i sin rapport publisert i NOU 2023: 6 *Finanstilsynet i en ny tid – ny lov om Finanstilsynet*, blant annet understreket viktigheten av at Finanstilsynet ikke går lenger i å oppstille krav gjennom tilsynspraksis, enn det som følger av lov eller forskrift. Videre er det en rekke eksempler på at norske myndigheter gjennom regelverkspraktisering og tolkning oppstiller strengere krav til finansvirksomhet enn andre land det er naturlig å sammenligne oss med. Finansdepartementet har allerede påpekt at Finanstilsynets forbud mot inntektsdelingsavtaler for verdipapirfond innebærer en konkurranseulempe, og som nå vurderes endret. Et annet eksempel er norske myndigheters praktisering av foretaksspesifikke kapitalkrav (pilar 2) for nisjebanker, hvor norsk praksis har medført at nesten alle forbrukslånsbanker har flyttet til Sverige.

Videre oppleves det som uheldig at regelverket tolkes gjennom stedlige tilsyn. Det er flere eksempler på at Finanstilsynet i tilsynsrapporter fra stedlige tilsyn gir uttrykk for regelverkstolkninger. Et eksempel fra senere tid er at Finanstilsynet i en tilsynsrapport fra 2023 la til grunn at selvvalgte pensjonsleverandører har et informasjonsansvar som vi ikke ser kan utledes fra lov eller forarbeider. Finanstilsynet har fremdeles ikke besvart Finans Norges henvendelse hvor det bes om nærmere informasjon om tilsynets tolkning. Selv om foretakene ikke er direkte bundet av tilsynets regelverksforståelse så kan den likevel oppleves som førende. I en eventuell sivilrettslig tvist om leverandøren har oppfylt sin informasjonsplikt kan det tenkes at domstolene legger vekt på tilsynets forvaltningspraksis ved eventuell tolkningstvil.

Siden tilsynsrapporter ikke er enkeltvedtak som kan påklages, er de etter vårt syn en lite egnet plattform for å utvikle og tolke regelverket. Tolkninger gjennom tilsynspraksis skaper rettslig usikkerhet for foretakene. Når foretakene velger å innrette seg etter tilsynets regelverkstolkninger vil dette normalt medføre økte kostnader. I tilfeller hvor tolkningsspørsmålet blir bragt inn for Finansdepartementet, og departementet eventuelt gir uttrykk for en annen tolkning, vil foretakene kunne ende opp med å måtte endre sin praksis igjen.

Det er derfor behov for en tilsynsutøvelse som i større grad vektlegger veiledning i forkant fremfor korreksjon i etterkant. Forutsigbarhet og rettssikkerhet styrkes når krav og forventninger kommuniseres gjennom klare og hjemlede vedtak, fremfor uhjemlede signaler eller uformelle forventninger. En slik praksis gir bedre grunnlag for planlegging og etterlevelse, og er i tråd med prinsippene for demokratisk og transparent forvaltning.

Konkurransutfordring	Konsekvens	Forslag til tiltak
Finanstilsynet gir gjennom tilsynsrapporter uttrykk for regelverkstolkninger som endrer gjeldende praksis og som oppleves å pålegge byrder på foretakene.	Tilsynsrapporter er ikke enkeltvedtak og regelverkstolkninger fra stedlige tilsyn kan i utgangspunktet ikke påklages.	Finanstilsynets regeltolkninger bør skje gjennom enkeltvedtak, eventuelt presiseringer gjennom lov- eller forskriftsendring og innenfor EØS-reglens intensjon
Et eksempel er norske myndigheters praktisering av foretaksspesifikke kapitalkrav (pilar 2) for nisjebanker, hvor norsk praksis har medført at nesten alle forbrukslån banker har flyttet til Sverige.	Så og si alle forbrukslån banker har flyttet til Sverige.	Lik tilsynspraksis som øvrige land

4.6 Kapitalforvaltning - rammebetingelsene.

Rammebetingelsene for kapitalforvaltning i Norge består i hovedsak av norsk gjennomføring av UCITS-direktivet (verdipapirfond) og AIFM-direktivet (alternative investeringsfond mv.) med tilleggsregler på nivå 2. I tillegg kommer en rekke retningslinjer mv. fra ESMA, som Finanstilsynet må ta hensyn til i sin hjemlige tilsynspraksis. Norsk gjennomføring av regler knyttet til EUs verdipapirdirektiv (MiFID) spiller også en sentral rolle, særlig for rådgivning og distribusjon av verdipapirfond.

Forvaltning og distribusjon av verdipapirfond er bransjer kjennetegnet av sterk internasjonal konkurranse. EUs regelverk på området rettes stadig mer inn mot å legge til rette for grensekryssende aktivitet for å oppnå «integration and scale», og dermed konkurransedyktighet i internasjonal sammenheng. Nasjonale særregler, eller nasjonal tolkning av felleseuropeiske regler, blir dermed svært følbart i et slikt konkurransebilde. Selv små forskjeller i regulering eller tilsynspraksis kan svekke konkurransevnen betydelig for foretak som er etablert i en jurisdiksjon som begynner å «henge etter» regulatorisk, eller må leve med nasjonale særregler.

Rammebetingelsene for å drive kapitalforvaltning i Norge tok et stort skritt i riktig retning ved de nye reglene for beskatning av verdipapirfond. Reglene har blitt godt mottatt av bransjen, og vil gi norske verdipapirfond hensiktsmessige og godt tilpassede skatteregler som fjerner det skattemessige insentivet til å flagge ut. Norske myndigheter har hatt vesentlig oppmerksomhet på rammebetingelsene for forvaltning av verdipapirfond i Norge den siste tiden. Det har, på forholdsvis kort tid, blitt gjennomført helt nødvendige endringer, og flere er under behandling, herunder gjenåpning av adgangen til inntektsdeling. Dette fortjener både politisk ledelse og embetsverk honnør for. Den siste tidens innsats for å motvirke videre utflagging, har resultert i at rammebetingelsene for å drive kapitalforvaltning i Norge i dag ikke skiller seg vesentlig fra reguleringen som utenlandske konkurrenter er underlagt. Bransjen har påpekt enkelte konkrete konkurransehindre som fortsatt gjenstår, blant annet etterlyser en stor del av bransjen større fleksibilitet knyttet til fondsdistribusjon. Dette er noe departementet allerede er godt kjent med og har til vurdering, og som derfor ikke vil bli nærmere omtalt her.

Gjennom det arbeidet som er gjort for å rette opp de alvorligste manglene ved rammebetingelsene for norsk fondsbransje, er det etablert et solid fundament å basere den fremtidige konkurranseevnen til norske verdipapirfond på. Men arbeidet med rammebetingelser må ikke stoppe opp. Landene vi sammenligner oss med, er i stadig og rask endring for å styrke sine posisjoner som attraktive etableringsland for verdipapirfond. Det er nærliggende for norsk fondsbransje å se spesielt til Sverige, samt «fondshubene» Luxembourg og Irland når den vurderer egne rammevilkår. I Sverige ble det i vår lagt fram en egen bred fondsutredning (SOU 2025:60) og del to av denne utredningen er ventet lagt fram om kort tid. Den svenske utredningen oppfyller flere formål, men en uttalt målsetning er å styrke det svenske fondsmarkedets konkurransekraft. Norge bør ha samme ambisjon. Vi ber følgelig om en grundig gjennomgang av rammebetingelsene for fondsnæringen, der målsetningen bør være at Norge skal ha konkurransedyktige rammebetingelser for kapitalforvaltning. Rettesnoren for arbeidet bør være at «fond som det er adgang til å forvalte i EU, må også kunne forvaltes i Norge».

Utvikling og tilpassing av rammebetingelser for en svært konkurranseutsatt bransje må skje kontinuerlig, og kan i sin natur ikke settes en sluttstrek for. Det tiltaket vi først og fremst etterlyser, er etablering av en «regulatorisk mekanisme» som sørger for at Norge er «på» og utnytter mulighetene som skapes for fondsbransjen, når nytt regelverk er i støpeskjeen i EU. Motsatsen er at vi etter den siste tidens forbedringer havner bakpå igjen. Norge bør ha de beste forutsetninger i Europa for å lykkes som fondsdomsil, men da må det satses aktivt og systematisk på næringen over tid.

4.7 Skatt

Skatt på finansielle tjenester er ulikt utformet i ulike land. Utformingen av skattesystemet vil kunne skape ineffektivitet og gal kapitalallokering, både mellom land og internt mellom næringer i et land. Næringslivsbeskatning vil også bidra til økte priser kundene betaler for tjenestene.

Konkurransutfordring	Konsekvens	Forslag til tiltak
Finansskatt på overskudd og på lønnsgrunnlag for finansierings- og forsikringsvirksomhet. Skatteprovenyet som tas inn overstiger opprinnelige forutsetninger.	Økte kostnader på kapital og på lønnsgrunnlag favoriserer jurisdiksjoner uten slik skatt. En naturlig konsekvens er at oppgaver og arbeidsplasser flyttes ut av Norge. Økte kostnader for norske kunder.	Innretningen på finansskatten den bør justeres, slik at den har minst mulig skade og ikke hemmer næringen.
Begrensede skattemessige incentiver til egen pensjonssparing (IPS).	Selv med økt sats i statsbudsjettet for 2026 for IPS, mener vi det skattemessige incentivet bør være høyere for å sikre kjøpekraft for kommende pensjonister samt bidra til økt til økt risikokapital til næringslivet.	Øke taket for skattemessig fradrag for individuell pensjonssparing og inflasjonsjustere dette.

4.8 Forenkling

Som en del av arbeidet med å styrke konkurransekraften i Europa har EU igangsatt et omfattende arbeid med forenkling av byrdene for finansforetakene i Europa. I Norge fikk Finanstilsynet i sitt tildelingsbrev i oppdrag med å legge til rette for endringer i egen virksomhet og egne prosesser som kan innebære forenklinger for foretakene under tilsyn. Det ble understreket at norske myndigheter bør legge til rette for så effektiv drift som mulig i foretak under tilsyn. Dette arbeidet ble også vektlagt av Stortinget i forbindelse med behandlingen av finansmarkedsmeldingen for 2025, og understreket at arbeidet må munne ut i reelle forenklinger for foretakene.

Finansnæringen er positiv til initiativet, og understreker at dette er et arbeid som må ha tilstrekkelig prioritet og ta tak i de mest effektfulle forenklingene.

Kari Olrud Moen, administrerende direktør Finans Norge

Therese Riiser, administrerende direktør, Sparebankforeningen

Bernt Zachariassen, administrerende direktør, Verdipapirfondenes forening

Sindre Støer, administrerende direktør, Verdipapirforetakenes forbund

NOTAT

Dato: 3. oktober 2025

Til: Finansdepartementet v/ Marius Østli og Åse Natvig

Kopi: Sparebankforeningen, Verdipapirfondenes forening (VFF) Verdipapirforetakenes Forbund (VPPF), Finansieringsselskapenes Forening (FinFO), og Norsk Venturekapitalforening (NVCA)

Fra: Finans Norge

Innspill til tema for Finansdepartementets gjennomgang av rammevilkårene for norsk finansnæring.

Finansdepartementet har fått i oppdrag av Stortinget (*Innst. 513 S (2024–2025)*) å komme tilbake i Finansmarkedsmeldingen 2026 med en «*helhetlig gjennomgang av rammevilkårene for finansnæringen i Norge og skissere eventuelle behov for å justere disse. Regjeringen skal innhente innspill fra og ha dialog med relevante aktører i næringa om hvilke områder det er hensiktsmessig å prioritere i en slik gjennomgang.*»

Oppdraget er mao todelt; Først å gjøre en helhetlig gjennomgang av rammevilkårene, og deretter skissere behov for justering av disse.

Finans Norge, Sparebankforeningen, Verdipapirfondenes forening (VFF) Verdipapirforetakenes Forbund (VPPF), Finansieringsselskapenes Forening (FinFO), og Norsk Venturekapitalforening (NVCA) vil med dette gi sitt innspill til hvilke tema vi mener bør inngå i gjennomgangen av rammevilkårene. Vi vil senere i prosessen komme tilbake med hva vi mener bør være naturlige justeringer av rammebetingelsene, og hvilke tiltak som bør gjennomføres for å styrke konkurransekraften til finansnæringen i Norge.

Vi vil også vise til at det ikke er uvanlig at regjeringen i samspill med enkelt næringer utvikler konkrete mål og strategier for hvordan næringen kan bidra til samfunnsutviklingen. Vi ser derfor frem til videre samarbeid mellom Finansdepartementet og finansnæringen for å bygge norsk konkurransekraft. Det vises i denne forbindelse til «[Veikart for teknologinæringen](#)», som ble lansert av regjeringen 28. august i år.

1. Bakgrunn

Stortingets forventninger

Et svært bredt flertall på Stortinget (Ap, H, Sp, FrP, V og KrF) utrykte et tydelig ønske om at målet med finansmarkedspolitikken bør være å videreutvikle en konkurransedyktig, solid og sterk finansnæring i Norge, for derigjennom å bidra til økt verdiskaping, vekst og et moderne tjenestetilbud i Norge, og at finansbransjen skal ha konkurransedyktige vilkår sammenlignet med andre europeiske finansvirksomheter. Disse partiene pekte på at dette blant annet er viktig for å hindre utflagging av norske virksomheter, som fond, inkassoselskaper og nisjebankere. De viste også til at Norge samtidig har en unik posisjon ved å være hjemland for ett av verdens største investeringsfond. Norges Bank

Investment Management (NBIM) og den kompetansen rundt kapitalforvaltning de representerer, er et svært godt utgangspunkt for å skape et vekstkraftig kapitalforvaltningsmiljø som kan tiltrekke seg forvaltningsoppdrag fra utlandet.

Norsk næringsliv trenger en konkurransekraftig finansnæring – uten særfordeler

Norsk økonomi og næringsliv trenger omstillingskraft, kapital og kompetanse. Norge trenger å styrke konkurransekraften sin. Som statsminister Jonas Gahr Støre sa til Arbeiderpartiets landsstyre 16. september i år; *«Vi skal ha et næringsliv som tør å satse – fordi rammevilkårene er stabile og rettfærdige. Et næringsliv som kutter utslipp – fordi det er den beste måten å være lønnsom på. Et næringsliv som er best på kunnskap – fordi vi aldri kan konkurrere på lave lønninger, men alltid kan konkurrere på høy kompetanse. Og vi skal ha et næringsliv som er godt organisert og som får enda flere i arbeid. Privat kapital skal være driveren i utviklingen.»*

Finansnæringen spiller en helt avgjørende rolle som bidragsyter inn mot andre næringer, deres vekstkraft, tilgang på kreditt, og sikring av risiko. Finansnæringen i Norge finansierer en større andel av næringslivets lån enn i de fleste andre land. 80 prosent av norske bedrifter er avhengig av bankfinansiering for å finansiere vekst, investeringer og løpende drift. Våre liv- og pensjonselskaper, kapitalforvaltningsmiljøer og andre som stiller risikokapital til rådighet investerer i aksjer og andre verdipapirer utstedt av norske bedrifter, og bidrar således til å sette norsk kapital i arbeid. Oppstartsselskaper kan ikke starte og vokse uten venture- og annen risikokapital. Finansnæringen i Norge er derfor helt avgjørende for å sikre norsk næringsliv tilgang til egen- og fremmedkapital.

Finansnæringens bidrag inn i dette økosystemet kan styrkes uten bruk av offentlige midler eller innføring av særfordeler for næringen. Bidraget kan styrkes gjennom å fjerne hindringer og konkurranseulemper man møter i konkurransen med andre land, spesielt sammenliknet med andre nordiske land.

Holde tritt med utviklingen

Samtidig som vi skal styrke vår egen konkurransekraft, pågår et omfattende arbeid i EU med å styrke Europas konkurransekraft. Global konkurranse om kapital, kompetanse og teknologi forsterker behovet for mer effektiv, proporsjonal og risikosensitiv regulering og tilsyn av finansiell sektor i Europa. Det er høyt tempo i dette arbeidet, og det er avgjørende at norsk regulering følger samme retning og tempo.

Det er således viktig at arbeidet inn mot Finansmarkedsmeldingen ikke kun blir en justering av dagens regelverk sammenliknet med status i EU i dag, men at man også leter etter mekanismer som sikrer en kontinuerlig kalibrering av finansmarkedspolitikken opp mot utviklingen i, og konkurransen fra, Europa.

2. Innspill til gjennomgang av rammebetingelsene

Finans Norge, VFF, VPFF, FinFo og NVCA ønsker å gi tidlig innspill til departementet om hvilke områder vi mener bør omfattes av en slik gjennomgang. Vi ønsker videre å peke på relevant dokumentasjon og bakgrunnsinformasjon som kan være relevant for å belyse de ulike temaene i gjennomgangen.

Av temaer vi mener en gjennomgang bør berøre, vil vi særskilt peke på følgende:

1. Beskrivelse av finansnæringen

En beskrivelse og definisjon av finansnæringen, dens virkemåte og samfunnsbetydning.
En beskrivelse av hvorfor det er viktig for Norge å ha en konkurransedyktig finansnæring.

2. Verdiskaping

En oversikt over finansnæringens samlede verdiskaping i Norge som andel av BNP over tid, og sett opp mot næringens samlede verdiskaping sammenlignet med andre næringer i Norge, og med finansnæringen i sammenlignbare tall med andre land og EU snitt.

Antall ansatte sammenlignbare tall.

Næringens betydning for kapitaltilgang og finansiering av norsk næringsliv, risikoavlastning for bedrifter og husholdninger, og rolle som langsiktig eier og kapitalforvalter, blant annet av pensjonsmidler. Herunder sammenheng mellom kreditttilgang og investeringstakt i næringslivet, volum og utvikling i venturekapital, banklån og garantier til nye eller eksisterende virksomheter og hvordan dette påvirker innovasjon og sysselsetting.

3. Kapitalkrav

Gjennomgangen bør etter vårt syn inneholde en gjennomgang av kapitalkrav inkludert risikovekter i Norge og sammenlignbare land i EU, samt EU-gjennomsnitt. Lik risiko bør reguleres likt, og norske myndigheter bør gjennomføre en analyse som sammenligner kapitalkrav med makro- og systemrisiko. Det bør også gjøres en vurdering av konsekvensene av dagens kapitalkravnivå, herunder en kost-nytte-analyse der samfunnsøkonomiske kostnader av høye kapitalkrav veies opp mot gevinster av slike krav. Resiprositet for bankaktører som opererer i det norske markedet er en viktig del av dette.

Som en del av gjennomgangen bør man også ta med oversikt over innbetalinger til sikringsfondsløsninger i Norge sammenlignet med andre nordiske land og i EU. Kartleggingen bør også ta for seg størrelsen på krisefond relativt til garanterte innskudd.

Tilsvarende bør det for forsikring gjennomføres en kartlegging av ulikheter mellom norsk og europeisk implementering av Solvens II-regelverket. Det gjelder særlig de såkalte «long term guarantee»-virkemidlene, hvor praksis og bruk varierer til dels mye mellom landene, og ikke minst kalibreringen av de ulike stressfaktorene i standardformelen - først og fremst renterisiko. Begge deler har stor betydning for solvensdekningen i et marked som det norske, med mye garantert virksomhet og lange forpliktelser.

4. Implementering av EU- regelverk

Etterslep er berørt også i tidligere finansmarkedsmeldinger. Det bør gjennomføres en kartlegging av den reelle konsekvensen for norske institusjoners konkurransekraft som følge av forsinkelsene i implementeringen av felleseuropeiske regler. Det bør også gjennomføres en undersøkelse og sammenligning med hvordan andre land arbeider med å forberede seg på implementering, herunder tidlig påvirkning av relevante beslutninger i EU og mekanismer for dialog med næringslivet og andre berørte aktører. Det bør også gjøres en vurdering av den norske kapasiteten til å korte ned etterslepet, sett opp mot stigende omfang av EU-regulering. Her kan man se hen til Eldring-utvalgets poeng at Norge bør se på muligheten for å standardisere og

dermed effektivisere arbeidet med EØS-tilpasninger – som et ledd i arbeidet med å redusere etterslepet.

5. Tilsynspraksis

Finansreguleringen i Norge baserer seg i stor grad på felles europeisk regelverk, men gjennom praktiseringen og fortolkning av regelverket har det oppstått reelle materielle forskjeller i den faktiske reguleringen av finansnæringen. Et arbeid bør søke å belyse forskjeller i tilsynspraksis mellom Norge og andre nordiske land.

6. Nasjonale tilpasninger til EU-regelverk - Goldplating

En gjennomgang og oversikt over de områdene hvor Norge har innført EU-reguleringer med strengere eller mildere krav enn sammenlignbare land. Har det fungert etter hensikten? Videre bør det belyses hvilken policy andre land har knyttet til vurderinger av behovet for goldplating og andre nasjonale tilpasninger. Hvilke prosesser er gjennomført, og hvor stort er omfanget?

7. Utflytting

En samlet oversikt over utflytting av finansforetak/virksomhet fra Norge til andre land, samt filialisering av tidligere norske foretak og utflytting av finansforetak fra Norge til andre land over en gitt tidsperiode, i tillegg til en oversikt over nyetablering av finansforetak i form av filialer (NUF) i Norge. Hvis mulig også se på omfanget av back-office funksjoner som har flyttet ut som følge av filialisering. Oversikten bør følges av en vurdering av hvilken verdiskaping og sysselsettingseffekt dette har hatt for Norge. Bare i løpet av siste år har flere banker varslet og gjennomført flytting til andre nordiske land.

8. Kapitalforvaltning - rammebetingelsene.

En oversikt over verdipapirfond og alternative investeringsfond (UCITS og AIF) forvaltet fra Norge, men der fondet er registrert i et annet EØS-land. Tilsvarende oversikt over fond registrert i Norge, men forvaltet fra et annet EØS-land. En analyse av utviklingen over tid med mulige forklaringsfaktorer som ligger bak valget av fondets registreringsland, og en komparativ gjennomgang av rammebetingelsene

9. Skatt

En sammenligning av skatteregimet for finansnæringen i ulike sammenlignbare tall, og gjennomsnitt i EU. Vi sikter da ikke til generelle skatter som rammer næringslivet bredt, men særskilte skatteregler for finansnæringen, skatteregler for rente- og aksjefond samt skatt på investors hånd, finansskatt (både ekstra skatt på arbeid og kapital) osv.

Langsiktighet i spareincentiver sammenlignet med andre land (endringer i IPS, BSU, ASK).

10. Norsk finansnærings konkurransekraft som en del av den europeiske finansnærings konkurransekraft

EU-kommisjonen vil i løpet av 2026 gjennomføre en kartlegging av den europeiske finansnærings konkurransekraft, en «Draghi-rapport» for finansnæringen. Det er viktig at Norge deltar i dette arbeidet slik at det blir tydeliggjort at norsk finansnæring er en integrert del av den europeiske finansnæringen, at Norge blir en del av de tallunderlagene som vil utarbeides og det

blir tydeliggjort likheter og forskjeller i regulering og tilsyn av norsk finansnæring i forhold til øvrig europeisk finansnæring.

3. Bakgrunnsinformasjon og litteratur:

For å få en grundig statusoversikt over de reelle konkurransevilkårene finansnæring i Norge møter i konkurranse med sine nærmeste naboland, mener vi det ville vært en fordel om departementet innhentet ny kunnskap og ekstern bistand via rapporter eller arbeidsgrupper. Dersom dette ikke er aktuelt for departementet, henviser vi nedenfor noen kilder hvor relevant bakgrunnsinformasjon og fakta kan hentes:

- Finansnæringens betydning for kapitaltilgang i næringslivet. Menon 2024 [Menon 2024-89 - Finansnæringens betydning for kapitaltilgang i norsk næringsliv](#)
- Aksel Mjøs ved NHH har relevante papers om kapitalforvaltningens betydning. [Lenke](#)
- Center for European policies. [Norsk finansnæring i Norden og i EU - tallmateriale - wordformat.docx](#)
- Aktivitetsrapport for aktive eierfond i Norge i 2024. [Lenke](#)
- Tall for forbrukslånsbanker og antall med norsk konsesjon (Finfo).
- Finansiell sektor i forandring. Sluttrapport frå finansmarknadsrådet. [Lenke](#)
- En sterkare fondmarknad. SOU 2025:60 [Lenke](#)
- Tilsynslovutvalget: [lenke](#).
- Departementenes EØS-arbeid: [Lenke](#)
- Menon-rapport 2022 om kartlegging og analyse av kapitaltilgangen til norsk klimateknologi, på oppdrag fra Nysnø: [Menonrapport-kapitaltilgang-klimateknologi.pdf](#)
- Banking without branches, Discussion Paper DP19450, 2024. Centre for Economic Policy Research. [Lenke](#)

Med vennlig hilsen

På vegne av Finans Norge,
Sparebankforeningen,
Verdipapirfondenes forening,
Verdipapirforetakenes Forbund,
Finansieringsselskapenes Forening,
Norsk Venturekapitalforening

Kari Olrud Moen
Administerende direktør
Finans Norge

Finansforbundet
Dronning Eufemias Gate 16
0190 Oslo

Finansdepartementet v/Marius Østli og Åse Natvig
Akersgate 40
0180 Oslo

Vår ref.: VMA/sei

Oslo, 13. januar 2026

Emne: Finansmarkedsmeldingen 2026 - rammebetingelser for finansnæringen (25/5240)

Finansforbundet takker for muligheten til å komme med innspill til Finansdepartementets gjennomgang av rammevilkårene for finansnæringen. Vi ønsker å bidra til at Norge utvikler en konkurransedyktig, innovativ og ansvarlig finansnæring, og legger i dette brevet frem konkrete forslag og vurderinger på områder vi mener er særlig viktige for næringens fremtid. Forslagene utdyper våre tidligere innspill sendt til Finansdepartementet 13. oktober 2025 innen disse hovedtemaer:

1. En politisk ambisjon på vegne av finansnæringen
2. Et nasjonalt forskningssenter for finans
3. Kapitalforvaltning - tiltak for å styrke kapitalmarkedet og småsparerers investeringsmuligheter
4. Tiltak for å styrke innovasjon innen finansielle tjenester
5. Øke finansiell og økonomisk kompetanse i befolkningen

[1. En politisk ambisjon på vegne av finansnæringen](#)

Gjennomgangen av rammevilkårene er et viktig første skritt. Men vi er redde for at denne prosessen ikke munner ut i vedvarende forbedring av konkuranseevnen for norsk finansnæring uten en tydelig politisk ambisjon. Inspirasjon kan vi hente fra «Veikartet for teknologinæringen»,

der regjeringen har formulert tydelige målsetninger. Vi mener at det bør konkretiseres en politisk ambisjon på vegne av finansnæringen som har med seg følgende elementer:

«En finansnæring som:

- Er motoren for omstilling og vekst i næringslivet, med både store og små bedrifter i hele landet
- inntar en ledende posisjon innen ansvarlig kapitalforvaltning og innovasjon av finansielle tjenester
- sikrer finansiell inkludering og styrker økonomisk kompetanse i befolkningen – slik at flere kan bygge formue, eie bolig og spare til pensjon og færre havner i økonomisk sårbarhet.»

Vi mener at en slik ambisjon bør ses i sammenheng med mandatet for Omstillingskommisjonen som “skal vurdere scenarier og tiltak for å styrke norsk økonomisk omstillingsevne, verdiskaping, næringsutvikling og konkurransekraft” og drøfte «kjennetegn og lærdommer fra næringer eller virksomheter som har hatt en særlig god utvikling».

Finansnæringen er den næringen med høyest verdiskaping per ansatt etter oljenæringen. Det er betydelig potensial for vekst og innovasjon, særlig innen kapitalforvaltning og innovasjon av finansielle tjenester – områder som kan gjøre Norge til en ledende aktør i Norden.

2. Forslag om et nasjonalt forskningscenter for finans

Dersom finanssektoren skal utvikles, må Finansdepartementets gjennomgang gå lenger enn å bare se på regulatoriske temaer og også omhandle rammebetingelsene for utvikling av humankapital. Hvordan evner finanssektoren å tiltrekke seg talent, hvordan kan forskning bidra til ny innsikt for utvikling av finansielle tjenester og bedre innsikt i reguleringen av sektoren, og hvordan kan finans som næringsklynge styrkes ved at det skapes arenaer for dialog mellom næring, NBIM, myndigheter og akademia? Vi mener at et nasjonalt forskningscenter for finans kan svare på flere av disse spørsmålene. I det følgende presenterer vi vårt forslag:

Formål:

Finansforbundet mener at det skal etableres et nasjonalt kraftsenter for forskning, innovasjon og kompetanseutvikling innen finans og finansmarkedets rolle for samfunnet.

Norge har i dag ikke et slikt senter, mens Sverige og Danmark allerede har etablert Swedish House of Finance og Danish Finance Institute med betydelig offentlig og privat støtte.

Formålet med senteret er å:

- Styrke uavhengig forskning på finansmarkedet og dets rolle i samfunnet
- Bygge kompetanse og tiltrekke toppforskere og studenter
- Fremme dialog og samarbeid mellom akademia, næring og myndigheter
- Styrke kompetansemiljøene i finansnæringen

Med en finansieringsmodell basert på partnerskap mellom finansnæringen og academia vil et nasjonalt finansforskningssenter bidra til å posisjonere Norge på det internasjonale finanskartet.

Begrunnelse:

- Norge mangler et nasjonalt forskningssenter for finans, mens våre nordiske naboer har etablert sterke fagmiljøer med langsiktig støtte fra både det offentlige og private.
- Finansmarkedene er i rask endring: digitalisering, kunstig intelligens, høy reguleringstakt og klimaomstillingen stiller nye krav til kunnskap.
- Konkurransen om forskere, studenter og forskningsmidler er global. Norge må tilby en infrastruktur og et fagmiljø på internasjonalt nivå for å være attraktivt.
- Med NBIM i spissen tiltrekker Norge allerede mange internasjonale søkere og har et godt utgangspunkt for å bli et ledende finanssenter i Norden.

Et forskningssenter vil gi bedre beslutningsgrunnlag for regulering, øke innovasjonskraften i finansnæringen og bidra med kunnskap om næringens rolle i omstillingen av Norge. Samarbeid mellom forskning og finansnæringen skaper en kunnskapsplattform som vil styrke kompetansemiljøene og derigjennom bidra til utviklingen av Norge som et ledende finanssenter i Norden.

Hovedaktiviteter:

- Samarbeide tett med norske utdanningsinstitusjoner om forskning og fremme utveksling og dialog på tvers av forskningsmiljøene i Norge
- Etablere en felles fysisk forskningsinfrastruktur
- Opprette et nasjonalt senter for finansielle data tilgjengelig for forskere i hele Norge
- Lansere et nasjonalt doktorgradsprogram i finans/samfunnsøkonomi, med fokus på finansmarkedet og dets rolle i samfunnet, for alle universiteter
- Gjennomføre forskningsinteraksjoner: åpne seminarserier, konferanser, gjesteforskere
- Støtte rekruttering av internasjonale forskere til norske institusjoner
- Tilrettelegge for nettverk og samarbeid mellom næring, NBIM, myndigheter og academia
- Samarbeide med nordiske initiativer som Swedish House of Finance og Danish Finance Institute og internasjonalt

Forsknings- og innovasjonsområder:

Finanssenteret vil fokusere på forskningsområder av stor samfunnsbetydning:

- Finansiell stabilitet og regulering
- Finansmarkedets rolle i energiomstillingen
- Finansnæringen og teknologi (fintech) – hvordan digitalisering, AI, blokkjede og algoritmer påvirker kapitalforvaltning og betalingssystemer

- Finansmarkedets rolle i innovasjon og entreprenørskap.
- Finansmarkedets rolle for husholdningens finansielle adferd og betydning for makroøkonomi

Finansforbundet tar gjerne et særskilt møte for å utdype dette forslaget nærmere ovenfor departementet.

3. Kapitalforvaltning - Tiltak for å styrke kapitalmarkedet og småspareres investeringsmuligheter

Forskning viser at land med sterke finanssektorer – og særlig velutviklede kapitalmarkeder - har høyere velstand og lavere ledighet.^{1 2} Draghi rapporten og EUs strategi for spare- og investeringsunionen bygger på samme innsikt. Strategien har som mål å mobilisere privat sparing til produktive investeringer for å styrke økonomisk vekst og konkurransekraft. Den skal sikre bedre kapitaltilgang for bedrifter, særlig små og mellomstore, og gi husholdningene økte muligheter til å investere i kapitalmarkedene.

Norge har kapitalmarkedskompetanse i verdensklasse, både innen forvaltning og innhenting av kapital. Med oljefondet har et av verdens største investeringsfond sitt hovedsete i Oslo. Høyrentemarkedet tiltrekker mange utenlandske utstedere som foretrekker nordisk dokumentasjonsstandard. Oslo Børs er verdensledende på finansiering innen energi, sjømat og shipping.

Samtidig er det norske kapitalmarkedet minst i Norden relativt til økonomiens størrelse (figur 1). I Sverige er summen av utestående private obligasjoner og markedsverdien av børsnoterte innenlandske selskaper dobbelt så stort relativt til BNP sammenliknet med Norge.

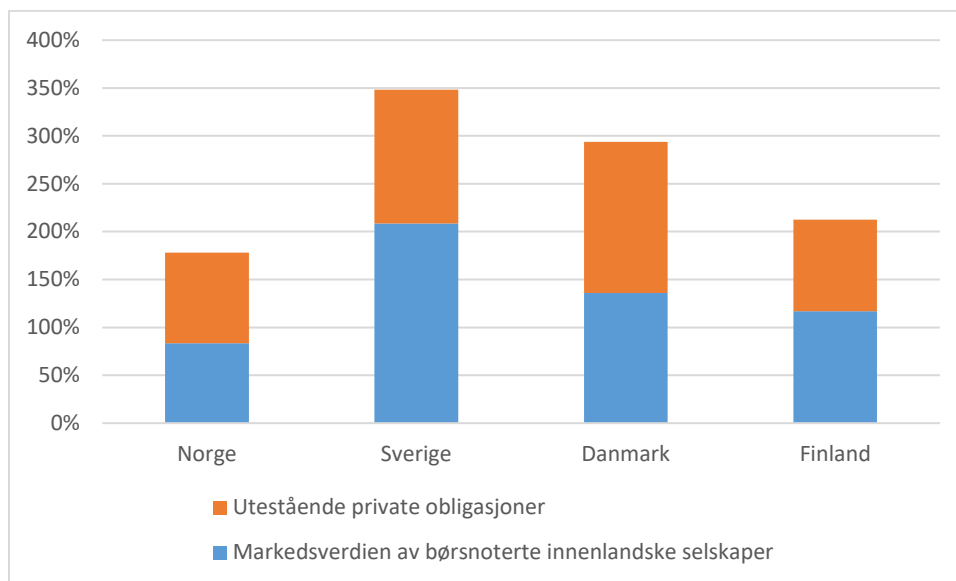
En global rangering av lands kapitalmarkeder fra 2019 gjennomført av den britiske tankesmien New Financial dokumenterer dette ytterligere: det norske kapitalmarkedet ligger langt bak på tvers av 25 sektorer sammenliknet med våre nordiske naboer. Sektorene i analysen dekker kapitalforvaltning (verdien av midler under forvaltning), aksjemarkedet (børsnoterte aksjer - markedsverdi, omsetning, noteringer og emisjoner), markedet for selskapsobligasjoner (utestående verdi og emisjon), aktive eierfond (transaksjoner, kapitalinnhenting, investeringer) m.fl. Analysen tyder på et betydelig vekstpotensial for det norske kapitalmarkedet.³

¹ Rapp, M.S., Udoieva, I. (2022): [«Does Finance Benefit Society? Financial Sector Size and Labour Market Performance»](#).

² Rapp, M.S. (2016): [“Financial sector structure and economic growth – a fresh look with a focus on Denmark”](#), Discussion Paper / Center for Corporate Finance. Copenhagen Business School.

³ Wright, W., Asimakopoulos, P., Friis Hamre, E. (2019): [The New Financial global capital markets growth index](#)

Figur 1. Kapitalmarkeder i Norden relativt til BNP

Kilde: CEIC, BIS, World Bank, egne beregninger.

Finansforbundet har bedt New Financial å gjøre et dypdykk i det norske kapitalmarkedet med oppdatert tallgrunnlag og komme med konkrete anbefalinger for hvordan det kan styrkes. Finansforbundet vil formidle funnene til Finansdepartementet så snart de foreligger i løpet av vinteren, men peker allerede nå på noen tiltak som vi mener vil styrke kapitalmarkedet ved å bedre rammene for husholdningers investeringsmuligheter. Tiltakene må ses på som et supplement til de innspillene som Finans Norge med flere har sendt inn for å realisere Norges potensial innen kapitalforvaltning.

Småspareres rettigheter på børsen

Tilliten til kapitalmarkedet er essensiell for å mobilisere privat sparing. Et velfungerende aksjemarked er avhengig av kjøreregler som beskytter mindre aksjonærer og sikrer likebehandling av alle aksjonærer, store som små. Finansforbundet mener at det er behov for å styrke minoritetsaksjonærers rettigheter i Norge.

[Finanstilsynets tematilsyn fra 2023](#) har dokumentert den høye andelen av rettede emisjoner de senere årene og avdekket mangelfull oppfølging av likebehandling på Oslo Børs.

Problemstillinger knyttet til emisjoner og restruktureringer har også blitt løftet av kjente finansinvestorer som Håvard Nesheim og Petter Warren. Når småsparere opplever forskjellsbehandling til fordel for store investorer, svekker det tilliten og hemmer investeringsviljen. Finansforbundet mener at det bør vurderes tiltak for bedre etterlevelse av likebehandlingsprinsippet på børsen, og viser i den sammenheng til [OECD rapporten «The Swedish Equity market»](#) som inspirasjonskilde for «best practice».

Mobilisering av privat sparing

For et godt fungerende kapitalmarked, trengs det et bredt eierskap i økonomien og økonomisk kompetanse i befolkningen. Nøkkelen her ligger i god informasjon fra myndighetene og bransjen, men også godt designede spareprodukter som aksjesparekontoen (ASK). Optimaliseringer i regelverket for spareprodukter som ASK i dag, kan få flere til å bygge opp kapitalbuffer, gi mer

robust kapitaltilførsel til næringslivet, bredere privat eierskap og lavere sårbarhet for kreditt og boligprisykluser, og skape tryggere pensjoner.

Den Britiske tankesmien New Financial publiserte i mai 2025 en analyse av 25 Europeiske og internasjonale sparekontoløsninger, hvor den Norske ASK-kontoen kom relativt godt ut i forhold til deltagelse, men lå mer midt på treet i forhold til verdien av investeringene. Den viste til at fellesnevneren for de mest suksessfulle sparingsløsningene for forbrukere var et bredt mulighetsrom for investeringer, enkle regler, ingen eller et høyt tak for innskudd, og skatteinsentiver for sparing, da helst i form av et bunnfradrag. I denne undersøkelsen lå den Svenske ISK-kontoen på toppen i forhold til både deltagelse og verdi.

Den svenske ISK-modellen lykkes fordi den gjør investering til hverdagsrutine: enkel administrasjon med automatisk skatterapportering, ingen bindingstid, bredt investeringsunivers – og et tydelig skatteinsentiv som nå er ytterligere forsterket med et skattefritt bunnfradrag (SEK 150 000 fra 2025, økende til SEK 300 000 i 2026) før en lav, flat årlig sats på beholdningen slår inn over dette nivået. Resultatet er bred deltakelse og stor skalering: ti år etter lansering lå verdiene i ISK rundt 28,8 % av BNP (ca. 31 % i 2024), og mer enn 45 % av befolkningen over 15 år har en slik konto. ISK viser at enkelhet og forutsigbare fordeler trumfer kompliserte regler og bindingstid, og at et lite, universelt bunnfradrag særlig hjelper førstegangs og lavereinntektssparere inn i markedet.

For å få flere småsparere til å spare i ASK, foreslår Finansforbundet å beholde styrken i fri handel og ingen bindingstid, men utvide investeringsuniverset til og også omfatte rentefond (som fra 2026 har fått utsatt skatt) og vurdere innføring av et bunnfradrag som i den svenske ISK. Videre bør kontoen gjøres enklere for nye sparere ved å tilby som standardvalg et utvalg av fond med lav kostnad og risiko, samt oppsett for månedlige trekk.

Aksjesparing for ansatte i egen bedrift

Finansforbundet peker også på bedre skattemessig tilrettelegging for ansattes medeierskap som ytterlig virkemiddel for å fremme aksjesparing. Erfaringer fra andre land viser at gode skatteordninger fører til at flere blir medeiere i egen bedrift. I det minste bør skattleggingstidspunktet utsettes fra tildelings- til realiseringstidspunktet for å avhjelpe likvidetsproblemer. Gjennom en skatteordning kan det videre sikres bred deltakelse fremfor at ansattaksjer bare tilbys nøkkelpersoner. Gjennom aksjeprogrammer i egen bedrift vil mange ansatte for første gang få erfaring med aksjekjøp. Det kan gjøre veien til fondssparing kortere.

Pensjonssparing

EUs spare- og investeringsunion (SIU) har understreket betydningen av pensjonsmidler i utviklingen av kapitalmarkedet. I Norge har innskuddspensjon seilet opp som den dominerende tjenestepensjonsordning i privat sektor. Takket innføring av obligatorisk tjenestepensjon og tilknyttede forbedringer de senere årene mottar så å si alle arbeidstakere i privat sektor pensjonsopptjening gjennom arbeidsgiver. Overgangen fra garanterte ordninger til innskuddsbaserte pensjonsordninger har i tillegg åpnet for høyere risiko i forvaltning, noe som øker egenkapitalfinansiering av økonomien, i tråd med målene i SIU. En utfordring er imidlertid at en betydelig andel arbeidstakere i privat sektor har svært lave opptjeningssatser, noe som kunne adresseres politisk ved å løfte minstesatsene, evt. innføre en ny opptjeningskomponent i

pensjonssystemet for personer med lavere inntekter slik svenskene har gjort gjennom "inkomstpensionstillägg".

Innskuddspensjon og innføring av egen pensjonskonto har videre bidratt til at den enkelte arbeidstager må ta valg om egen pensjon og derigjennom øker kunnskapen om investeringer, som igjen kan føre til at flere velger å spare privat. Forståelsen for egen pensjon må imidlertid fortsatt anses som mangelfull blant store deler av befolkningen. Det bør iverksettes flere tiltak for å styrke den individuelle pensjonsforståelsen, i tråd med pensjonsutvalgets anbefalinger.

4. Tiltak for å styrke innovasjon innen finansielle tjenester

Den norske fintech-bransjen har over tid hatt en sterk vekst, med betydelig økning i omsetning, verdiskaping og sysselsetting og står i dag for tre og et halvt tusen arbeidsplasser. Bransjen har vokst frem som en viktig del av finansnæringen, og en drivkraft for innovasjon og langsiktig konkurransekraft. Likevel har antall aktive selskaper de siste årene flatet ut, og det er svært få nye selskaper som har kommet til.

Framover vil både nye teknologiske trender og nye EU-reguleringer åpne for nye forretningsmuligheter i fintech. Da må Norge stå klar til å gripe muligheten det gir for å bygge nye kompetansemiljø. Rammebetingelsene for startups i finansbransje preges imidlertid av noen spesielle utfordringer. Vi vil derfor trekke frem noen sentrale funn hentet fra Finansforbundets fintech-rapport 2025, som vi mener bør omtales i meldingen.

- **Hurtigere implementering av EU-direktiver er avgjørende for innovasjon.** Særlig vil de nye EU-reguleringene PSD3 og FiDA (Financial Data Access Regulation) være viktige. Ved innføring av disse reguleringene vil man gå fra «open banking», slik man fikk gjennom PSD2, til «open finance». For norske fintech-selskaper betyr dette at nye aktører i større grad vil kunne tilby integrerte løsninger i forsikring, pensjon, kredittvurdering og crowdfunding.
- **Bedre tilgangen til kompetanse og talent for startups.** Personer med den relevante kompetansen er gjerne allerede ansatt i bedre betalte og stabile stillinger i finanssektoren eller i større teknologiselskaper. For å gå inn i en fintech-startup må disse kandidatene gjerne akseptere lavere lønn og lavere jobbsikkerhet. Det er derfor viktig at disse blir kompensert gjennom andre ordninger. Finansforbundet har derfor bedt om at gjennomgangen favner fintech-bedrifters mulighet til å tiltrekke seg de beste kandidatene, inkludert vurdering av hurtigspor for arbeidsvisa og skattebehandling av opsjonsordninger for fintech bedrifter.
- **Styrke kapitaltilgangen.** Tilgangen på tidligfasekapital har vært svakere de siste årene, noe som har rammet norske fintechselskaper på lik linje med øvrige oppstarts- og vekstselskap. Norge har et relativt lite og svakt utviklet marked for tidligfasekapital sammenlignet med våre nordiske naboland. Mangel på investorer og nøkkelpersoner med operativ erfaring fra fintech, såkalte founder factories, gjør at vi går glipp av den positive vekselvirkningen vi ser i våre naboland, der seriegründere tiltrekker seg kapital.

- **Regulering og tilsyn som tilrettelegger for innovasjon.** Finanstilsynet gjør flere positive grep rettet mot fintech, men samlet sett bør det legges mer til rette for innovasjon. Det store antallet reguleringer er i seg selv krevende å forholde seg til for mindre fintech-selskaper. Det innebærer en betydelig ressursbruk knyttet til etterlevelse, som kan favorisere etablerte foretak med større juridiske og regulatoriske avdelinger. Man bør vurdere hvordan denne utfordringen kan gjøres minst mulig. Lang saksbehandlingstid hos Finanstilsynet er en slik utfordring. Kombinasjonen av begrenset tilgang på risikokapital og lang behandlingstid hos Finanstilsynet gjør det særlig krevende for nyoppstartede finansforetak, som i ytterste konsekvens risikerer å gå konkurs før de i det hele tatt har startet opp. Strengere kapitalkrav i Norge sammenlignet med utlandet er en annen slik barriere.

5. Øke finansiell og økonomisk kompetanse i befolkningen

Finansforbundet anbefaler en økt innsats for å heve den finansielle og økonomiske kompetansen i befolkningen. Dette vil gi både samfunnsmessige gevinster og gevinster for den enkelte samfunnsborger. OECD peker på en sammenheng mellom høy finansiell kompetanse og økt sannsynlighet for sparevillighet, samt klokere økonomiske beslutninger og investeringsvalg.⁴

Aksje Norge gjennomførte i 2016 en nasjonal kartlegging av finansiell kompetanse, i samarbeid med Finans Norge og Finansforbundet. Dette ble gjort på vegne av OECD som en del av deres europeiske kartlegging av «Financial literacy and financial inclusion». Selv om det snart er ti år siden undersøkelsen ble gjennomført er det grunn til å tro at de fire hovedfunnene fremdeles er relevante i dag. Disse var; unge har mindre kunnskap enn de eldre, kvinner, i alle aldre, kan mindre enn menn, de med kortere utdanning kan mindre enn de med lengre utdanning og de med lavere inntekt kan mindre enn de med høyere inntekt. For å øke finansiell inkludering og for å søke for like muligheter for alle, uavhengig av sosiokulturelt og økonomisk utgangspunkt, er det viktig at regjeringen satser på å øke undervisning om praktisk personlig økonomi i skolene. Videre kan man vurdere målrettede initiativer for unge voksne, spesielt kvinner. Ettersom Norge er et land hvor de digitale løsningene er de mest brukte er det viktig å øke den digitale finanskompentansen og forståelsen av digitale tjenester. Dette vil kunne redusere risiko for overforbruk og misbruk. Nordiske erfaringer viser at samarbeidsmodeller mellom offentlig sektor, skoleverk og privat næringsliv – som tilgang på eksterne aktører – er effektive for finansiell kompetanse. Her kan Finansforbundet være både en pådriver og en samarbeidspartner.

Ettersom økt finansiell kompetanse øker sannsynligheten for mer sparing i befolkningen, vil dette også være et ledd i å nå målene med EUs spare- og investeringsstrategi.

⁴ <https://www.oecd.org/en/blogs/2025/03/the-role-of-financial-literacy.html>

6. Andre temaer

Finansskatt

Finansskatten med 5 % ekstra arbeidsgiveravgift straffer banker som satser på lokale arbeidsplasser og rådgivning. Den fremskynder nedlegging av arbeidsplasser i distriktene, øker sentralisering og gjør det mer lønnsomt for internasjonale finansinstitusjoner å flytte jobber ut av landet. Vi foreslår at innretningen av finansskatten revurderes for å minimere dens skadelige effekt på sysselsetting.

Implementering av EU-regelverk

Vi støtter Finans Norges syn på at gjennomgangen bør inkludere prosessene for innføring av EU-regelverk, inkludert administrativ kapasitet og muligheten for standardisering av EØS-prosesser. Målet må være å sikre at norsk finansnæring til enhver tid har likest mulige regler som resten av EU.

Bærekraft og finansiell risiko

Bærekraftsregulering skal forenkles samtidig som den bærekraftige omstillingen av økonomien må fortsette. Desto viktigere er det å holde trykket oppe på å sikre en god infrastruktur for bærekraftsdata som sikrer trygg finansiell risikostyring.

Finansdepartementets gjennomgang av rammevilkårene bør gjennomføres i lys av EUs beslutning om forenklinger i bærekraftsrapporteringen og taksonomien, samt arbeidet med ESAP (European Single Access Point). Datatilgjengelighet bør være et styrende prinsipp i norsk gjennomføring av EUs direktiver på bærekraftig finans. EUs arbeid med digital merking av ESRS-opplysninger gir et modent teknisk grunnlag som bør tas i bruk i Norge fra dag én. Gode bærekraftsdata styrker scenarioanalyser, stresstester og tidlig varsling av konsentrasjons og leverandørkjederisiko.

Inkasso er en del av finans

Finansnæringen sysselsetter over 50 000 ansatte i hele landet. Finansforbundet organiserer ansatte i alle deler av næringen. Vi mener at en gjennomgang av rammevilkårene bør se alle deler av den norske finansnæringen i sammenheng, herunder bank, forsikring, kapitalforvaltning, verdipapirmarkedet, fintech og inkasso m.fl.

Inkassonæringen sysselsetter et par tusen ansatte i Norge. Den spiller en viktig rolle i samfunnet og finansnæringen ved å sikre betalingsflyt, redusere kredittrisiko og opprettholde tilliten i økonomiske transaksjoner. Likeverdige rammevilkår for bransjen har blitt særlig aktuelt i forbindelse med innføringen av EUs NPL-direktiv i norsk rett. Finansforbundet er bekymret for at en stykkevis og delt innføring av regelverket forverrer konkurransesituasjonen for norske inkassoselskaper. Det setter norske arbeidsplasser i fare og vil redusere muligheten for personlig rådgivning.

Vi ser frem til en konstruktiv dialog med Finansdepartementet og håper våre innspill kan bidra til å styrke rammevilkårene for en fremtidsrettet og konkurransedyktig finansnæring i Norge.

Med vennlig hilsen

FINANSFORBUNDET

A handwritten signature in blue ink that reads "Vigdis Mathisen". The signature is written in a cursive style with a long horizontal stroke at the end.

Vigdis Mathisen

Forbundsleder

Vedlegg: fintech rapport

Notat

Dato: 13. oktober 2025

Til: Finansdepartementet v/ Marius Østli og Åse Natvig

Emne: Supplerende innspill til gjennomgang av rammevilkårene for norsk finansnæring

Vi viser til Stortinget anmodningsvedtak (*Innst. 513 S (2024–2025) om å komme tilbake i Finansmarkedsmeldingen 2026 med en «helhetlig gjennomgang av rammevilkårene for finansnæringen i Norge og skissere eventuelle behov for å justere disse. Regjeringen skal innhente innspill fra og ha dialog med relevante aktører i næringa om hvilke områder det er hensiktsmessig å prioritere i en slik gjennomgang.»*)

Vi viser også til Finans Norge innspill til Finansdepartementet i denne saken datert 3. oktober 2025, og ønsker med dette å supplere innspillet med ytterligere temaer som vi mener er avgjørende for en helhetlig og fremtidsrettet finansnæring i Norge med høyproduktive arbeidsplasser.

I likhet med Finans Norge peker vi også på «Veikartet for teknologinæringen» som inspirasjon til det videre arbeidet. Våre innspill bærer preg av en ambisjon om å videreutvikle Norge til et ledende finanssenter.

1. Hele finansnæringen

Finansforbundet organiserer ansatte i alle deler av finansnæringen og mener at en gjennomgang av rammevilkårene bør, i tillegg til de delene av næringen som Finans Norge mfl. har spilt inn, ha med inkasso- og fintech-næringene.

Inkassonæringen sysselsetter et par tusen ansatte i Norge. Den spiller en viktig rolle i samfunnet og finansnæringen ved å sikre betalingsflyt, redusere kredittrisiko og opprettholde tilliten i økonomiske transaksjoner. Likeverdige rammevilkår for bransjen har blitt særlig aktuelt i forbindelse med innføringen av EUs NPL-direktiv i norsk rett. Finansforbundet er bekymret for at en stykkevis og delt innføring av regelverket forverrer konkurransesituasjonen for norske inkassoselskaper og setter norske arbeidsplasser i fare.

Fintech-sektoren står for tre og et halvt tusen arbeidsplasser. Sektoren er i rask utvikling og bidrar til økt konkurranse, innovasjon og tilgjengelighet i finansmarkedene. Vi anbefaler at departementet vurderer hvordan rammevilkårene kan stimulere til utvikling og vekst innen fintech, herunder regulatoriske sandkasser, tilgang til kapital og samarbeid mellom etablerte aktører og oppstartsbedrifter.

I løpet av noen år vil EUs initiativ knyttet til open finance og open banking (slik som FiDA og PSD3) gjøre at alle finansinstitusjoner må åpne opp for tredjepart. Da er det avgjørende at vi har en kompetent norsk fintechnæring klar allerede fra første dag. Det bør derfor gjøres en vurdering for hvordan Norge raskest mulig kan innføre de nye reglene. Vi vil trekke frem Digitaliseringsdepartementets proaktive arbeid med KI-forordningen som et eksempel til etterfølgelse.

Gjennomgangen bør også favne fintech-bedrifteres mulighet til å tiltrekke seg de beste kandidatene, inkludert vurdering av hurtigspor for arbeidsvisa og skattebehandling av opsjonsordninger for fintech bedrifter.

Som innspill i dette arbeidet oversender vi gjerne Finansforbundets Fintechrapport 2025 når den foreligger senere i oktober.

2. Implementering av EU-regelverk

Vi støtter Finans Norges syn på at gjennomgangen bør inkludere prosessene for innføring av EU-regelverk, inkludert administrativ kapasitet og muligheten for standardisering av EØS-prosesser. Målet må være å sikre at norsk finansnæring til enhver tid har likest mulige regler som resten av EU.

3. Kompetanse og samarbeid mellom næring og akademia

Dersom arbeidet med gjennomgangen av rammevilkårene munner ut i et veikart for finansnæringen, bør det formuleres noen tydelige ambisjoner om å løfte forskning og innovasjon og fremme samarbeid mellom akademia og næringen.

Konkurranseskraften i norsk finansnæring er avhengig av sterke kompetansemiljøer og tilgang til talent. NHOs norske Draghi rapport påpeker at Norge henger etter innen forskning og utvikling, og at det satses for lite på samarbeid mellom næringsliv og akademia. Innen finans ser vi at Norge mangler et nasjonalt forskningscenter, mens både Sverige og Danmark har etablert sterke finansfagmiljøer med langsiktig støtte fra både det offentlige og private. Et nasjonalt finansforskningscenter vil kunne styrke uavhengig forskning og fremme samarbeid mellom akademia, finansnæringen, NBIM og myndigheter. Konkurransen om forskere, studenter og forskningsmidler er global. Norge må tilby en infrastruktur og et fagmiljø på internasjonalt nivå for å tiltrekke seg toppforskere og studenter.

6. Bærekraft og finansiell risiko

Bærekraftsregulering skal forenkles samtidig som den bærekraftige omstillingen av økonomien må fortsette. Desto viktigere er det å holde trykket oppe på å sikre en god infrastruktur for bærekraftsdata som sikrer trygg finansiell risikostyring.

Finansdepartementets gjennomgang av rammevilkårene bør gjennomføres i lys av EU-Kommisjonens Omnibus forslag om forenklinger i bærekraftsrapporteringen og taksonomien, samt arbeidet med ESAP (European Single Access Point). Datatilgjengelighet bør være et styrende prinsipp i norsk gjennomføring av EUs direktiver på bærekraftig finans. EUs arbeid med digital merking av ESRS-opplysninger gir et modent teknisk grunnlag som bør tas i bruk i Norge fra dag én. Gode bærekraftsdata styrker scenarioanalyser, stresstester og tidlig varsling av konsentrasjons og leverandørkjederisiko.

4. Insentiver for sparing

Finans Norge har spilt inn langsiktighet i spareincentiver sammenlignet med andre land som tema, deriblant (endringer i IPS, BSU, ASK).

Slike spareincentiver føyer seg inn i EUs spare- og investeringsunion, der kapital skal mobiliseres ved at sparemidler i større grad kanaliseres til produktive investeringer. Vi er enig, men ønsker å legge til skatteincentiver for ansattes medeierskap som særlig egnet virkemiddel for å fremme aksjesparing. Erfaringer fra andre land viser at gode incentiver fører til at flere blir medeiere i egen bedrift. Gjennom en skatteincentivordning kan det sikres bred deltakelse fremfor at ansattaksjer bare tilbys

nøkkelpersoner. Gjennom aksjeprogrammer i egen bedrift vil mange ansatte for første gang få erfaring med aksjekjøp. Det kan gjøre veien til fondssparing kortere.

5. Småspareres rettigheter på børsen

I forlengelse av punkt 3 og ambisjonen om å mobilisere småsparere og ansatte til å investere i aksjemarkedet og sikre bedrifter kapitaltilgang vil Finansforbundet vise til viktigheten av en velfungerende børskultur som sikrer likebehandling av aksjonærer. Finansforbundet mener at det er behov for å styrke minoritetsaksjonærs rettigheter i Norge, og viser i den sammenheng til [OECD rapporten «The Swedish Equity market»](#) som inspirasjon for Finansdepartementets gjennomgang. Skal Norge utvikles til et ledende finanssenter, er tilliten til kapitalmarkedet essensiell.

Med vennlig hilsen

FINANSFORBUNDET

Vigdis Mathisen

Forbundsleder

Høringsinnspill: Finansmarkedsmeldingen 2026 – finansnæringens rammevilkår

Innledning

Fintech Norway (FTN) er Norges bransjeforening for over 160 norske FinTech-selskaper. Våre medlemmer representerer en viktig del av fremtidens finansnæring og bidrar til et mer mangfoldig og innovativt finansøkosystem. Fintechbransjen støtter forbrukernes interesser og uttalte politiske mål: mer konkurranse, transparens og rimeligere tjenester, samtidig som forbrukerne får flere valgmuligheter, bedre oversikt og kontroll over egne data. Aktører som Kameo, Vipps og Firi er eksempler på hvordan FinTech bidrar til eksportmuligheter, produktivitetsvekst og nye norske arbeidsplasser.

Våre konkrete forslag til prioriterte områder

1. Rask innføring av EU-regelverk

Norges EØS-prosess skaper et betydelig etterslep som hemmer konkurransekraften. Når viktige rettsakter som FiDA, PSD3 og PSR trer i kraft i EU, må Norge sikre samtidig implementering som EU – ikke flere år senere. Konkurranse på like premisser som i EU er avgjørende for at norske bedrifter skal lykkes i og utenfor landegrensene.

Eksempler på forsinkelser:

- PSD2: 15 måneder
- DORA: 6 måneder (et godt eksempel på hvor raskt det kan gjøres når viljen er der)
- ECSP-forordningen: 58 måneder

2. Et mer konkurransevennlig og sektorsensitivt Finanstilsyn

Bakgrunn: Bildet i dag er sektordifferensiert. På betalingsområdet (som faller inn under Finanstilsynets avdeling for «IT og betalingstjenester») er Finanstilsynet i Norge et positivt unntak – med sterk faglig veiledning og god praktisering av regelverket.

Når PSD3 og PSR skal innføres er det likevel kritisk at Finanstilsynet gis nødvendige virkemidler og hjemmel til å gi sanksjoner og pålegge retting ved manglende etterlevelse av konkurransefremmende regler. Mangel på hjemmel i gjeldende regelverk som følger av PSD2 begrenser Finanstilsynets virkemidler til å fremme konkurranse.

Samtidig opplever andre vertikaler under «FinTech-paraplyen» – særlig folkefinansiering og deler av kryptoområdet – at tilsynsoppfølgingen er mer restriktiv og mindre innovasjonsorientert enn våre nordiske naboland. Dette gir uensartede rammevilkår som hemmer etablering og vekst for enkelte segmenter.

Her bør vi se til Sverige, som ofte trekkes frem som et eksempel på hvordan et aktivt tilsyn kan brukes til å stimulere konkurranse, innovasjon og nye aktører i markedet, samtidig som man innfører markedsåpnende reguleringer. Resultatet er at Sverige i dag er et av Europas ledende FinTech-miljøer, med langt flere selskaper og samlet sett rundt ti ganger flere arbeidsplasser i næringen enn Norge.

Løsning:

- Gi Finanstilsynet et tydelig mandat til også å fremme konkurranse og innovasjon – slik at gode praksiser fra betaling/PSD2 overføres til områder som folkefinansiering og krypto.
- Videreutvikle dagens sandkasse til et fast innovasjonssenter med lav terskel, hurtig veiledning og sektorvise løp.
- Praktisere og håndheve markedsåpnende reguleringer med reelle konsekvenser ved brudd, samtidig som veiledning og «no-action letters» vurderes der det er hensiktsmessig for nye forretningsmodeller.

3. Økt fokus på proporsjonalitetsprinsippet

Bakgrunn: Små FinTech-selskaper møter ofte samme krav som store aktører, noe som skaper etableringsbarrierer og hemmer innovasjon. Det må derfor stilles tydeligere forventninger til at tilsynsmyndighetene praktiserer proporsjonalitetsprinsippet. Regler er bra, men de forutsetter at krav og byrder står i forhold til aktørenes størrelse, ressurser og risiko. Hovedtyngden av kravene bør ligge på de største aktørene – de som allerede har apparatet, ressursene og representerer den største risikoen. I dag tolkes og praktiseres regelverket i stor grad likt for alle. Det gjør det unødvendig krevende for nye aktører, som fintech-selskaper, å etablere seg, vokse og konkurrere på like vilkår.

Løsning:

- Tydeliggjøre at tilsynsmyndighetene skal praktisere proporsjonalitetsprinsippet langt strengere enn i dag.

- Utvikle forenklede løp og standardiserte krav for mindre aktører.

4. Tilgang til kritisk infrastruktur

Bakgrunn: Store deler av norsk betalingsinfrastruktur er i dag eid og kontrollert av bankene og de etablerte finansinstitusjonene, noe som skaper skjev konkurranse og barrierer for nye aktører.

Som eksempel er det kun banker som kan slutte seg til oppgjørssystemet NICS, til tross for at betalingssystemloven § 5-2 forbyr forskjellsbehandling av betalingstjenesteytere basert på institusjonell status.

Vi ser tilsvarende utfordringer innen digital identitet, der BankID i dag er den dominerende løsningen eid av bankene. Ved implementering av EUs eIDAS 2.0 og den kommende EUDI Wallet må det sikres at nye løsninger ikke viderefører dagens maktkonsentrasjon, men gir åpen og likeverdig tilgang for alle aktører. Dette er avgjørende for å oppnå intensjonen i EU-regelverket om interoperabilitet, innovasjon og konkurranse.

Løsning:

- Vurder om også betalingstjenesteytere som ikke er bank bør kunne slutte seg til NICS.
- Sikre at implementeringen av EUDI Wallet skjer med en styringsmodell som gir ikke-diskriminerende tilgang og hindrer at eksisterende bankeide løsninger blir portvoktere i det nye økosystemet.

5. Unngå særreguleringer som strider mot Open Banking og EU-retts intensjon

Bakgrunn: Vi ser forslag fra andre departementer, som endringer i gjeldsinformasjonsloven, som i praksis overprøver både tilgang til og bruk av data. Hensikten er god, men det finnes allerede personvernregelverk som ivaretar hensynet til den registrerte. Tilleggsregler skaper unødvendige barrierer og skyldes ofte silo-tenkning. Dette kan hemme innovasjon og motvirke prinsippene i Open Banking og PSD2, som er ment å fremme datadeling og konkurranse.

Det er på generelt grunnlag helt avgjørende å unngå særnorske regler på områder som er harmonisert gjennom EU-retten. Norske FinTech-selskaper bygger løsninger for et skalerbart marked i hele EU/EØS, og særnorske krav skaper kompleksitet, økte kostnader og svekker konkurransevnen.

Løsning:

- Bedre koordinering mellom departementer og tilsyn for å unngå særreguleringer som strider mot EU-regelverkets intensjon om datadeling og interoperabilitet.
- Vurdere konsekvensene for innovasjon og konkurranse før nye særregler innføres, og sikre at eksisterende personvernregler brukes fremfor å lage nye barrierer.
- Unngå særnorske regler på EU-rettsområder for å sikre at norske aktører kan bygge løsninger som er kompatible og skalerbare i hele EU/EØS-markedet.

6. Kapitaltilgang for oppstartsbedrifter: skatte- og opsjonsreform

Bakgrunn: For å løfte norske oppstartsbedrifter og vekstselskaper trengs virkemidler som faktisk mobiliserer risikovillig kapital og insentiverer kompetansebygging internt. Dagens rammer for formuesskatt, opsjoner og investorinsentiver er lite treffsikre for selskaper uten inntekter og med illikvide aksjer.

Løsning:

- **Formuesskatt:**
 - Innfør unntak/lettelser i formuesskatt for oppstartsbedrifter (tidlige faser, illikvide aksjer, ingen utbyttekapasitet) slik at kapital ikke tappes ut av selskapene før verdiene er realisert.
- **Opsjoner til ansatte og eiere:**
 - Utvid rammene betydelig og skattlegg primært ved realisasjon, ikke ved tildeling/innløsning som ikke gir kontantstrøm. Dette styrker talenttiltrekning, insentiver og likviditetsstyring.
- **Investorinsentiver:**
 - Innfør målrettet skattefradrag for investeringer i oppstartsbedrifter (f.eks. «krone for krone»-fradrag innenfor et årlig tak), som reelt mobiliserer privat kapital.
- **Komplementært til ASK:**
 - Moderniser Aksjesparekonto (ASK) komplementært (ikke i stedet for) med åpning for låneinvesteringer (folkefinansiering/P2P), gjeldsbaserte verdipapirer og andre langsiktige, mindre likvide investeringer i norske vekstselskaper – inspirert av UKs Innovative Finance ISA.
 - Vurder moderate skatteinsentiver (modell fra Sverige) for bred sparing, men understrek at de strukturelle virkemidlene over (formuesskatt, opsjoner, investorfradrag) er de mest treffsikre for kapitaltilgang i tidlige faser.

Forventet effekt:

En pakke med formuesskattelettelser for startups, opsjonsreform og investorfradrag vil direkte styrke kapitaltilgang, talenttiltrekning og skaleringssevne i norsk oppstartskonometri. Modernisert ASK vil støtte bredere sparing og kanaliseres mer mot norske vekstcase — men bør ses som et

komplement til de strukturelle endringene.

Disse tiltakene vil bidra til et mer dynamisk og konkurransedyktig finansmarked i Norge. Vi takker for muligheten til å komme med innspill og ser frem til en fortsatt god dialog om hvordan vi sammen kan styrke norsk finansnæring og legge til rette for innovasjon og vekst.

Med vennlig hilsen

Daniel Isdal Furset

Generalsekretær, Fintech Norway

Finansdepartementet
postmottak@fin.dep.no
Saksnummer 25/5240

1 Innhold

1	Forbrukerrådets innspill til Finansmarkedsmeldingen	1
3	Oppsummering	2
4	Endre regelverket for rentefastsettelse i låneavtaler	3
5	Innføre et mer fullstendig gjeldsregister	5
6	Styrke forbrukervernet	6
6.1	<i>Rente- og kostnadstak</i>	7
6.2	<i>Krav til maksimal forbruksgjeld i utlånsforskriften</i>	8
6.3	<i>Dempe markedsføring av forbrukskreditt</i>	9
6.4	<i>Friction by design</i>	10
6.4.1	Frivillig kredittforbud	11
6.4.2	Påbud om «tenketid» før kredittopptak:	12
6.5	<i>Storbritannias Consumer Duty regelverk?</i>	12
6.5.1	Økonomisk sårbarhet er mer enn manglende betalingsevne	13
6.6	<i>Håndhevelse</i>	15
6.7	<i>Utdyping av bestemte temaer</i>	16

2 Forbrukerrådets innspill til Finansmarkedsmeldingen

Forbrukerrådet setter pris på muligheten til å komme med innspill til finansmarkedsmeldingens helhetlige gjennomgang av rammevilkårene for finansnæringen i Norge. Fra et overordnet perspektiv har Norge en ryddig finansnæring og et solid rammeverk. Sett fra forbrukernes perspektiv er det imidlertid fortsatt mange mekanismer som undergraver forbrukervernet, og i særdeleshet går dette utover de mest sårbare forbrukerne. Den gode nyheten er at det allerede finnes gode og utprøvde løsninger fra både inn- og utland som kan og bør innføres i Norge.

3 Oppsummering

Forbrukerrådet ser behov for en styrking av forbrukerbeskyttelsen i finansmarkedet. Selv om Norge har en solid og velfungerende finansnæring, finnes det strukturelle mekanismer som svekker forbrukervernet og som særlig rammer lojale og økonomisk sårbare forbrukere. Forbrukerrådet mener derfor at det er nødvendig med tydeligere regulering, bedre håndheving og økt ansvarliggjøring av finansnæringen, og viser blant annet til følgende forslag:

Rentefastsettelse for boliglån: Lojale kunder betaler systematisk høyere rente enn nye kunder. EFTA-domstolen har slått fast at skjønnsbaserte renteendringer ikke er i tråd med EØS-retten. Tiden er moden for å innføre en mer objektiv og forståelig rentemodell i Norge. Vi mener Finlands modell, med en referanserente og et fast påslag, kan være et godt utgangspunkt for videre utredning.

Komplett gjeldsregister: Forbrukerrådet mener gjeldsregisteret kan og bør bli navet i fremtidens lånemarked. Det krever imidlertid at forslaget til endringer i gjeldsinformasjonsloven blir endret slik at det ikke struper utviklingen av forbrukervennlige tjenester som kan gi enklere økonomisk kontroll, stoppe svindel, og skjerpe konkurransen gjennom reduserte flyttebarrierer. Det er spesielt forbrukere med de mest komplekse gjeldsproblemene som vil ha nytte av et mest mulig komplett gjeldsregister. Det bør inkludere inkassogjeld.

Styrke forbrukervernet på kredittområdet: Innføringen av det nye forbrukerkredittdirektivet må prioriteres, og Norge bør bruke handlingsrommet i direktivet til å styrke forbrukervernet. Forbrukerrådet anbefaler blant annet å:

1. innføre rente- og kostnadstak for å stimulere til bedre kredittvurderinger og forebygge «*evighetsgjeld*.»
2. vurdere krav til maksimal forbruksgjeld i utlånsforskriften for å forebygge uforvarlig høye gjeldsopptak før gjelden blir uhåndterlig.
3. forby overvåkningsbasert markedsføring og kredittmarkedsføring i sosiale medier.
4. innføre mer «friksjon» knyttet til kredittopptak i form av forbud mot kreditt som forhåndsvalgt betalingsløsning, bedre løsninger for kredittspærre, og å vurdere en obligatorisk "pause" før utbetaling av forbrukskreditt over en viss størrelse.

5. forenkle muligheten for forbrukere til å registrere seg selv med et frivillig kredittforbud som forhindrer forbrukeren eller andre fra å ta opp forbruksgjeld i sitt navn.
6. vurdere påbud om tenketid før kredittopptak.
7. vurdere å innføre elementer fra det britiske finanstillsynets *Consumer Duty* regelverk i Norge. Det inkluderer for eksempel en prinsippbasert plikt til å innføre rimelige tiltak for å forhindre forutsigbar forbrukerskade.
8. gi Forbrukertilsynet søksmålskompetanse, fjerne restene av forhandlingsmodellen i markedsføringsloven og gi tilsynet myndighet til å pålegge selskaper å tilbakebetale forbrukere for urettmessig ervervede inntekter.

4 Endre regelverket for rentefastsettelse i låneavtaler

Finansmarkedsmeldingen for 2025 konstaterte at egenkapitalavkastningen i norske banker, over flere år, har vært vesentlig høyere enn i andre europeiske banker. Det er bra for den finansielle stabiliteten, men er samtidig et kraftig signal om at konkurransen er for svak. Det rammer først og fremst de lojale kundene som ikke aktivt flytter eller regelmessig reforhandler sine avtaler med banken.

Det er kjent at tjenesteleverandører i ulike bransjer utviser stor kreativitet i å lokke forbrukere med tilsynelatende gode tilbud. Over tid blir imidlertid prisen gradvis mindre konkurransedyktig.

Denne prismekanismen var spesielt tydelig i strømportalenes tidlige fase, med en svært høy forekomst av lokketilbud godt under spotprisen. Trikset var å bruke lokketilbudet som åte, for så å raskest mulig flytte kundene over på overprisede avtaler.

Den samme mekanismen ser vi også i markedet for boliglån, og rammer spesielt såkalte lojale forbrukere. Dette ble påvist i en studie fra NTNU om prisdiskriminering og flytting av boliglån fra 2023 (Ongena, Paraschiv og Reite)¹ som omfattet cirka 13.000 boliglån hos en middels stor bank.

Studiens mest signifikante forklaring på renteforskjellen mellom nåværende og nye kunder, var hvor lang tid som hadde gått siden lånet ble innvilget. Renteforskjellen mellom nye og «lojale» kunder lå på rundt 0,2 prosent i de lojale kundenes disfavør.

Den totale pantesikrede husholdningsgjelden i Norge ligger på rundt 3.800 milliarder kroner. Dersom sterkere konkurranse om lånekundene, for

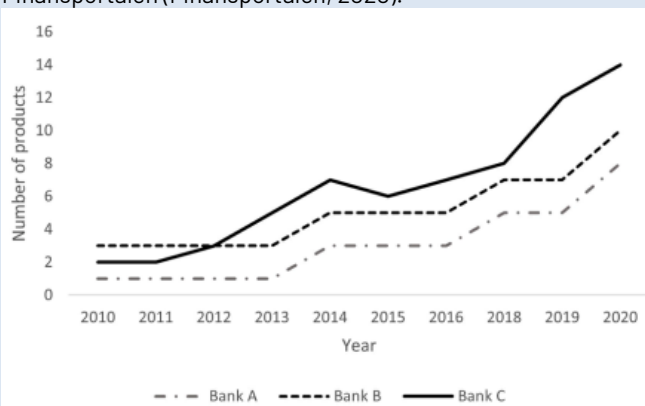
¹ [NTNU Open: Counteroffers and Price Discrimination in Mortgage Lending](#)

eksempel, fører til en gjennomsnittlig reduksjon av bankenes rentemargin på 0,1 prosent, så **tilsvarende det nesten fire milliarder kroner i lavere årlige rentekostnader for boliglånskundene.**

Studien beskrev hvordan fallet i bruk av fysiske bankfilialer og innføringen av Finansportalen i 2008, sammenfalt med lavere forskjeller mellom bankenes beste rentetilbud og gjennomsnittrenten.²

Figur 7: Antall forskjellige boliglånsprodukter tilgjengelig for en klient med et lignende lån fra tre tilfeldig utvalgte banker fra Finansportalen (Finansportalen, 2020).

Kilde: Steven Ongena, Florentina Paraschiv, Endre J. Reite – 2023: [“Counteroffers and Price Discrimination in Mortgage Lending”](#)

Dette førte til mottiltak fra bankene. Siden innføringen av Finansportalen har antallet boliglånsprodukter med ulike rentesatser pr. bank, steget markant. Studien mener det reduserer pristransparensen og kan være en ny form for prisdiskriminering.

Forbrukerrådet har lenge ment at bankenes praksis med å utsette spesielt lojale forbrukere for smygende renteøkninger, har vært et problem. Avgjørelsene fra EFTA-domstolen fra mai 2024, som gjaldt islandske vilkår for renteendring, har aktualisert behovet for å endre den norske mekanismen for rentefastsettelse.

Forbrukerrådet har, i et brev til Justisdepartementet³, påpekt at praksis bør være at en vanlig forbruker skal forstå spesifikt hvordan renten beregnes og at den skal fastsettes ut fra klare, objektive og forståelige kriterier. Dette synet deles av Forbrukertilsynet som har uttalt «at vilkår for renteendring som åpner for skjønn fra bankens side, ikke er i tråd med EØS-regelverket slik det er tolket av EFTA-domstolen og dermed ikke i tråd med norsk lov.»⁴

² [NTNU Open: Counteroffers and Price Discrimination in Mortgage Lending](#)

³ Brev fra Forbrukerrådet til lovavdelingen i Justis- og beredskapsdepartementet, 11.4.2025: «Angående endring av utlånsrenta i forbrukeravtale»

⁴ [Bankene kan ha endret renten ulovlig](#)

I den forbindelse vil Forbrukerrådet peke på hvordan Finland har innrettet seg. Den finske boliglånsrenten består av en referanserente (EURIBOR) og bankens egen rentemargin. Boliglånskunden kan velge mellom å binde seg til den tre, seks eller tolv måneders referanserenten.

Forbrukerrådet mener det vil være fornuftig å utrede hvorvidt norske forbrukere vil være tjent med en tilsvarende rentemekanisme, basert på NIBOR, innføres i Norge.

5 Innføre et mer fullstendig gjeldsregister

I fjorårets finansmarkedsmelding fremkommer det at norske boliglånskunder relativt hyppig flytter sine lån sammenlignet med kunder i andre land. I 2024 viste Forbrukerrådets bytteundersøkelse at 32 prosent av husstandene enten hadde flyttet eller reforhandlet boliglånet i de siste to årene. Som tiltak for enklere bankbytte nevnte meldingen videreutvikling av Finansportalen, BankID og strengere begrensninger på bankenes muligheter for å koble lønnskonto og boliglån.

Dette er gode tiltak, men det sannsynligvis viktigste tiltaket er utvidelsen av gjeldsregistrene med pantelikret gjeld. Forbrukerrådet mener gjeldsregisteret kan og bør bli navet i fremtidens lånemarked.⁵ Det krever imidlertid at forslaget til endringer i gjeldsinformasjonsloven⁶ blir endret slik at det ikke struper utviklingen av forbrukervennlige tjenester som kan gi enklere økonomisk kontroll, stoppe svindel, og skjerpe konkurransen gjennom reduserte flyttebarrierer.

Høringsforslaget tar i for liten grad hensyn til at det er forbrukere med de mest komplekse gjeldsproblemene som vil ha størst nytte av et mest mulig komplett gjeldsregister.

Det er stor spredning i forbrukeres evne til å skaffe seg oversikt over egen økonomi. Det bør være innlysende at sårbare forbrukere, med begrenset økonomisk oversikt, er spesielt utsatt for å havne i gjeldsproblemer. Desto flere gjeldstyper som mangler i gjeldsregisteret, dess mer innsats vil kreves av den enkelte låntager eller rådgiver. Det reduserer sannsynligheten for å få den oversikten som vil være en forutsetning for å få kontroll over egen gjeld.

⁵ Forbrukerrådet 3.7.2025: Høringssvar til «Forslag til endringer i gjeldsinformasjonsloven og gjeldsinformasjonsforskriften.»

⁶ Regjeringen.no 3.4.2025: «Høring av forslag til endringer i gjeldsinformasjonsloven og gjeldsinformasjonsforskriften – utvidelse med flere typer gjeld mv.»

I tillegg til at det skal bli lettere å få oversikt over egen gjeld, bør det utvidede gjeldsregisteret sikte mot å gjøre det så friksjonsløst som mulig å nedbetale gjeld. Enkelte kredittyttere kan ha gode grunner til å gjøre døren lavere og porten smalere for kunder som ønsker å flytte til rimeligere leverandører.

Det kan for eksempel handle om å gjøre det

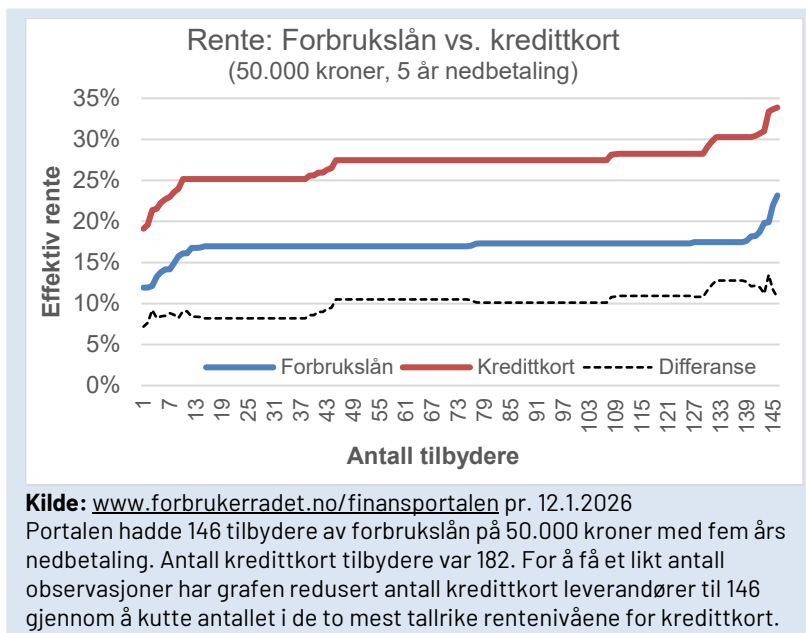
mer kronglete for låneformidlere å få tak i informasjon for innløsning av kreditt som følge av Buy-Now-Pay-Later (BNPL) eller kredittkortavtaler. Deres bedriftsøkonomiske motivasjon for å gjøre det enklest mulig for en kunde å refinansiere et svært dyrt lån med et billigere (men fremdeles dyrt forbrukslån), vil normalt sett være begrenset.

Det er derfor viktig at «den kravet gjelder,» for hver gjeldspost, kan finne opplysninger om KID og kontonummer i gjeldsregisteret. Det vil være et viktig bidrag til å senke terskelen for å gjøre opp eller flytte gjeld.

6 Styrke forbrukervernet

Det er positivt at flere nye EU-regelverk legger til rette for bedre forbrukerbeskyttelse på kredittområdet. Det europeiske forbrukerkredittdirektivet ble vedtatt i EU i 2023 og skal innføres i norsk lov.⁷ Vi mener spesielt at arbeidet med å innføre dette direktivet i norsk rett bør prioriteres høyt. Norge bør imidlertid ha sterkere ambisjoner for forbrukervernet enn å kun følge i fotsporene til EUs regelverksutforming. Forbrukerrådet etterlyser derfor et sterkere lederskap på dette feltet fra norske myndigheter.

I de nedenstående avsnittene har vi samlet et knippe tiltak som vil bidra til en nødvendig oppgradering av forbrukervernet overfor finansnæringen.

⁷ Regjeringen.no, 19.8.2024: [EØS notat om revidert forbrukerkredittdirektiv](#)

6.1 Rente- og kostnadstak

Utgangspunktet for regulering av kreditt bør være å minimere risikoen for negative konsekvenser, men samtidig hindre svekket betalingsmoral, ekskludering av kredittverdige låntagere eller å skape problemer for de delene av kredittyttingen som fungerer bra.

Noe som ikke fungerer bra, er kredittkortgjeld med 25 prosent rente som doubler seg hvert tredje år for dem som får betalingsproblemer.

Kombinasjonen av høy rente, et effektivt offentlig inndrivingsystem og gjeld som kan vokse hele livet, gjør misligholdte lån, som aldri burde vært innvilget, lønnsomme for mindre nøyeregnende kredittyttere.

Et rente- og kostnadstak på usikrede krav, vil gjøre det mindre lønnsomt å innvilge kreditt til forbrukere med lav betjeningsevne, og gi dem som havner i gjeldsdragsug en reell mulighet til å tilbakebetale gjelden.

Forbrukerkredittdirektivet pålegger medlemslandene å innføre tiltak for å effektivt hindre misbruk og sikre at ikke forbrukere kan belastes med for høye prosentvise eller totale kredittkostnader. Det omfatter både tak på renter og de totale lånekostnadene.⁸

I mars 2025 strammet Sverige inn regelverket ved å redusere rentetaket til 20 prosent og utvide hvilke typer gjeld som blir omfattet av reguleringen i konsumentkreditlagen.⁹ Finland har et rentetak på 15 prosent pluss referanserenten, begrenset oppad til 20 prosent.¹⁰

Forbrukerrådet foreslår et nivå på rentetak for forbrukslån mellom Finland på 15 prosent og Sverige på 20 pluss styringsrenten. For å unngå regelverksarbitrasje i form av økte termin- og etableringsgebyrer, bør effektiv rente brukes som rentetak.

Flertallet av de effektive kredittkortrentene i Finansportalen lå mellom 27 og 28 prosent i januar 2026. Forskjellen mellom de nominelle og de effektive rentene er i overkant av fire prosent. Styringsrenten er i skrivende stund på fire prosent. Vi mener et påslag på eksempelvis 18 prosent effektiv rente på styringsrenten vil kunne være et nivå som vil skjerpe kredittvurderingene, og redusere utlån til sårbare forbrukere med lav betalingsevne og lav motstandsdyktighet mot aggressiv markedsføring av kreditt. Samtidig

⁸ "DIRECTIVE (EU) 2023/2225 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL - on [credit agreements for consumers](#)"

⁹ Sveriges regering - Proposition 2024/25:17: [Ett förstärkt konsumentskydd mot riskfylld kreditgivning och överskuldsettning](#)

¹⁰ Finland: Konkurs- och konsumentverket (KKV): [Tillhandahållande av konsumentkrediter](#)

vurderer vi at nivået er tilstrekkelig høyt til at det fortsatt vil være lønnsomt å låne ut til forbrukere med tilstrekkelig betjeningsevne.

Forbrukerrådet foreslår et tilsvarende kostnadstak som i Sverige. Det innebærer at låntageren ikke skal behøve å betale mer enn lånets hovedstol i renter, avgifter og inkassokostnader. Dersom lånet blir refinansiert skal kostnadstaket fremdeles gjelde. Det er en forutsetning for å unngå spekulative refinansieringstilbud av lån med hensikt å omgå kostnadstaket.

6.2 Krav til maksimal forbruksgjeld i utlånsforskriften

Finanstilsynet mente i høringsnotatet til utlånsforskriften i 2024, at det kunne vurderes å innføre et krav til maksimal forbruksgjeld.¹¹

Forskriftens krav til maksimal gjeld tilsvarende fem ganger brutto årsinntekt er mindre relevant for låntakere som kun har usikret kreditt. Et eget krav til maksimal forbruksgjeld vil kunne redusert sårbarheten for denne gruppen. Den senere tidens vekst i forbruksgjeld, og den høye misligholdsandelen, kan tilsi at det innføres et slikt krav.

Forbrukerrådet har tidligere tatt til orde for å redusere kravet til nedbetalingstid av forbrukskreditt fra fem til tre år. Det vil stille større krav til betjeningsevne og dermed redusert etterspørsel etter forbruksgjeld fra økonomisk sårbare forbrukere.

Det er imidlertid mye som taler for at Finanstilsynets variant kan være vel så virkningsfull. For å ta et tilfeldig valgt eksempel, så vil et tak på tre måneders bruttoinntekt tilsvare 125.000 kroner for en person med 500.000 kroner i årlig inntekt. Med 22 prosent rente tilsvarer

det 27.500 kroner pr. år før skatt. På dette nivået er det allerede stor fare for at mange forbrukere er på god vei inn i en gjeldsspiral de ikke klarer å komme ut av. For å sette dette i perspektiv, så var det i 2024 over 142.000 låntakere som hadde flere enn seks utestående kreditter med en gjennomsnittlig

# låntakere i eller potensielt på vei til gjeldsspiraler (31.9.24)			
Antall kreditter	Antall låntakere	Gjennomsnittlig benyttet kreditt pr. låntaker (kr.)	Total benyttet kreditt (mrd. kr)
6 -10	122 042	317 632	38,8
11-20	17 793	966 562	17,2
21-50	2 592	2 206 521	5,7
Over 50	17	5 335 014	0,1
Total	142 444	433 662	61,8

Kilde: Finanstilsynet – Rapport om utviklingen i forbruksgjeld, okt. 2024

¹¹ Finanstilsynet 23. august, 2024, avsnitt 8.17 i: Høringsnotat om NY FORSKRIFT OM FINANSFORETAKENES UTLÅNSPRAKSIS (Utlånsforskriften)

totalverdi på rundt 433.000 kroner. Et maksimalt tak på forbruksgjeld i utlånsforskriften kunne for mange forhindre uforsvarlige gjeldsoptak før gjelden ble u håndterlig.

Et tak basert på inntekt vil være vanskeligere å omgå enn krav til nedbetalingstid, fordi det etterlater mindre rom for låneyters tolkning av betjeningsevne. Til tross for finansavtalelovens bestemmelser om kredittvurdering (§5-2) og avslagsplikt (§5-4), er Forbrukerrådets inntrykk at regelverket ikke er tydelig nok, og at mangelfull kredittvurdering er for vanskelig å håndheve.

6.3 Dempe markedsføring av forbrukskreditt

Stadig flere kjøpsreiser og kredittopptak foregår på nett, og vi blir konstant utsatt for fristelser og løfter. Samtidig normaliseres og premieres bruk av kreditt. Resultatet er at veien fra impuls til gjeldsoptak kan ta sekunder. Forbrukerrådet mener det er på høy tid å dempe det totale markedsføringsstrykket av forbruksgjeld. Her er to konkrete forslag:

Forbud mot overvåkningsbasert markedsføring: Markedsføring basert på omfattende overvåkning og profilering av forbrukere, gjør det mulig å utnytte våre sårbarheter og målrette reklame og andre budskap basert på hvem vi er, hva vi gjør, hva vi føler og andre forhold. Det gjør at en person som for eksempel har klikket på en annonse for forbrukslån, eller som er «flagget» som en person i økonomisk uføre, kan bli bombardert med oppfordringer om å ta opp dyr kreditt. Forbrukerrådet ønsker et generelt forbud mot overvåkningsbasert markedsføring.

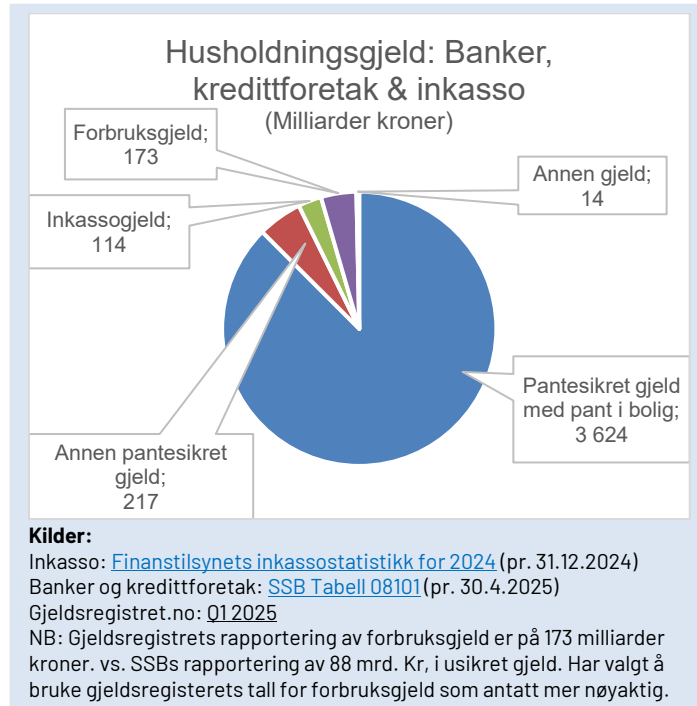
Forbud mot kredittmarkedsføring i sosiale medier. I 2023 ba et stortingsflertall om forbud mot kredittmarkedsføring. Dette vedtaket er foreløpig ikke blitt fulgt opp av regjeringen. Forbrukerrådet foreslår forbud mot alle former for kredittmarkedsføring i sosiale medier i forbindelse med implementeringen av forbrukerkredittdirektivet. Dette er særlig for å beskytte unge, og dem som i dag blir truffet av algoritmer som kan gjøre en vanskelig økonomi enda verre. Forbudet må også omfatte varer og tjenester der for eksempel "kjøp nå, betal senere" (BNPL) blir løftet frem som budskap og betalingsløsning.

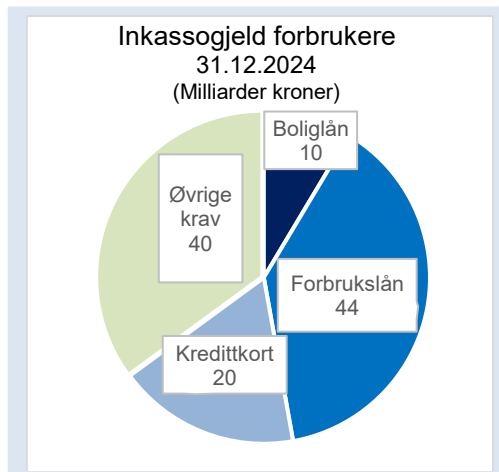
6.4 Friction by design

Automatisering av lånesøknader og fremveksten av buy-now, pay-later (BNPL), har senket terskelen for å betale på kreditt. Det er et gode for mange forbrukere, men fører samtidig til at veien til u håndterlig gjeld blir kortere og glattere for

mennesker med lav økonomisk forståelse, svindelofre eller individer med for eksempel spille- eller shopping-avhengighet. Når vi vet at inkassogjelden i Norge først og fremst kommer fra forbruksgjeld, er det på dette gjeldsområdet tiltak vil ha størst effekt.

Det kan derfor være fornuftig å finne en bedre balanse mellom tilgjengelighet av kreditt og mekanismer som skaper noe større friksjon i låneøeblikket, og dermed beskytter forbrukere mot impulsive kredittopptak. Dette kan enten handle om ulike varianter av frivillige kredittforbud eller et mer inngripende påbud som for eksempel tenketid før kredittopptak.

Et godt eksempel på motstykket til friksjon er den utbredte praksisen med kreditt som forhåndsvalgt betalingsløsning. Det spiller blant annet på den menneskelige tilbøyeligheten til å velge minste motstands vei, og er nettopp designet for å redusere sannsynligheten for at forbrukeren stopper opp i kjøpsreisen. Vi mener forhåndsvalg av kreditt er et eksempel på manipulerende design. Det skaper kunstig høy etterspørsel etter kreditt og er

spesielt skadelig for sårbare forbrukere med lav impuls kontroll. Det kan også bryte med hensikten bak Finansavtalelovens krav om at forbrukeren skal få relevant informasjon om kreditten i god tid før avtaleinngåelse, for å kunne gjøre vurderinger og sammenligninger.

Det britiske finanstillstyret (FCA) er opptatt av hvordan design i kundereisen påvirker beslutninger og oppfordrer aktivt finansaktørene til å bruke friksjon som et hjelpemiddel til å ta gode valg:¹²

But customers can also be driven towards making quick decisions which may not be in their best interests or consistent with our expectations under the Consumer Duty [regulation].

We encourage firms to consider how the design of customer journeys can affect customer understanding and their decisions when applying for credit.

6.4.1 Frivillig kredittforbud

En forbruker kan allerede i dag sette en kredittspærre. Ifølge Datatilsynet fører det til at det ikke går an å foreta en kredittvurdering av denne forbrukeren. Det kan resultere i at man ikke kan starte abonnementer eller ta opp lån. Det kan igjen redusere sannsynligheten for å bli utsatt for ID-tyveri. For å sette kredittspærren må man ta kontakt med alle kredittopplysningsforetakene.¹³

Det finske gjeldsregisteret, i regi av skattevesenet, tilbyr funksjonalitet der forbrukerne kan registrere seg selv med et frivillig kredittforbud. I februar 2025 var det nesten 80.000 personer som hadde registrert seg. Finnene kan velge å registrere kredittspærre uten at opplysningene formidles til kredittopplysningsforetak. Da påvirker forbudet bare kredittsøknader de eller noen andre gjør i vedkommendes navn. Forbruker kan også velge å dele spærren med kredittopplysningsforetakene. Det påvirker muligheten til å inngå nye avtaler om abonnement på tjenester som telefon og strøm eller forsikring og husleie.¹⁴

Forbrukerrådet mener dagens metode for kredittspærre i Norge er lite forbrukervennlig. Vi formoder at det er et større behov for å hindre seg selv eller andre fra å ta opp forbrukskreditt, enn å stoppe abonnementer av essensielle forbrukertjenester. Forbruker bør derfor selv få velge å begrense

¹² [Digital design in customers' online journeys: good practice and areas for improvement | FCA](#)

¹³ [Hvordan kan jeg sette kredittspærre? | Datatilsynet](#)

¹⁴ [De frivilliga kreditförbudena har nästan fördubblats – den senaste tidens datainträng ligger bakom – Det positiva kreditupplysningsregistret](#)

sperren til opptak av nye usikrede lån, men eventuelt ha sperre hos kredittopplysningsforetakene som tilvalg.

Forbruker bør i tillegg få velge varigheten på sperren til for eksempel syv dager, seks måneder eller et år. Det betyr at når de fjerner sperren i registeret så vil endringen ikke effektueres før den valgte perioden er utløpt. Norsk Tipping tilbyr en tilsvarende mekanisme til sine kunder, som legger til rette for at de enten kan legge inn en tidsbegrenset spillepause eller en permanent utestengning.

Forbrukerrådet har ingen sterk formening om et register for frivillig kredittforbud bør opprettes i et eller flere av dagens gjeldsregistre, Min side hos Skatteetaten eller hos private aktører som tidligere omtalte Lånestopp.no. Det må imidlertid innføres plikt for kredittyttere til å gjøre oppslag i kredittsperreregistret og ikke yte kreditt til forbrukere med sperre.

6.4.2 Påbud om «tenketid» før kredittopptak:

En mild variant av tenketid for mindre beløp kan være et pålegg om å legge inn en «pop up» på digitale flater hvor forbruker blir spurt en ekstra gang om vedkommende er sikker på at hen ønsker å ta opp kreditt, og en tydelig presentasjon av kostnader og mulige konsekvenser.

For større opptak av forbrukslån kan det være fornuftig med en utvidet tenketid og en kontrollmekanisme mellom lånetilsagn og utbetaling. Det kan for eksempel innrettes slik at kreditten ikke blir utbetalt før tidligst to virkedager etter lånetilsagn, og at forbruker må bekrefte en siste gang før utbetalingen kan effektueres.

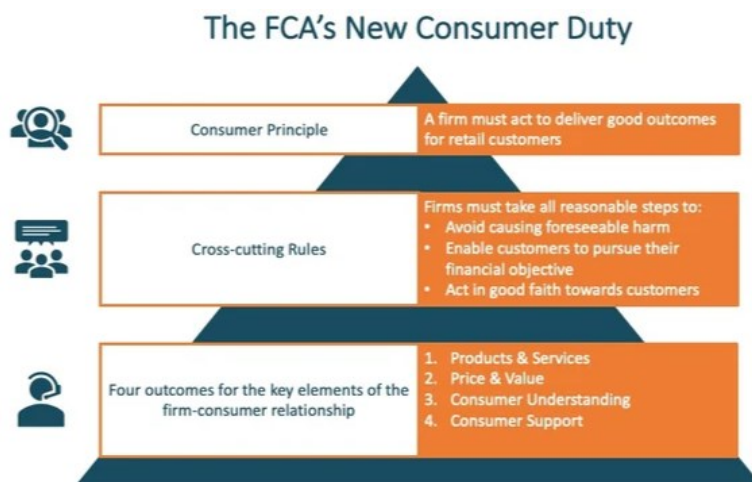
Norge har handlingsrom til å stille digitale designkrav som beskytter forbrukeren i tråd med forbrukerdirektivets intensjon om ansvarlig kredittgivning. Mange forbrukere ender i dag opp med å kjøpe mer enn de ønsker eller egentlig har råd til – på kreditt.

6.5 Storbritannias Consumer Duty regelverk?

Det britiske finanstillsynets *Consumer-Duty*-regelverk omfatter alle finansielle tjenesteytere i forbrukersegmentet. Plikten hever standarden fra en deskriptiv overholdelse (compliance) av regelverket, til et prinsippbasert

regelverk. Det krever at «*a firm must act to deliver good outcomes for retail customers.*»¹⁵

Det britiske regelverket går lenger enn resten av Europa i å stille krav til den forbrukerrettede delen av finansbransjen. Det finnes imidlertid allerede beslektede bestemmelser om omsorgsplikt i EU og det norske regelverket. Det gjelder for eksempel for behandlingen av boliglånskunder med betalingsvansker og misligholdte boliglån.¹⁶ Det stiller krav til en form for omsorgsplikt, gjennom å hjelpe kunder som har fått betalingsproblemer.

Forbrukerrådet vil i 2026 skrive en rapport som blant annet vil beskrive det britiske regelverket og utrede hvordan finansielle aktører kan operasjonalisere prinsippbaserte, men mindre deskriptive, regelverk om omsorgsplikt i kommende regelverk fra EU.

6.5.1 Økonomisk sårbarhet er mer enn manglende betalingsevne

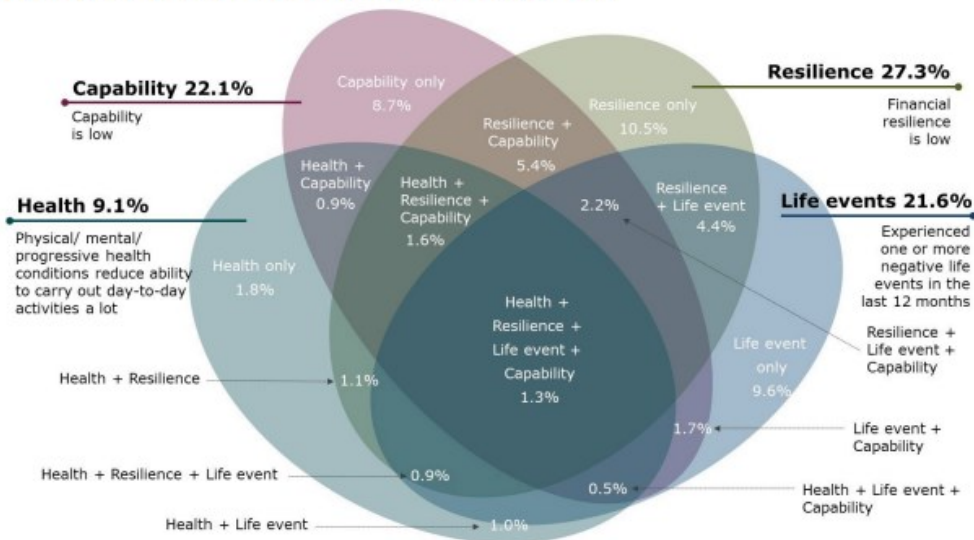
Manglende betalingsevne er en sentral økonomisk sårbarhetsfaktor, men økonomisk sårbarhet handler om langt mer enn lav økonomisk motstandskraft. En forbruker med god råd kan likevel slite med tilgang til grunnleggende finansielle tjenester eller forledes inn i dyre og uegnede investeringsprodukter. Økonomisk sårbarhet kan utløses av forhold som dårlig helse eller sykdom, livshendelser eller begrensede forutsetninger for å forstå finansiell kommunikasjon.

¹⁵ UK Financial Conduct Authority, 6.5.2025: [“Our approach to consumers”](#)

¹⁶ Finanstilsynet 31. januar, 2024 – Tematilsynsrapport: [Banker og kredittforetaks behandling av boliglånskunder med betalingsvansker og misligholdte boliglån](#)

Figure 3.4: Proportion of adults who have characteristics of vulnerability—overlapping drivers of vulnerability (2022(updated))

Source: FLS **Base:** All UK adults (2022: 19,145) **Question:** Vulnerability summary v4 (intersections). **Note:** Shows the '2022 (updated)' results, which include the five characteristics covered only in the 2022 survey

Dette er viktig fordi økonomiske problemer påvirker helse, nære relasjoner, arbeidskapasitet og kan, i ytterste konsekvens, føre til selvmord. Det er i tillegg et tabu- og skambelagt tema som gjør at mange holder problemene for seg selv, og unnlater å oppsøke hjelp.

Forestillingen om det økonomisk rasjonelle mennesket er en nødvendig forenkling for å inkludere menneskelig adferd i økonomiske modeller. I den tradisjonelle finansielle litteraturen defineres *homo economicus* av profittmaksimering, feilfri rasjonalitet, ubegrenset kognitiv kapasitet, perfekt informasjon og smal egeninteresse.¹⁷

Moderne adferdsøkonomer gir trolig en mer realistisk beskrivelse av den menneskelige tilstanden. Det innebærer blant annet at «mennesker ofte har dårlig selvkontroll og systematisk avviker fra de planene de legger for framtiden.»¹⁸

Spørsmålet er om disse utfordringene skal betraktes som forbrukernes ansvar og problem alene, eller om finansielle tjenesteytere bør gjøre mer for å unngå forutsigbar forbrukerskade.

¹⁷ What Is Homo Economicus? Definition, Meaning, and Origins

¹⁸ adferdsøkonomi – Store norske leksikon

6.6 Håndhevelse

Håndhevelse av lover er en kritisk del av rammeverket fordi det sikrer at samfunnets regler følges, opprettholder rettssikkerhet og tillit, og skaper forutsigbarhet ved å definere hva som er rett og galt. Uten effektiv håndheving vil lover miste sin mening. Det undergraver samfunnsordenen og forbrukervernet.

En av Forbrukertilsynets viktigste oppgaver er å føre et «effektivt tilsyn på prioriterte områder.» Det ansvaret inkluderer store deler av den finansielle tjenesteytingen overfor forbrukere. I et brev til Barne- og familiedepartementet (BFD) forklarer imidlertid tilsynet at muligheten til å løse samfunnsoppdraget begrenses av både utviklingen i senere forvaltningspraksis og det rettslige utgangspunktet i tilsynsvirksomheten.¹⁹

Tilsynet foreslår derfor å utrede og sende på høring to endringer i lovgrunnlaget for tilsynets arbeid:

- «For det første foreslår vi å oppheve de gjenværende rester av den tidligere «forhandlingsmodellen» i markedsføringsloven § 36 første ledd med tilhørende forarbeider, og tilsvarende formulering i åpenhetsloven § 9 første ledd med tilhørende forarbeider.
- For det andre foreslår vi at Forbrukertilsynet får søksmålskompetanse for Markedsrådets vedtak, slik at avgjørelser i Markedsrådet som tilsynet mener er feil og hvor det er tilstrekkelig grunn til å få dette overprøvd, kan bringes direkte inn for domstolen.»

Forbrukerrådet støtter Forbrukertilsynets forslag, men mener i tillegg at tilsynet bør gis kompetanse til å treffe avgjørelser om prisavslag, heving, erstatning, reparasjon eller andre beføyelser til skadelidte forbrukere. At Forbrukertilsynet gis myndighet til også å pålegge selskaper å kompensere eller tilbakebetale skadelidte forbrukere, vil representere en betydelig styrking av forbrukervernet.

Forbrukerrådet mener dagens regelverk på dette området skaper et uholdbart asymmetrisk rettsvern mellom forbrukere og næringsdrivende. Modellen er i tillegg svært ressurskrevende for tilsynet og fører til at viktige tilsynsområder blir nedprioritert på bekostning av forbrukernes rettssikkerhet.

¹⁹ Forbrukertilsynets brev til Barne- og familiedepartementet 29.4.2025: «Forslag om lovendring for mer effektivt tilsyn med forbrukervernreglene og åpenhetsloven»

6.7 Utdyping av bestemte temaer

Departementet signaliserer at det vil legge til rette for møter med enkeltaktører for å utdype bestemte temaer. Forbrukerrådet stiller gjerne på et møte dersom departementet ønsker det.

Oslo, den 14. januar 2026

Med vennlig hilsen

Forbrukerrådet

Gunstein Instefjord

Leder for politikk

Arne Thommessen

Seniorrådgiver

Innspill til Finansmarkedsmeldingen 2026, saksnummer 25/5240

Frivillighet Norge viser til Finansdepartementets anmodningsvedtak 994 (2024-2025), som ber om en gjennomgang av finansnæringens rammevilkår og behov for å justere disse. Vi er glad for muligheten til å spille inn til dette.

Frivillighet Norge er det interessepolitiske samarbeidsforumet for frivillige organisasjoner i Norge og representerer over 370 medlemsorganisasjoner med over 50 000 lokallag i hele landet innenfor bredden av norsk frivillighet.

I forbindelse med Sparebankutvalgets rapport NOU 2024: 22 Norske sparebanker – tradisjon og tilpasning, [kommenterte Frivillighet Norge](#) viktigheten av sparebankers gaver til allmennyttige formål ikke reduseres som følge av at sparebanker nå har mulighet til å dele ut privat utbytte fra grunnrentefondet.

Gaver til allmennyttige formål er, som utvalget skrev, noe av kjernen i sparebanktradisjonen, og er et vesentlig bidrag til lokalt samfunnsliv. Dette er og har vært svært viktig for frivilligheten, ikke minst lokalt, eksempelvis ved å støtte ulike idrettslag, lokale kulturaktører, kulturvern, barne- og ungdomsaktiviteter, senioraktiviteter, beredskapsarbeid og inkludering av flyktninger.

Frivillighet Norge ber om at departementet legger vekt på den samfunnsmessige verdien av bidrag til frivillige organisasjoner fra sparebankene. Vi ønsker at Sparebankutvalgets tilrådning om å fjerne muligheten til å betale ut kundeutbytte fra sparebankens overskudd, fra Finansforetaksloven §10-7 og §10-17 blir fulgt opp.

Vennlig hilsen

Stian Slotterøy Johnsen
Generalsekretær
Frivillighet Norge

Guri Idsø Viken
Politisk seniorrådgiver
Frivillighet Norge

Finansdepartementet
Finansmarkedsavdelingen

Leveres elektronisk

Sak 25/5240

Innspill fra Huseierne til Finansmarkedsmeldingen 2026 om rammevilkår for finansnæringen –

Huseierne takker for muligheten til å gi innspill til gjennomgangen av rammevilkårene for finansnæringen. Vi vil i dette brevet å utdype innspill gitt på innspillsmøte om rammevilkår for finansnæringen 15. desember 2025.

Huseierne mener at gjennomgangen av rammevilkårene i Finansmarkedsmeldingen 2026 må prioritere konkurransen i boliglånsmarkedet som et sentralt område. Våre forslag er i korte trekk at finansmarkedsmeldingen for 2026 bør inneholde:

- Lokale analyser av bankkonkurransen med tydelig kontekst og grenseverdier
- Vurdering av kjedesamarbeidet og den manglende konkurransen som følger av dette
- Samlet vurdering av konsekvensene til fusjonsbølgen i bankmarkedet
- Evaluering av iverksatte tiltak for å forbedre bankkonkurransen og forslag til nye tiltak

Huseierne vil også påpeke følgende rammevilkår som bør iverksettes for å gi en bedre bankkonkurransen, særlig i boliglånsmarkedet:

- Renteinformasjon: Krav om offentliggjøring av gjennomsnittsrente og markedsført rente
- Ferdigstille informasjon om hvilke banker som gir lån hvor
- Styrket regulering av produktpakker og innlåsningsmekanismer
- NOU om forbrukertrygghet i finansmarkedene

Rammevilkårene for finansnæringen har direkte konsekvenser for boligeiere

Huseierne er en landsdekkende forbrukerorganisasjon for vanlige boligeiere – i eneboliger, rekkehus, borettslag og sameier. Vi har 290.000 medlemmer over hele landet.

Innledningsvis vil vi påpeke at disse finansnæringens rammevilkår ikke bare påvirker bankenes drift og lønnsomhet, men har avgjørende betydning for hva folk betaler for å bo og hvor trygge de er i sin egen økonomi.

Det er over 2,6 millioner boliger i Norge, rundt halvparten er eneboliger. 8 av 10 bor i en bolig eid av husstanden. Den samlede norske boligmassen er verdsatt til godt over 11.400 milliarder kroner av Eiendomsverdi. Boligmassen utgjør dermed en av landets største realverdier og en bærebjelke i husholdningenes formue.

Bokostnadene øker – renten er den største utgiften

En vanlig norsk husholdning har i dag bokostnader på rundt 230.000 kroner. Dette betyr at man bruker omtrent en tredjedel av inntekten etter skatt på bokostnader.

Huseiernes bokostnadsindeks¹ viser at renter på boliglånet er den største bokostnaden for norske boligeiere. Dette skyldes både økt rente de siste årene, men også at bankkonkurransen er dårlig. I 2025 bruker en gjennomsnittlig husholdning 129.500 kroner på renteutgifter i året ifølge bokostnadsindeksen. Dette er omtrent halvparten av de samlede bokostnadene.

I vår nye analyse «Det norske bankmarkedet for boliglån 2019-2024»² (også vedlagt) peker vi på at norske boligeiere samlet betaler om lag 10 milliarder kroner for mye i renter hvert år på grunn av svak konkurranse i boliglånsmarkedet. Det tilsvarer i snitt rundt 11 000 kroner per husholdning.

Problemet: Bankkonkurransen er lokal, for dårlig og blir stadig svakere

I rapporten «Det norske bankmarkedet for boliglån 2019-2024» har Huseierne fått Menon Economics til å analysere bankkonkurransen i Norge i perioden 2019 til 2024. Analysen er basert på pantsettelsesdata fra Ambita og benytter de samme målemetodene som Finansmarkedsmeldingen: Herfindahl-Hirschman-indeksen (HHI) og markedsandeler for de største aktørene. Hovedfunnene er alarmerende:

- **Bankkonkurransen har blitt systematisk svakere fra 2019 til 2024.** De største forverringene kom etter fusjonene mellom DNB og Sbanken og mellom Nordea og Danske Bank.

¹ <https://www.huseierne.no/globalassets/pdf/bokostnadsindeks/r28-2025-bokostnadsindeksen-for-norske-husholdninger-2024.pdf>

² https://www.huseierne.no/globalassets/pdf/rapporter/2025/bankrapport_2025.pdf

- **Ingen kommuner i Norge har det som regnes som «god» konkurranse** etter EU-kommisjonens standarddefinisjoner. I de fleste kommuner er konkurransen direkte «dårlig».
- **De fem største bankene og bankkjedene kontrollerer nå om lag 82 prosent av boliglånsmarkedet.** Dette er langt over grenseverdien på 70 prosent som indikerer dårlig konkurranse. Våre analyser viser at bankene i kjedene ikke konkurrerer med hverandre, og dermed kan regnes som en bank.
- **Norske banker har blant Europas laveste driftskostnader, men tar ut gevinsten i høye rentemarginer.** Tall fra European Banking Authority viser at norske bankers netto rentemargin er om lag dobbelt så høy som i Danmark og 60 prosent høyere enn i Sverige – land som er minst like effektive.

Fusjonsbølgen i bankmarkedet de siste årene har forsterket problemet. Fusjoner som DNB–Sbanken, Nordea–Danske Bank, Sparebank 1 SR-bank–Sparebank 1 Sør-Øst Norge og Sparebanken Vest–Sparebanken Sør har ført til økt markedskonsentrasjon og svekket konkurranse.

Analysen viser også at konkurransen varierer fra sted til sted, og at det ikke er de samme bankene som konkurrerer på de ulike stedene. Dette viser at bankkonkurransen er lokal, og må vurderes slik.

Videre viser analysene at bankene i samme kjede ikke konkurrerer med hverandre i disse lokale markedene, og at hver av de store kjedene kan regnes som en bank når bankkonkurransen vurderes landsdekkende.

Behovet for bedre analyser og kontekst i Finansmarkedsmeldingen for 2026

Finansmarkedsmeldingen 2025 slår fast at det er behov for bedre konkurranse i bankmarkedet. Huseierne støtter denne konklusjonen, men mener at meldingen tegner et langt mer positivt bilde av konkurransesituasjonen enn det boligeiere faktisk møter. Dette skyldes flere metodiske svakheter i meldingens behandling av bankkonkurransen. Disse redegjør vi for i vedlegg til slutt i dette brevet.

Huseierne anbefaler følgende forbedringer i Finansmarkedsmeldingen for 2026:

Gi tydelig kontekst og analyse

Finansmarkedsmeldingen bør systematisk sette tall for markedsandeler og HHI-indeks i kontekst av etablerte grenseverdier for god, moderat og dårlig konkurranse. Større bevegelser i tallene må eksplisitt kommenteres. Særlig når de kan knyttes til fusjoner og andre strukturelle endringer i markedet. Dette gjelder for eksempel figur 3.4 i Finansmarkedsmeldingen for 2025, og figur 3.3 i Finansmarkedsmeldingen for 2024.

Huseierne er en landsdekkende forbrukerorganisasjon som jobber for å sikre boligeieres interesser. Vi er til for alle som eier – eller ønsker å eie – sitt eget hjem, og vi kjemper hver dag for å bevare den norske boligmodellen.

Besøk oss på [Huseierne.no/politisk-arbeid](https://huseierne.no/politisk-arbeid)

Analysere lokal bankkonkurranse

Finansmarkedsmeldingen bør supplere nasjonale målinger med lokale analyser av bankkonkurransen, slik at det fremgår hvordan konkurransen faktisk oppleves i ulike kommuner og regioner.

Hver av de store kjedene kan regnes som en bank når bankkonkurransen vurderes landsdekkende

Ved analyser av markedskonsentrasjon på landsbasis bør Finansmarkedsmeldingen behandle bankkjedene (som Sparebank 1-alliansen og Eika-gruppen) som samlede enheter, og eksplisitt synliggjøre samlet markedsandel for de største bankene og kjedene. Grunnen er at disse bankene i liten grad konkurrerer med hverandre.

Huseiernes forslag til prioriteringer i Finansmarkedsmeldingen 2026

Finansdepartementet ber om innspill til hvilke områder og temaer som bør prioriteres i gjennomgangen av rammevilkårene. Huseierne mener følgende må prioriteres:

1. Grundigere analyse av konkurransen i boliglånsmarkedet

Slik vi har redegjort for over, bør Finansmarkedsmeldingen 2026 inneholde lokale analyser av bankkonkurransen, kommune for kommune, slik forbrukerne faktisk møter markedet. Nasjonale gjennomsnitt alene gir ikke et riktig bilde. Tallene må settes i kontekst med etablerte grenseverdier, og vesentlige endringer må forklares og analyseres.

2. Vurdering av fusjonsbølgens konsekvenser

Meldingen bør inneholde en samlet vurdering av hvordan fusjonsbølgen i bankmarkedet har påvirket – og vil påvirke – konkurransen og rentene for boliglånskundene.

3. Evaluering av iverksatte tiltak

Meldingen bør gi en tydelig statusoversikt og evaluering av tiltak som er vedtatt for å styrke bankkonkurransen: Hva er gjennomført? Hva virker? Hvor trengs det nye grep? En grundig evaluering bør gjennomføres av eksterne aktører for å sikre tilstrekkelig objektivitet.

Huseiernes forslag til konkrete tiltak

Finansmarkedsmeldingen 2025 slo fast at konkurransen i bankmarkedet for forbrukere, og særlig på boliglån er for dårlig. Tre grep i rammevilkårene vil raskt kunne styrke konkurransen for boliglånskundene:

1. Bedre renteinformasjon etter «svensk modell»

Bankene bør pålegges å offentliggjøre både markedsført rente og gjennomsnittsrente på faktisk utbetalte boliglån, samt historiske renter. Dette gir forbrukerne innsikt i prutningsmonnet og

Huseierne er en landsdekkende forbrukerorganisasjon som jobber for å sikre boligeieres interesser. Vi er til for alle som eier – eller ønsker å eie – sitt eget hjem, og vi kjemper hver dag for å bevare den norske boligmodellen.

Besøk oss på [Huseierne.no/politisk-arbeid](https://huseierne.no/politisk-arbeid)

bankenes faktiske prissetting. Stortinget vedtok dette i budsjettforliket høsten 2023, men tiltaket er fortsatt ikke gjennomført.

2. Informasjon om hvilke banker som gir lån hvor

Stortinget har vedtatt at bankene skal opplyse om hvilke geografiske områder de tilbyr lån i via Finansportalen. Dette arbeidet må ferdigstilles raskt, slik at forbrukerne får lavere søkekostnader og lettere kan sammenligne alternativer.

3. Styrket regulering av innlåsningsmekanismer

Produktpakker, totalkunderabatter og «win-back»-praksis låser kundene inne og svekker mobiliteten i markedet. Reguleringen av slike ordninger bør styrkes for å gjøre det enklere for forbrukere å bytte bank.

Behov for en helhetlig gjennomgang av forbrukertrygghet i finansmarkedene

Konkurransen i bankmarkedet behandles i dag stykkevis og delt. Det gjelder både i Finansmarkedsmeldingen og i enkeltstående reguleringsprosesser som produktpakkereguleringen. Samtidig ser vi en rivende utvikling innenfor områder som open banking, personlig prising, bruk av stordata og kunstig intelligens i kredittbeslutninger. Dette setter forbrukertryggheten under press.

Huseierne mener at det er viktig at forbrukertryggheten i finansmarkedene behandles helhetlig. Vi mener derfor det bør gjøres et eget NOU-arbeid om «Fremtidens forbrukertrygghet i finansmarkedene». Ved å gjøre dette som en NOU, kan utvalget forslå endringer i relevant regelverk direkte. Arbeidet må sees i lys av OECDs prinsipper for «Financial Consumer Protection».³

I dette NOU-arbeidet må det gjøres en helhetlig vurdering av boliglånsmarkedet for forbrukere, blant annet:

- Analysen må vurdere alle tjenester i bankmarkedet
- Man må vurdere koblingene mellom bank og forsikring
- Det må vurdere bankenes bruk av kundeprogrammer, slik som DNBs Saga-program og Nordeas Premium-program. Særlig sett i lys av at bankene ikke oppgir egne renter på disse lånene i strid med reglene⁴.
- Det må sees på bankenes win-back-praksis som gir innlåsnings effekt på lik linje med produktpakker. Dette særlig sett i lys av arbeidet til Ongena, Reite mfl.⁵

³ https://web-archive.oecd.org/2022-12-12/648348-G20_OECD%20FCP%20Principles.pdf

⁴ <https://e24.no/privatoekonomi/i/z7Jdx9/reagerer-paa-at-dnb-ikke-rapporterer-renter-til-sammenligning>

⁵ Counteroffers and Price Discrimination in Mortgage Lending (https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3935746)

- Praksisen med personlig prising må undersøkes. Dette gir i dagens system manglende informasjon til forbruker. Utfordringene med personlig prising er påpekt av forskning utført av EU-parlamentet⁶.
- Det må sees på de ulike «billig-låne-produktene»/«konseptbankene» som mange banker har (DNB/Sbanken, Sparebanken Vest (Norge)/Bulder mfl.), og om bankene følger opp prinsippet å unngå «usaklig forskjellsbehandling»⁷.
- Bruken av kundeutbytte må analyseres. Hvilken innvirkning har det på rentesettelse og minsker det incentivene for sparebankene til å konkurrere på rentenivå.
- Det må se på koblingen mellom eiendomsmegling og bank. Bankene har stort sett eierskap eller partnerskap til eiendomsmeglingskjeder. Eiendomsmegling er den stor leverandør av kunder til bank. Derfor må det vurderes om denne koblingen er for sterk og til hinder for god bankkonkurranse.
- Listen er ikke uttømmende.

Huseierne ønsker å presentere funn i bankrapporten

I invitasjonen til innspillmøtet 15. desember 2025 skriver departementet: «Departementet vil videre legge til rette for møter med enkeltaktører for å utdype om bestemte temaer».

Huseierne ønsker gjerne å presentere funnene i rapporten «Det norske bankmarkedet for boliglån 2019-2024» for Finansdepartementet ved første mulige anledning, vi tror dette er meget nyttig bakgrunnsinformasjon for Finansmarkedsmeldingen 2026.

Vi er ellers tilgjengelig for kommentarer og spørsmål

Oslo 14. januar 2026

Carsten Henrik Pihl, leder politikk, samfunn og bærekraft
(sign).

⁶ [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/734008/IPOL_STU\(2022\)734008_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/734008/IPOL_STU(2022)734008_EN.pdf)

⁷ <https://www.bankshift.no/nyheter/reagerer-pa-bulder-kutt-bade-etisk-og-juridisk-tvilsomt/314863>

Vedlegg:

Dagens analyser av bankkonkurransen – hvorfor viser Finansmarkedsmeldingen andre resultater enn Huseiernes rapport «Det norske bankmarkedet for boliglån 2019-2024»

Finansmarkedsmeldingen leverer hvert år oversikt over konkurransen i bankmarkedet. I 2025 var konklusjonen at det var behov for bedre konkurranse.

Samtidig er Finansmarkedsmeldingen mangelfull når den omtaler bankkonkurransen og derfor viser Finansmarkedsmeldingen noen andre resultater enn Huseiernes analyser i rapporten «Det norske bankmarkedet for boliglån 2019-2024».

Huseierne mener dette er en svakhet i Finansmarkedsmeldingen. Vår kritikk går først og fremst på:

- Meldingen setter ikke tallene som presenteres i sammenheng
- Det presenteres kun tall, men gis liten analyse av markedet
- Bankkonkurransen vurderes landsdekkende og ikke lokalt
- Ved vurdering av landsdekkende konkurranse legges ikke kjedenes tall sammen

På de neste sidene følger en utdyping.

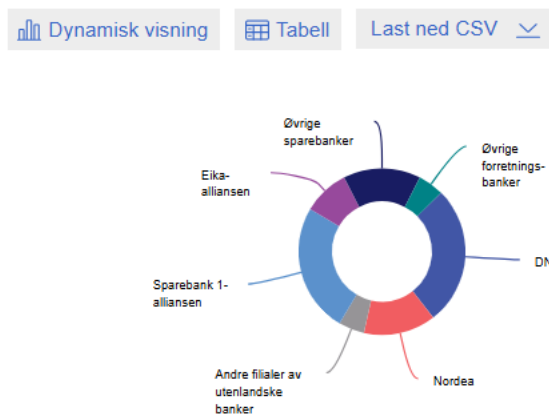
Manglende sammenheng i oversikt over kjeder:

Finansmarkedsmeldingen for 2025 viser markedsandelene for kjeder. Men den setter ikke tallene i sammenheng, og å kommentere at kjedesammenligningen er viktig fordi bankene i en kjede i liten grad konkurrerer med hverandre. Ved å sammenligne kjedetailene, ser vi – som vi viste over – at de fem største bankene (og kjedene) har 82 prosent markedsandel til sammen.

Dette poenget utelates i Finansmarkedsmeldingen.

Finansmarkedsmeldingen 2025 figur 3.1 – uten kontekst om markedsandeler

Målt som andel av samlede utlån i personkundemarkedet i Norge, har DNB en andel på 27 pst., og utenlandske banker en andel på 19 pst., hvor Nordea står for 14 prosentpoeng, se figur 3.1. Mange sparebanker deltar i de to største sparebankalliansene, Sparebank 1 og Eika. De to alliansene har en markedsandel på brutto utlån til personmarkedet på henholdsvis om lag 25 og 9 pst. De øvrige sparebankene i Norge har en markedsandel i personmarkedet på 15 pst., mens de øvrige forretningsbankene har 5 pst. av personkundemarkedet.

Figur 3.1 Markedsandeler av samlede utlån. Personmarkedet

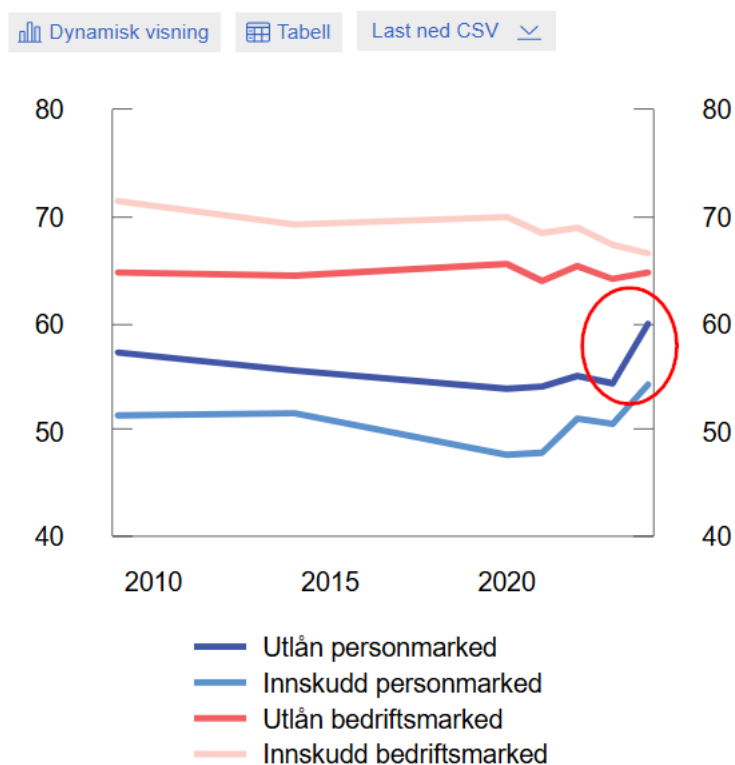
Kilde: Norges Bank

(Oversikten ble laget før fusjonen mellom Sparebanken Vest og Sparebanken Sør til Sparebanken Norge var et faktum.)

Setter ikke tall i sammenheng – går ikke inn på hvorfor konkurransen blir dårligere:

Finansmarkedsmeldingen vurderer konkurransen mellom de fem største bankene i figur 3.4. Men også denne presentasjonen mangler kontekst, og man hopper bukk over at det de siste årene har skjedd vesentlige forverring av konkurransen:

Summen av markedsandelen til markedets fem største aktører er et annet vanlig mål på markedskonsentrasjon. Fra figur 3.4 ser vi at de fem største aktørenes andeler har holdt seg relativt stabile for boliglån og innskudd. Andelen har økt noe fra utgangen av 2023 til utgangen av 2024.

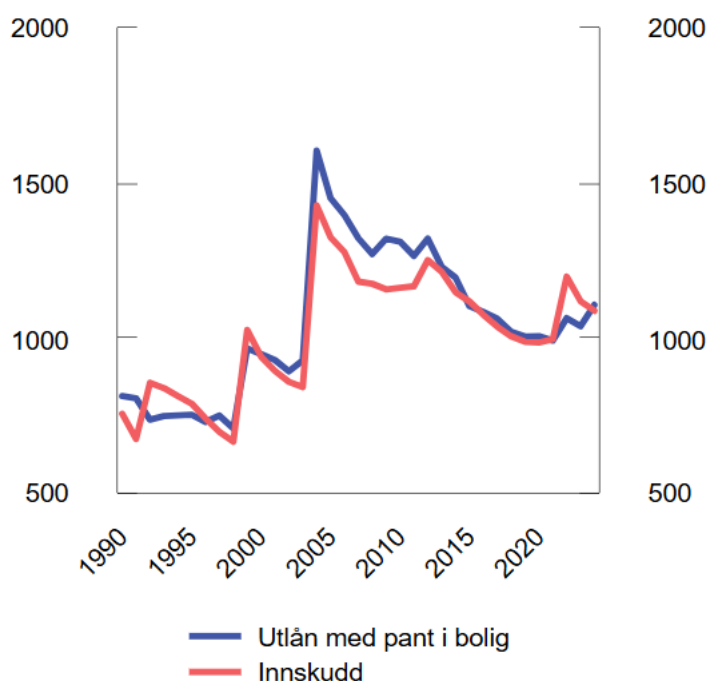

Her er det flere mangler i beskrivelsen, når vi ser på markedet for utlån i personmarkedet – den blå linjen.:

- Prosenttallene for de fem største bankenes markedsandeler er ikke satt i sammenheng. Det er ingen henvisning til det som vanligvis angis som grenseverdier for «god», «moderat» eller «dårlig» bankkonkurransen. Når bankkonkurransen for boliglån er i området 50-60 prosent, bør det kommenteres at dette regnes som «moderat» konkurranse.

- Dette er særlig viktig når endringen fra 2023 til 2025 er vesentlig. I denne perioden øker samlet markedsandel på utlån for de fem største bankene fra 54,3 prosent til 59,9 prosent. (Vår utheving med rød ring). Vi når den høyeste verdien for perioden 2009 til 2024. Men denne kraftige økningen blir ikke kommentert, det bare beskrives som «stabil» og så «økt noe».
- Dette hoppet reflekterer særlig fusjonene mellom DNB og Sbanken og Nordea og Danske Bank – men dette settes ikke i sammenheng.

Bruk av landsdekkende måling viser uriktig bildet av konkurransen forbrukerne møter:

Figur 3.3 Grad av konsentrasjon i utlåns- og innskuddsmarkedet. Herfindahl-Hirschman-indeksen.

Denne grafen viser HHI-tall for utlån (blått) og innskudd. Ser vi på tallene for utlån viser tallene en HHI på 1106 i 2024. Men her hopper man bukk over at noen av de største bankene på utlån til privatkunder er DNB, Nordea, Danske Bank, Sparebank 1 SR-bank, og Sparebanken Vest. De to siste bankene er store i sine lokale områder, men små landsdekkende.

Denne teoretiske tilnærmingen med å se bankmarkedet på nasjonalt nivå, kamuflerer den faktiske situasjonen med at bankkonkurransen mange steder er dårlig.

Huseierne er en landsdekkende forbrukerorganisasjon som jobber for å sikre boligeieres interesser. Vi er til for alle som eier – eller ønsker å eie – sitt eget hjem, og vi kjemper hver dag for å bevare den norske boligmodellen.

Besøk oss på [Huseierne.no/politisk-arbeid](https://huseierne.no/politisk-arbeid)

Det er verdt å påpeke at mange som gjør HHI-beregninger på landbasis pleier å påpeke dette metodeproblemet, men at Finansdepartementet ikke gjør det i Finansmarkedsmeldingen. Et eksempel på slik omtale av metodeproblemet er Copenhagen Economics i deres rapport «Competition in the Swedish banking sector 2023» (s10)⁸.

Bruker utlånsvolumer, og ikke antall lån som er gitt

Metodemessig er det verdt å merke seg at Finansmarkedsmeldingen bruker utlånsvolumer og ikke antall utlån som målestokk for markedsandeler.

Dermed vil boligprisene i de ulike områdene påvirke de oppgitte markedsandelene, og antakelig skjevfordele konkurransetallene mot det sentrale østlandsområdet der boligprisene er høyest.

En riktigere vurdering for å se bankkonkurranse fra forbrukernes side er å vurdere antall utlån, slik Huseierne gjør i sine analyser.

Ingen kontekst - ingen sammenheng

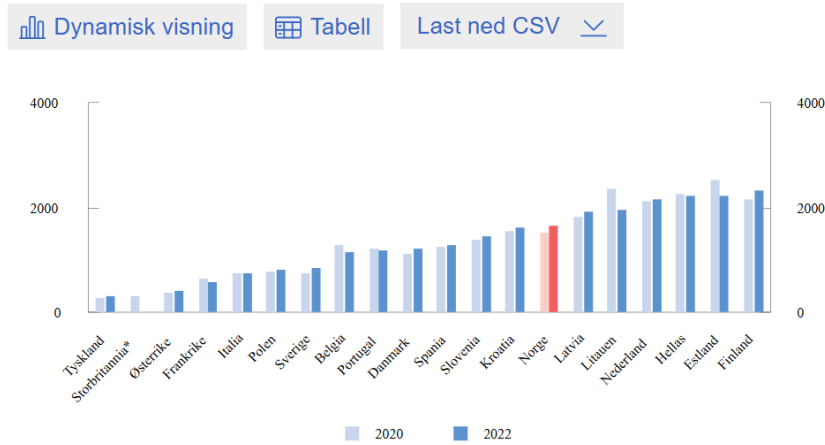
Finansmarkedsmeldingen viser dessverre ikke de samme grafene år for år, det varieres noe i presentasjonen hvert år. Går vi tilbake til Finansmarkedsmeldingen for 2024, ser vi også mangel på å sette tall i kontekst.

I 2024 (figur 3.3) viser Finansmarkedsmeldingen bankkonkurransen sammenlignet med andre land ut fra HHI-indeksen⁹.

Hovedproblemet med denne figuren og beskrivelsen fra Finansdepartementet er at tallene ikke presenteres i kontekst. De norske tallene sammenlignet med resten av Skandinavia beskrives som «Sammenlignet med andre land har Norge et noe mer konsentrert bankmarked enn land som Sverige og Danmark».

⁸ https://www.swedishbankers.se/media/5664/2310-competition-in-the-swedish-banking-sector-2023_.pdf

⁹ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-23-20232024/id3036414/?ch=3#kap3-2-1>

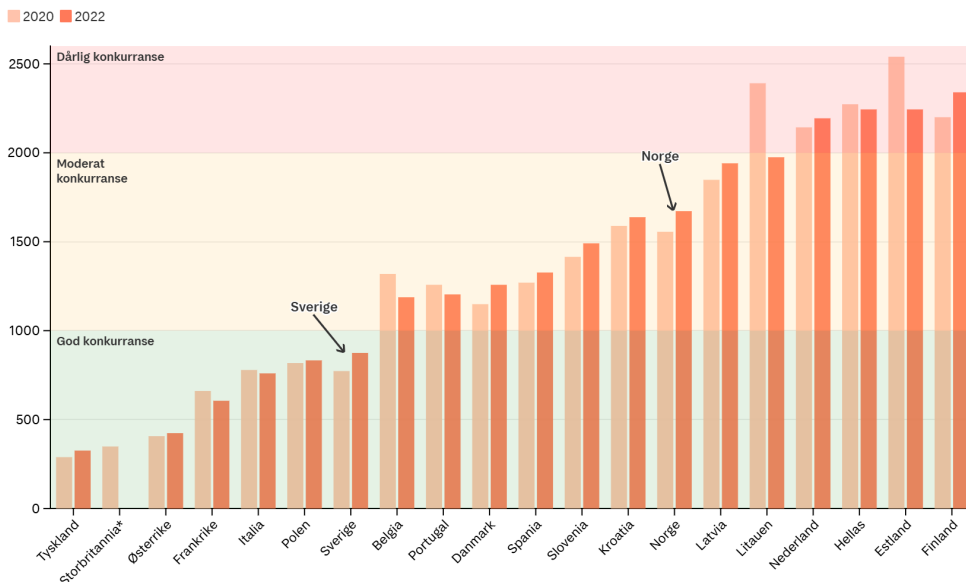

Figur 3.3 Grad av konsentrasjon i bankmarkedet i ulike land. Herfindahl-Hirschman-indeksen

Men: Som vist over, når HHI-tall vurderes, er det vanlig å sette de inn i en trafikklysmo-
dell.

HHI-tall under 1000 – vider lav konsentrasjon – eller god konkurranse. Tall mellom 1000 og 2000
viser moderat konkurranse, og over 2000 er konkurransen dårlig

Dermed vil figur 3.3 med kontekst se slik ut:

Denne figuren viser altså at mens Sverige har god bankkonkurranse, og Danmark passe moderat, har Norge en stigende konsentrasjon som nærmer seg dårlig bankkonkurranse. Dette poenget blir oversett i Finansmarkedsmeldingen for 2024.

Huseierne er en landsdekkende forbrukerorganisasjon som jobber for å sikre boligeieres interesser. Vi er til for alle som eier – eller ønsker å eie – sitt eget hjem, og vi kjemper hver dag for å bevare den norske boligmodellen.

Besøk oss på [Huseierne.no/politisk-arbeid](https://huseierne.no/politisk-arbeid)

Finansdepartementet
Finansmarkedsavdelingen

Leveres elektronisk

Sak 25/5240

Ulovlige rentevilkår i boliglånsavtaler er et kjerneproblem i bankkonkurransen – ekstra innspill fra Huseierne til Finansmarkedsmeldingen 2026

Huseierne vil med dette brevet utdype og utvide vår høringsuttalelse fra 14. januar 2026 om innspill til Finansmarkedsmeldingen. Grunnen til dette brevet etter fristen for tilbakemeldinger er de nylige avsagte sakene i Finansklagenemda om bankenes standardvilkår for renteregulering¹.

Huseierne vil understreke at de nylig avdekkede ulovlige og urimelige renteendringvilkårene i norske boliglånsavtaler ikke bare er et forbrukerrettslig problem, men et strukturelt bankkonkurransesproblem som må behandles som sådan i Finansmarkedsmeldingen 2026.

Dette må inngå som et viktig tema når departementet vurderer finansnæringens rammevilkår og konkurransesituasjon.

Standardvilkår for renteendring er i strid med reglene

Finansklagenemnda har i to prinsipielle saker konkludert med at standardvilkårene for å endre flytende boliglånsrente er urimelige og i strid med avtalelovens §§ 36 og 37, tolket i lys av EU-direktiv 93/13 om urimelige vilkår i forbrukeravtaler.

Nemnda la til grunn at vilkårene ikke oppfyller lovens krav til klarhet, forutsigbarhet, etterprøvbarhet og balanse mellom partene. Sammen med EFTA-domstolens tydelige krav til gjennomsiktlige, objektive og etterprøvbare rentejusteringsklausuler viser dette at selve prissettingsmekanismen i boliglånsmarkedet ikke er utformet i tråd med de rammene som skal sikre velfungerende konkurranse.

¹ <https://www.finkn.no/nyheter/kan-bankene-endre-boliglansrenten-slik-de-gjor-i-dag>

Dette påvirker konkurransen i hele bankmarkedet fordi flertallet av norske lånekunder sitter med slike vilkår.

Uklare renteendrivingsvilkår forsterker bankenes markedsmakt

Huseiernes analyser av bankkonkurransen 2019–2024 viser at konkurransen er lokal, for dårlig og systematisk svekket, slik påpekt i forrige høringsuttalelse. De fem største bankene og kjedene nå kontrollerer en dominerende del av boliglånsmarkedet.

I et slikt marked forsterker uklare vilkår bankenes markedsmakt. De gjør det mulig å:

- praktisere omfattende prisdiskriminering mellom nye og eksisterende kunder,
- skjule reelle renteforskjeller bak utydelige begrunnelser, og
- holde lojale kunder på høyere rentenivå enn det konkurransen skulle tilsi.

Resultatet er med på å gjøre at norske boligeiere samlet betaler flere milliarder kroner mer i renter årlig enn de ville gjort i et marked med både sterk konkurranse og transparente vilkår.

Dette er etter vårt syn et klassisk konkurranseproblem:

- det er stor informasjonsasymmetri,
- lav gjennomsiktighet, og
- komplekse og skjønnsmessige vilkår.

Slik gis etablerte aktører mulighet til å utnytte eksisterende kundeporteføljer, mens kundene møter høye søke- og byttekostnader.

Huseierne og Forbrukerrådet har pekt på lav mobilitet og stor lojalitet i boliglånsmarkedet. Kombinert med uklare rentevilkår, personlig prising, produktpakker og «winback»-praksis (mottilbud ved bytte) gir dette insentiver til å bruke prisstrategier som svekker konkurransen og særlig rammer de minst aktive kundene.

Det er derfor ikke tilstrekkelig å se på rentejusteringsvilkårene som et kontraktsrettslig forhold; de er en sentral konkurranseparameter og en del av forklaringen på at konkurransen ikke fungerer for boliglånskundene.

Et velfungerende finansmarked for boligeiere forutsetter både sterk konkurranse og klare spilleregler for profesjonelle aktører. Dette målet undergraves når avtaleklausulene for renteendring i praksis gir bankene et ensidig og lite etterprøvbart skjønn. For at konkurransen skal fungere, må kundene kunne forstå hva de faktisk konkurrerer på – ikke bare utgangsrenten ved inngåelse, men også hvordan renten vil utvikle seg over tid.

På denne bakgrunn mener Huseierne at Finansmarkedsmeldingen 2026 bør:

- Behandle ulovlige og urimelige renteendringsvilkår som et strukturelt konkurranseproblem i boliglånsmarkedet, ikke kun som et forbrukervernsspørsmål.
- Klargjøre at standardvilkår for renteendring i flytende boliglån må knyttes til objektive, etterprøvbare og forståelige kriterier, slik at renten blir en reell konkurranseparameter over tid og ikke bare ved låneopptak.
- Vurdere modeller der renten består av en transparent referanserente og en fast bankmargin, som reduserer rommet for skjult prisdiskriminering og styrker grunnlaget for effektiv konkurranse mellom banker.
- Se reguleringen av renteendringsvilkårene i sammenheng med øvrige innlåsningsmekanismer som personlig prising, produktpakker, kundeprogrammer og mottilbud ved bytte («win-back»).

Vi stiller oss til disposisjon for å utdype våre analyser og forslag, og stiller gjerne på møte for å presentere både bankrapporten om boliglånsmarkedet og våre vurderinger av hvordan ulovlige rentevilkår bør håndteres som en del av arbeidet med Finansmarkedsmeldingen 2026.

Oslo, 29. januar 2026

Med hilsen

Huseierne

Carsten Henrik Pihl (sign)
Leder politikk, samfunn og bærekraft

Finansdepartementet
v/Finansmarkedsavdelingen

Innsendt via epost: postmottak@fin.dep.no

Deres referanse 25/5240-

Sandnes 09.01.2026

Innspill om rammevilkår for finansnæringen

Kraft Bank viser til invitasjon til innspills møte og mulighet for skriftlige innspill til departementets arbeid med en helhetlig gjennomgang av rammevilkårene for finansnæringen. Banken ønsker med dette brevet å peke på regulatoriske forhold som etter vår vurdering har konsekvenser for konkurransesituasjonen, operativ forutsigbarhet og den samlede ressursbruken i mindre og mellomstore banker.

Om Kraft Bank

Kraft Bank er en nisjebank etablert i 2018. Bankens nisje er refinansiering og friskmelding av kunder i privatmarkedet som av forskjellige årsaker ikke får finansiering i ordinære banker. Bankens målsetning er at kundene skal gå tilbake til ordinære banker etter opprydding. Den gjennomsnittlige kunden i Kraft Bank har utleggstrekk, inkassosaker, forestående tvangssalg og betydelig forbruksgjeld når de blir kunder i banken. Banken friskmelder cirka 600 kunder i året.

I 2018 hadde banken tre andre norske konkurrenter som var rendyrket innenfor samme nisje. I løpet av 2026 vil Kraft Bank bli den eneste banken som driver innenfor denne nisjen fra Norge som følge av oppkjøp eller at banker flytter ut av Norge.

Oppsummerte anbefalinger

- Bufferkrav bør harmoniseres med sammenlignbare land.
- Resiprositet i nasjonale bufferkrav bør gjelde fra første krone.
- Økt forutsigbarhet i Pilar 2 fastsettelse, graden av skjønnsutøvelse reduseres.
- Større tilpasning til krav tilpasset virksomhetens størrelse.
- Reduksjon finansskatt for å beholde virksomheter i Norge.
- Økte ressurser hos namsmyndighetene for effektive inndrivelsesprosesser.
- Likt beregningsgrunnlag for lik risiko.

Utfyllende vurderinger

Bufferkrav

Dagens samlede bufferkrav avviker vesentlig fra krav i sammenlignbare land. Slike forskjeller påvirker konkurranseevnen for norske banker gjennom høyere kapitalkostnader. Kraft Bank mener bufferkravene bør harmoniseres i større grad med våre nordiske naboland. For tiden er Kraft Bank's bufferkrav 6% høyere sammenlignet med for eksempel Finland, differansen mellom 17,5% og 11,5% er betydelig.

Resiprositet i bufferkrav

Dagens terskel på 5 mrd. kroner før norske bufferkrav gjøres gjeldende for ikke-norske banker innebærer en betydelig konkurranseulempe for mindre norske banker. Regler om resiprositet bør gjelde fra første krone.

Kraft Banks utlån er per i dag 3,6 milliarder kroner. Uten resiprositet fra første krone vil en ikke-norsk aktør har betydelig konkurransefordel ovenfor Kraft Bank inntil utlån eventuelt overstiger 5 milliarder kroner. En ikke-norsk aktør har dermed vesentlig bedre vilkår for etablering i det norske markedet.

Pilar 2 fastsettelse

Hypighet for fastsettelse av Pilar 2 krav oppleves som lite forutsigbar. For Kraft Banks del er det i utgangspunktet hvert tredje år. Lang saksbehandlingstid gjør imidlertid at Pilar 2 krav i realiteten fastsettes hvert femte år.

Videre bør graden av skjønnsutøvelse hos Finanstilsynet reduseres. Tilleggskrav må kunne etterprøves, og beregningsmetodikk må gjøres tilgjengelig for virksomheten. Dette vil gjøre det mulig for bankene å forstå beregnet risiko. Deretter kan banken akseptere risiko eller å treffe tiltak som reduserer risiko og dermed kapitalkrav.

Særlig peker vi på at summen av Pilar 2 vurderinger har konkurransevridende effekt som bør vurderes nærmere. Kraft Bank's Pilar 2 krav er for tiden 3,7%, samtidig som vår største konkurrent, Enity (Svensk bank), har Pilar 2 krav på 1,2%.

Krav tilpasset virksomhetens størrelse

Regelverkets intensjon om rapporteringskrav tilpasset virksomhetens størrelse og kompleksitet speiles i begrenset grad i praksis. Etter Kraft Banks vurdering fremstår rapporteringskrav og tilsynsmetodikk i dag i stor grad likt uavhengig av virksomhetens størrelse, risikoprofil og kompleksitet.

Som eksempler her nevnes ønske om innføring av internrevisjon for alle banker, krav om løpende revisjon dersom en reviderer delårsresultat og rapportering av IRRBB, ALMM, FRTB, sikkerhetsstilte eiendeler samt KRT-1115.

Skattenivå

Gjeldende finansskatt innebærer både en økt arbeidsgiveravgift og en særskatt på finansforetak. Dette gir insentiver til å plassere tjenester og funksjoner utenlands, samt gir utenlandskeide banker et skattemessig fortrinn på resultatbeskatning. Kraft Bank mener ordningen bør vurderes med sikte på likere konkurransevilkår samt å beholde arbeidsplasser og banker i Norge. Kraft Bank opererer utelukkende i Norge, og opplever økende konkurranse fra utenlandske banker som har hoveddelen av sin arbeidsstokk utenfor Norge.

Banken opplever allerede i dag at flere tjenesteleverandører, samarbeidspartnere og motparter heller øker sin bemanning i utlandet. Eksempelvis nevnes TietoEvry som er bankens leverandør av kjernesystem der all leveranse kommer fra Sverige, DnB's respons på restgjeldsforespørsler håndteres fra Riga og en låneformidler som delvis opererer fra Polen.

Styrke inndrivelsesprosessen

Effektiv inndrivelse av krav forutsetter rask saksbehandlingstid hos namsmyndigheten. Vi opplever i dag betydelige forsinkelser. For kunder som misligholder gjeld medfører lang saksbehandlingstid ytterligere økte kostnader ved forsinkelsesrenter. For bankens misligholds nivå er det negativt at det tar lang tid å løse mislighold.

Økte budsjetter og ressurser til namsmyndigheten vil redusere risiko i låneporteføljen og bedre forutsigbarheten for både banker og kunder.

Likt beregningsgrunnlag for lik risiko

Ulik risikovekting mellom IRB-banker og banker som benytter standardmetode gir en systematisk konkurranseforskjell. Forskjellene har blitt mindre ved innføring av ny standardmetode, særlig for boliglån med lav belåningsgrad. Det er imidlertid fremdeles store forskjeller, spesielt innen finansiering av næringseiendom og boliglån med høyere belåningsgrad. Kraft Bank mener det bør tas sikte på et beregningsgrunnlag som i større grad reflekterer faktisk kunderisiko, uavhengig av metode og bankstørrelse.

Det oppfordres fra forbrukermyndigheten å bytte bank dersom vilkår ikke er tilfredsstillende. Dette skjer i økende grad. Dagens modell tilsier at dersom en kunde bytter fra en standardbank til en IRB bank så faller risikoen for mislighold da IRB banken får et lavere kapitalkrav. Banken vil argumentere for at risikoen for at en kunde misligholder sine forpliktelser ikke endres ved bankbytte.

Beregningsgrunnlaget på et engasjement burde være det samme uavhengig av bank. Faktisk forskjell i risiko som følge av forskjellig risikovilje, styring og kontroll bør kun reguleres gjennom Pilar2 påslag.

Avslutning

Kraft Bank setter pris på muligheten til å gi innspill og stiller gjerne i møter for nærmere utdyping av temaene over. Vi vurderer gjennomgangen av rammevilkårene som en viktig anledning til å styrke både konkurransevne, forutsigbarhet og effektivitet i norsk finanssektor.

Med vennlig hilsen
Kraft Bank ASA

Svein Ivar Førland
Administrerende Direktør

Notat fra LO om rammevilkår for finansnæringen

Dato: 15.12.20254

Innledning:

- LO organiserer ansatte både i finansnæringen selv og i tilsynsmyndigheter som Finanstilsynet, Konkurransetilsynet og Forbrukerrådet.
- LO jobber for et mer rettferdig samfunn med likeverdige tjenester. Da trenger vi gode, billige og tilgjengelige finansielle tjenester for alle. Dette er avgjørende for et velfungerende samfunn og for produktive bedrifter.

Hovedbudskap:

- Det viktigste for det er reell konkurranse i finansmarkedet.
- Bankmarkedet i Norge domineres av én stor bank, noen store nordiske filialer og de største regionsparebankene. Mange kunder står svakt i markedet. Dette gir for lite konkurranse.
- Resultatet er svært høye bankoverskudd og for dårlige vilkår for kundene.
- Når konkurransen svikter, virker ikke pengepolitikken som den skal. Om rentekutt utsettes eller ikke gis til husholdninger, fører de kun til større overskudd for bankene.
- Tillater vi at aktører i et marked med begrenset konkurranse, som bankene, henter ut ekstraordinær profitt, så undergraver det forholdet mellom avkastning på arbeid og avkastning på kapital.

Eksempler på svak konkurranse:

- Bankenes overskudd i 2024 var på hele 92 milliarder kroner, ifølge SSB. Det er mer enn hele forsvarsbudsjettet samme år. LO er opptatt av finansiell stabilitet og trygge banker som tåler en krise, men det bør ikke brukes som unnskyldning for å ikke gi kundene det de bør ha krav på.
- Tidligere i år var utlånsmarginene mellom utestående boliglån og NIBOR på rekordhøye 1,27 %.
- Samtidig er den norske banknæringen blant de mest digitaliserte i Europa, med lave kostnader. Det er bra og styrker produktiviteten – men vi ser ikke at kundene har fått del av effektiviteten. Konkurransen er for lav.
- Det er bra med teknologiske bedringer, men vi er bekymret fordi det er bare de største som kan utnytte teknologien best. Det er store faste kostnader med nye teknologiske nyvinninger som KI som igjen styrker de store. Det kan redusere konkurransen ytterligere.
- Mange kunder opplever det som vanskelig å bytte bank, blant annet på grunn av koblingsalg og praktiske hindringer som regjeringen bør jobbe videre med å minimere.

Kostnadene for de ansatte og kunder:

- Det er omstilling og nedbemanning i sektoren. Det viktig å ha gode prosesser for ansatte, for at endringene blir rettferdige
- Det er en fase med sentralisering og fusjoner. Det er dårlig konkurranse i mange lokale markeder, og det har ikke vært gjort noen analyser av hvordan dette har påvirket konkurransen og tjenestene til innbyggerne. Det er viktig å ha livskraftige banker over hele landet som regjeringen bør jobbe for.

Punkter LO tar opp:

1. Vi roser regjeringen for endring av kapitalkrav

- a. LO roser regjeringen for å ha senket kapitalkravene for standardmetode-banker, som utfordrer storbankene med IRB-modell. Men dette alene er ikke nok for å få bedre konkurranse.

2. Forbud mot koblingssalg:

- a. Regjeringen sendte forslag om forbud mot produktpakker og koblingssalg. LO støttet dette grepet helhjertet i vårt høringssvar, og håper regjeringen følger opp så raskt som mulig.

3. Bedre kundemobilitet:

- a. Det er ikke så vanskelig å bytte bank, men mange kunder er usikre. Alle tiltak som kan gjøre det enklere, eller at kundene kan føle seg tryggere med å bytte, bør innføres. Et eksempel fra Storbritannia er byttegarantien (Switch Guarantee), som har økt mer trygghet og derfor mer kundemobiliteten.

4. Bank ID må følge kunden:

- a. Bank ID bør ikke være knyttet til én bank, men følge kunden. Dette vil gjøre det enklere å bytte bank og styrke konkurransen. På sikt mener LO ID-forvaltningen bør samles og styres offentlig, ikke privat.

5. Mer og bedre informasjon i Finansportalen:

- a. Finansportalen må gi bedre informasjon for å gjøre bytte enklere. Regjeringen bør følge opp Stortingsvedtaket om «svensk modell», der gjennomsnittrente per bank publiseres sammen med markedsført rente. Erfaring fra Sverige viser god effekt.

6. Tjenester til de som ikke er digitale

- a. LO vil påpeke at vi har en stor gruppe mennesker som ikke behersker digitale verktøy godt. Det er viktig å sikre tjenester også til denne gruppen.

Oppsummering:

- LO er utålmodig og ønsker rask fremdrift i arbeidet med å styrke konkurransen i finansmarkedet.
- Vi forventer at regjeringen følger opp med konkrete tiltak, slik at innbyggerne får gode, billige og tilgjengelige banktjenester.

Finansdepartementet
Finansmarkedsavdelingen

Saksnummer 25/5240

Oslo, 9. januar 2026

Finansmarkedsmeldingen 2026

Det vises til Finansdepartementets invitasjon til å komme med innspill til Finansmarkedsmeldingen, herunder i departementets brev av 27. november 2025 og gjentatt under innspillmøte avholdt 15. desember s.å.

Det er verdsatt at Finansdepartementet søker impulser fra finansnæringen, både gjennom anledningen til å komme med skriftlige innspill og gjennom de facto avholdt møte i sakens anledning.

Statssekretær Torgeir Micaelsen fremhevet i nevnte møte at norsk finansnæring skal ha samme rammebetingelser som innen EU. Dette er per tiden ikke situasjonen for norske pensjonskasser.

I.

Det råder en generell forenklingstrend i Europa og fra europeiske tilsynsmyndigheter. Denne fikk forsterket kraft gjennom Mario Draghis rapport av 4. september 2024 om «The future of European competitiveness».

Innad i EU er forenklinger relatert både til materielle, regulatoriske og rapporteringsmessige krav. Overordnet skal byrdene pålagt europeiske aktører reduseres, med sikte på økt effektivitet, forbedret konkurransekraft og ressursutnyttelse. Det er av stor viktighet at slike forenklinger også gjøres gjeldende for norsk finansnæring, pensjonskasser inkludert.

II.

Pensjonskasser er atypiske finansinstitusjoner, i Europa ofte omtalt som sosiale institusjoner, noe som også gjenspeiles i ledelsesstrukturen. Innretningene er selveiende, og styret er det øverste organet¹. Det følger også eksplisitt av norsk lovgivning at rettighetshaverne skal være representerte i styret². Disse vil nærliggende bestrebe det beste for pensjonsmottagere. Dette til forskjell fra livselskapene, der det er

¹ Finansforetaksloven § 8-1 (1).

² Finansforetaksloven § 8-4 (1).

de ansatte i selve finansforetaket – til forskjell fra rettighetshaverne – som skal ha styreverv³.

Pensjonskasser representerer egenproduksjon, til forskjell fra forsikret løsning i et livselskap. Parallelt er pensjonskasser ikke-kommersielle, mens livselskapene er ordinære markedsaktører, styrt av kommersielle forhold. Dette gjenspeiles også i kretsen av rettighetshavere, der pensjonskassen kun kan håndtere pensjonsløftet gitt av én spesifikk arbeidsgiver til selskapets nåværende eller tidligere ansatte. Motsetningsvis kan et livselskap motta tilflytting av enhver rettighet, til forskjell fra pensjonskasser som ikke kan motta fripoliser utstedt av andre. Pensjonskasser utsetter således ikke livselskapene for konkurranse.

III.

Innen EU reguleres pensjonskasser av et eget revidert tjenstepensjonsdirektiv, IORP II⁴. Direktivet er ansett som EØS-relevant.

I mangel av egen pensjonskasseforordning kan den enkelte nasjonalstat tillegge egne finansforetak ytterligere forpliktelser og krav. Dette er gjort i Norge, der pensjonskasser er møtt med en regulering i større grad svarende til hva som gjelder for store, kommersielle livselskaper. En slik tilnærming harmonerer ikke med den alminnelige felleseuropeiske rettstradisjonen.

Den særnorske reguleringen kommer med betydelige kostnader, direkte og indirekte. Disse rammer norske bedrifter, kommuner og annen offentlig virksomhet gjennom ressursbruk, økte og unødvendige utgifter, særlig hensett det faktum at norske pensjonskasser er antagelig de mest solide i Europa.

Overdreven regulering kan dessuten lede til avvikling av gode tjenstepensjonsordninger i privat sektor, noe som rammer arbeidstagere. Dette antas ikke å være tilsiktet, men ikke mindre blir det en direkte konsekvens av overdreven regulering, både i form av kapitalkrav, driftsbyrder og rapporteringskrav.

IV.

Vi anmoder ikke om særlige fordeler for norske pensjonskasser, men en regulering mer i samsvar for med hva øvrige europeisk virksomhet møtes med. Per tiden oppleves en negativ forskjellsbehandling i Norge sammenholdt både med europeiske pensjonskasser og til dels norske livselskaper. Sistnevnte forhold er paradoksalt all den tid EU-reguleringen er noe mer lempelig for pensjonskasser.

³ Allmennaksjeloven § 6-4. Det er nærliggende å anta at ansatte i et livselskap vil sette interessene til egen arbeidsgiver foran eksterne rettighetshavere.

⁴ Direktiv 2016/2341.

V.

I EU pågår for tiden revisjon av både direktivet for livselskaper, Solvency II, og direktivet for pensjonskasser, IORP II. Sistnevnte synes viet lite oppmerksomhet fra norske myndigheter.

Til illustrasjon inneholder begge bestemmelser om soliditet, men med avvikende innhold ut fra risikoen disse representerer, nærheten til sponsorer og tilgang til bakenforliggende kapital.

I den nasjonale tilnærmingen synes fokus så langt rettet mot reguleringen av livselskap. Dette kan illustreres ved Finanstilsynets brev av 17. oktober 2025⁵, hvorfra det siteres:

«Det gjøres oppmerksom på at solvensregelverket for pensjonskasser ikke omfattes av denne prosessen, og at Finanstilsynet på et senere tidspunkt vil vurdere behovet for endringer i solvensregelverket for pensjonskasser i lys av endringene i Solvens II-regelverket.»

En slik tilnærming innebærer en stadig økende forskjell mellom reguleringen av europeiske og norske pensjonskasser, og der pensjonskassene i tillegg utsettes for en negativ diskriminering holdt opp mot livselskapene. Dette fremstår urimelig, særlig hensett at den europeiske rettstradisjonen har en mindre offensiv tilnærming til egenproduksjon gjennom pensjonskasse. Og pensjonskassereguleringen er ikke ment avledet av livselskapenes. Med andre ord: regelverkets opphav fravikes i diametral grad, til ugunst for norske virksomheter og deres ansatte.

VI.

Det er i flere brev fra pensjonskassesektoren og fra våre samarbeidspartnere kommentert hvorledes pensjonskassene utsettes for hemmende bestemmelser i kapitalforvaltningen hva investeringsuniverset angår, til tross for mer liberal tilnærming til livselskapenes pengeplasseringer. Som et eksempel vises det til brev fra advokatfirmaet Thommessen til Finanstilsynet av 13. juni 2025⁶, hvoretter Finanstilsynet⁷ har gitt uttrykk for at denne forskjellsbehandlingen er noe de på et ikke-konkretisert tidspunkt skal vurdere.

VII.

Flertallet i Stortingets finanskomite uttalte i Innst. 401L. (2022-2023) at det burde sees på muligheten for ulike regelverk, men da i en annen kontekst og med mulig henblikk på bedre virkelighetstilpasset regulering for pensjonskasser.

⁵ Med Finanstilsynets referanse 25/13070.

⁶ Om investeringer i infrastruktur og kapitalkrav.

⁷ Finanstilsynets referanse 25/8007.

PENSJONSKASSE
FORENINGEN

Dette ble også fulgt opp av flere stortingsrepresentanter i den etterfølgende behandlingen i Stortinget 31. mai samme år. Det er sentralt at disse politiske signalene om at ikke pensjonskasser og livselskaper skal ha like regler følges opp; EU-reguleringen skiller aktivt mellom pensjonskasser og livselskaper.

Pensjonskasseforeningen ber derfor om en regulering som harmonerer med europeiske forhold og som innføres parallelt med de lettelser som nå gis i EU. Dette gjelder blant annet kapitalkrav, kapitalforvaltning, rapportering, sponorerelasjoner og håndtering av garanterte produkter.

For Pensjonskasseforeningen,

Christer Drevsjø
Adm.dir.

Finansdepartementet
postmottak@fin.dep.no

Saksnummer 25/5240

Oslo, 5. januar 2026

Innspill til Finansmarkedsmeldingen 2026 –finansnæringens rammevilkår

Vi viser til invitasjon til og gjennomføring av innspillmøte i departementet den 15.12.2025, samt invitasjonen til å avgi skriftlige innspill fra aktører i næringen. Vi ga våre innspill muntlig på forannevnte innspillmøte, men ønsker for ordens skyld også å oversende det samme budskapet skriftlig.

Innledningsvis vil vi få gi uttrykk for at vi setter stor pris på at Finansdepartementet inviterer til denne type innspillmøter, og vi takker for anledningen til å gi våre innspill både skriftlig og muntlig.

Det er særlig følgende temaer og områder vi som bank ønsker å peke på og be Finansdepartementet se på i sin gjennomgang av finansnæringens rammevilkår:

- Som bank er vi særlig opptatt av **kapitalkravsområdet**. Her må det både kartlegges rammevilkårsforskjeller i forhold til banker med andre europeiske hjemstater enn Norge og konkurransemessige konsekvenser av både risikovekter, de ulike gulvkravene, kapitalkravsbufferne og nivået på pilar 2-kravene.
- Skatt er også en vesentlig kostnad. **Finansskatten** er derfor et annet område hvor departementet må se på rammevilkårsforskjeller og konkurransemessige konsekvenser. Skatt er ikke et statisk rammevilkår heller. Det kan i denne sammenheng nevnes at EU arbeider med å se på eventuelle behov for endringer og forenklinger i skatteleggingen av finansiell sektor.
- **«Goldplating»**, dvs at norsk regelverk er strengere enn hva EU-regelverket som minimum krever, er et generelt tema departementet bør se på og utrede konsekvensene av. Ett eksempel på dette er lydopptakplikten innenfor investeringstjenestemarkedet, hvor norske regler er langt mer vidtgående enn EU-regelverkets minimumskrav. Et annet eksempel er den norske kontraheringsplikten innen bedriftsmarkedet, som gjør anti hvitvask-arbeidet og kampen mot økonomisk kriminalitet mer krevende. Isolert sett er ikke nødvendigvis hvert enkelt tilfelle av «goldplating» veldig belastende, men totaliteten kan likevel ha ikke uvesentlige konsekvenser.

- Norske banker konkurrerer ikke bare mot andre banker. Konkurransesfalten mot utenlandske non-banking enheter som driver grensekryssende virksomhet inn i Norge er derfor også et viktig aspekt å utrede. Dette gjelder bl.a. på områder som betalingstjenester og såkalt «private credit». Her kan det bl.a. vises til en fersk rapport fra EBA (European Banking Authority) som peker på forskjeller i tilsynspraksis og standarder for å få tillatelser mellom ulike land.

Til slutt vil vi peke på at samtidighet i norsk og europeisk regelverksimplementering er viktig for finansbransjen. Konsekvenser av eventuelle gjenstående etterslep i implementeringen av allerede gjeldende EU-regelverk bør derfor også kartlegges og vurderes.

Med vennlig hilsen

SpareBank 1 Østlandet

Klara-Lise Aasen
Konsernsjef

Are Jansrud
Konserndirektør Risikostyring og compliance

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

Oslo, 8. januar 2026

Deres ref.:
25/5240

Innspill til Finansdepartementets arbeid med Finansmarkedsmeldingen 2026

Forvaltning og distribusjon av verdipapirfond kjennetegnes av sterk internasjonal konkurranse. Norske og utenlandske investorer kan velge blant et stort og internasjonalt utvalg av verdipapirfond, og det samme gjelder for foretak som distribuerer fond. EUs regelverk på området rettes stadig mer inn mot å legge til rette for grensekryssende aktivitet for å oppnå «integration and scale», og dermed konkurransedyktighet i internasjonal sammenheng. Nasjonale særregler, eller nasjonal tolkning av felleseuropeiske regler, blir dermed svært følbart i et slikt konkurransebilde. Selv små forskjeller i regulering eller tilsynspraksis kan svekke konkurranseevnen betydelig for foretak som er etablert i en jurisdiksjon som begynner å «henge etter» regulatorisk, eller må leve med nasjonale særregler.

Utover rene nasjonale bestemmelser som f.eks. skatteregler, er rammebetingelsene for å drive kapitalforvaltning i Norge i all hovedsak basert på norsk gjennomføring av relevant EU-regelverk. Etter at enkelte norske kapitalforvaltere for vel ett år siden varslet flytting av verdipapirfond til Sverige, har norske myndigheter hatt økt oppmerksomhet på bransjens rammebetingelser. Samlet har vilkårene for verdipapirfondsforvaltning blitt betydelig forbedret etter at nye skatteregler for verdipapirfond trådte i kraft 1. januar. De nye reglene har blitt godt mottatt av bransjen, og vil gi norske verdipapirfond hensiktsmessige og godt tilpassede skatteregler som fjerner det skattemessige insentivet til å flagge ut.

På forholdsvis kort tid har det også blitt gjennomført andre nødvendige regelverksendringer på fondsområdet, og flere er under behandling, herunder gjenåpning av adgangen til såkalt «inntektsdeling». Dette fortjener både politisk ledelse og embetsverk honnør for. Den siste tidens innsats for å motvirke videre utflagging, har resultert i at rammebetingelsene for å drive kapitalforvaltning i Norge i dag ikke skiller seg vesentlig fra reguleringen som utenlandske konkurrenter er underlagt. Bransjen har påpekt enkelte konkrete konkurransehindre som fortsatt gjenstår, blant annet etterlyser vi større fleksibilitet knyttet til fondsdistribusjon, noe departementet allerede er godt kjent med og har til vurdering.

Gjennom arbeidet som er gjort for å rette opp de alvorligste manglene ved rammebetingelsene for norsk fondsbransje, er det etablert et solid fundament for den fremtidige konkurranseevnen til norske verdipapirfond. Arbeidet med rammebetingelsene må imidlertid ikke stoppe opp. Utvikling og tilpassing av rammebetingelser for en sterkt konkurranseutsatt bransje må skje kontinuerlig, og det kan i sin natur ikke settes en sluttstrek for dette arbeidet. Landene vi sammenligner oss med, er i stadig og rask endring for å styrke sine posisjoner som attraktive etableringsland for verdipapirfond. Det er nærliggende for norsk fondsbransje å særlig til Sverige, samt «fondshubene» Luxembourg og Irland når den vurderer egne rammevilkår.

Besøksadresse

Hansteens gate 2
0253 Oslo

Postadresse

Postboks 2524 Solli
0202 Oslo

Telefon

23 28 45 50

E-post vff@vff.no

Internett www.vff.no

Org.nr.

876 497 832 mva

Sverige har nylig gjennomført en bred gjennomgang av sin fondsregulering, med sikte på å modernisere den svenske fondslovgivningen og styrke konkurransekraften i det svenske fondsmarkedet. I siste del av den svenske utredningen, som ble lagt fram like før jul, fremmes det forslag om å innføre en ny type legal fondsstruktur (SICAV-struktur). Motivasjonen er blant annet å demme opp for «fondsflukt» til Luxembourg og Irland gjennom å legge bedre til rette for at både verdipapirfond og alternative investeringsfond kan etableres i Sverige.

Vi mener at Norge bør ha samme ambisjon som Sverige. Vårt hovedinnspill er derfor at det etableres et utvalg eller en arbeidsgruppe med representanter fra både myndigheter, bransje og forbruker/kundesiden. Mandat bør være å utrede nødvendig justeringer og tilpasninger i den norske fondslovgivningen, med siktemål om å legge til rette for at norsk kapitalforvaltningsbransje skal stå best mulig rustet i den framtidige konkurransen i det europeiske kapitalforvaltningsmarkedet.

Med vennlig hilsen

Verdipapirfondenes forening - næringspolitikk

Bernt S. Zakariassen
adm. direktør

A macroprudential reform is key to enabling cross-border banking in Europe

Dear Commissioner Albuquerque,

We want to commend your decisive start as the Commissioner responsible for Financial Services and the Savings and Investment Union. The new Commission has chosen the right focus to reform the structure of the European economy. We have also observed with great pleasure the increased emphasis on competitiveness, simplification, and removing barriers for cross-border banking, which we believe are key to unlocking further European economic growth.

Despite the remarkable progress made to achieve a single banking market in the last decade, the amount of cross-border competition in banking services remains far below its potential. This points to a lack of free movement of services in the EU, which leads to suboptimal financing available to firms and households, diluting the basis for future growth and weakens the EU's competitiveness vis à vis other jurisdictions.

Market fragmentation and a lack of regulatory predictability is a key impediment for banks to offer services across borders. One key reason is the highly different and unpredictable macroprudential policies applied by the national competent authorities, and their overlaps with microprudential measures. This is evident from the need for a central scoreboard, under the ESRB, to keep track of all the decisions across the EU/EEA.

Nordea is supervised by the SSM and operates across four main jurisdictions (Finland, Sweden, Denmark and Norway) in a branch setup. Consequently, we have 8 different macroprudential buffers adding up to 8.3 %, 15 different borrower-based measures, 9 other macroprudential measures under CRD/CRR such as risk weight floors, and 5 other macroprudential measures under national law. These sum up to 37 separate measures, decided by 6 different authorities. The more countries a bank operates in, the more complex the framework.

The flexibility with which authorities can introduce the measures, in timing as well as level and scope, impacts banks' capital planning, increasing the capital risk for cross-border banks. At the same time, some national authorities take a significantly lighter touch to macroprudential policy than the Nordics. This leads to an unlevel playing field across the EU/EEA and to a decoupling of risks and capital requirements.

A reform of the macroprudential framework is therefore needed to support the functioning and further integration of the Single Market, which will in turn enable the EU to increase its competitiveness. This should in our view be a key pillar of the Commission's 2026 banking

sector competitiveness review. The target should be a simple and harmonised, risk-based framework, with additional safeguards put in place to ensure no double counting of capital requirements. Elements of European gold-plating of the global Basel framework should be removed, with Level 2 regulation ensuring competent authorities don't overstep beyond the intention of legislation. A simplified framework should support its original objective of ensuring resilience and funding by banks in all phases of the economic cycle, with the ability to make use of the buffers when needed.

To achieve this, the following changes should be made to the existing framework:

1. Simplification – A streamlined framework with a clear distinction between structural and cyclical buffers. EU-specific additions such as the systemic risk buffer should be removed altogether due to rigidity and a risk of overlaps with other measures. If the systemic risk buffer is not removed altogether, competent authorities should be allowed to only impose it within their jurisdiction (not on group level) to remove a major source of overlaps across micro- and macroprudential capital requirements.
2. Centralisation - Like most prudential rules, macroprudential policy should be set centrally at EU level, ideally by the ECB. Alternatively, EU level coordination should be further enhanced to increase oversight and consistency of decisions and to ensure adherence to common methodologies. This would prevent overlaps between macro- and microprudential measures, including those related to reciprocation.
3. Elimination of overlaps - Macroprudential measures should be applied only for risks that cannot be covered with institution-specific microprudential measures and are not covered by tools used by other member states. This could be achieved e.g. by introducing a mandatory opinion by the microprudential supervisor (e.g. the ECB), also considering the overall capital requirements' accordance with the institution's risk profile. Macroprudential risk weight floors should be removed from the framework as they are incompatible with the output floor.
4. Choice of measure - Given that capital measures are ineffective to tackle emerging risks in lending practices, borrower-based measures should be the first option to cover risks related to business practices and cycles instead of capital buffers.

It is crucial that the macroprudential review considers the EU/EEA in its entirety, rather than focusing only on removing obstacles for banks operating within the Eurozone, e.g. considering the Euro area as one jurisdiction. Given the applicability of the single rulebook across the EU/EEA, banks operating in this area should also be treated in a uniform manner.

Finally, to fulfil the goals of macroprudential policy, regulators should shift the focus from structural buffers to releasable buffers as well as encourage banks to make use of buffer releases

in stressed times, to dampen the impacts of economic shocks. If further releasable buffers are introduced, that should be done in a harmonised manner across the EU/EEA without increasing overall requirements. This means that other buffers, ideally the capital conservation buffer, should be lowered or offset accordingly. Moreover, banks could make use of the released buffers with more comfort if the relationship between buffer use and limitations on dividend distributions was clarified.

Nordea wants to take part in building a strong, secure and competitive Europe. As the largest bank in the Nordics, we look forward to cooperating with the Commission in making this happen.

Yours faithfully

Nordea Bank Abp

Frank Vang-Jensen

Chief Executive Officer

Jyrki Katainen

Head of Group Public Affairs

Nordea Bank Abp

www.nordea.com

Nordea Bank Abp, Satamaradankatu 5, FI-00020 NORDEA, Finland, domicile Helsinki, Business ID 2858394-9

Concrete steps toward a macroprudential reform - Supervisory colleges' role should be enhanced

Dear Commissioner Albuquerque,

Nordea appreciates the Commission's swift progress and decisive approach in advancing initiatives such as securitisation and investment and savings accounts. We hope this same determination will guide the forthcoming competitiveness review on banking. We are also highly appreciative of the level of ambition the ECB's Governing Council has displayed in its recent report on Simplification.

In our earlier letter from May 2025, we highlighted four key changes needed in the current macroprudential framework: simplification, centralisation, elimination of overlaps, and choice of measure. The ECB's report similarly recognises the macroprudential framework as overly complex and includes helpful proposals to simplify the toolbox and align methodologies.

As also recognised by the ECB, the EU's current capital framework suffers from a lack of coordination across microprudential and macroprudential requirements. The requirement that no two capital requirements should cover the same risk is the founding principle of the current framework. In practice, banks suffer from overlaps between microprudential and macroprudential requirements, particularly cross-border banks operating across the banking union perimeter. For example, some supervisors address model deficiencies in Pillar 1, while others do so in Pillar 2, which may create overlaps when designing macroprudential interventions. Similarly, risks related to cyclical industries such as commercial real estate may be capitalised under microprudential supervision by some authorities, while others use sectoral systemic risk buffers for the same purpose.

These overlaps create regulatory uncertainty and incentivise overly cautious lending, ultimately reducing credit supply to the real economy. This problem is exacerbated by the fact that microprudential and macroprudential powers are held by different authorities, whose picture of risks faced by an institution, as well as the best way to capitalise on those risks, may differ substantially.

The ECB proposes to tackle the coordination issue by making the ECB's Governing Council responsible for taking a holistic view of the overall level of capital demand within and across the banking union. While this might be an improvement to the status quo, without changing the macroprudential powers and mandating the ECB to reduce (in addition to the existing power to top-up) requirements it is unclear if a new layer providing qualitative assessments will lead to convergence. Moreover, the proposal does not solve level playing field issues at the EU/EEA level, which the ECB also acknowledges.

To address these issues, we recommend the following steps, with further detail provided in the Appendix.

- Expanding the scope of supervisory colleges to include macroprudential authorities, and tasking the college with analysing and home authorities with eliminating overlaps across the capital stack.
- Assigning the consolidating supervisor with the responsibility for the institution's overall capital requirements, with the ability to adjust requirements as needed, either upwards or downwards.
- Amending Level 1 regulation to require authorities to systematically analyse - both qualitatively and quantitatively - and eliminate overlaps at the level of individual banks, ensuring a level playing field across the EU/EEA.

These targeted changes will contribute to a secure, innovative, and competitive European economy, and a more level playing field for cross-border banks. They will also support the European banking sector's integration and competitiveness. Nordea is committed to supporting this vision and welcomes the opportunity to collaborate with the Commission.

Yours faithfully,

Nordea Bank Abp

Frank Vang-Jensen
Chief Executive Officer

Jynki Katainen
Head of Group Public and Regulatory Affairs

Appendix: Proposed amendments to the Capital Requirements Directive (2013/36/EU) regarding decision making powers

Articles 112 and/or 113 – Macroprudential coordination, including ensuring no overlaps, should be added to colleges’ tasks. This should encompass possible overlaps between macroprudential and microprudential measures as well as overlaps between different macroprudential measures. Analysis should include both qualitative and quantitative aspects Responsibility on the group’s overall capital requirement should be set on the consolidating supervisor.

Article 116 - Designated authorities should be added to supervisory colleges. Colleges may decide to lower or not recognise/reciprocate macroprudential decisions where the risks in question are covered by microprudential measures and/or other existing macroprudential measures.

Title VII, Chapter 4, Section 1, (Articles 128-134) – Addition that macroprudential buffers shall not be used to cover risks that are, or may be, covered by Pillar 1 or Pillar 2 requirements.

In addition, the SSM Regulation (1024/2013) Article 5 should be made symmetrical; the ECB should be allowed to apply more stringent or more lenient measures aimed at addressing systemic or macroprudential risks.

Finansdepartementet
Oversendes elektronisk

14. februar 2026 Dato

1 (4) Side

Innspill til gjennomgangen av finansnæringens rammevilkår (saksnr. 25/524)

Nordea viser til Finansdepartementets invitasjon (27.11.2025) til å gi innspill til departementets gjennomgang av finansnæringens rammevilkår. Vi viser samtidig til Finans Norges innspill, som Nordea stiller seg bak. Vi vil i det følgende dele noen supplerende observasjoner og innspill.

1 Innledning

Finansnæringen er og bør være en godt regulert næring. Fordi næringen leverer viktige samfunns-goder som kapital til vekst og omstilling, betalingsinfrastruktur, forsikring og spareprodukter, kan utfordringer i det finansielle systemet skape store samfunns-økonomiske kostnader. Ingen seriøse aktører i finansnæringen ønsker noe internasjonalt «kappløp mot bunnen» når det gjelder regulering.

Samtidig er det relevant å påpeke at *for streng og ineffektiv* regulering også har en reell samfunnsøkonomisk kostnad. Denne kostnaden kan være betydelig over tid. Slike reguleringer har avtakende og etter hvert negativ nytte. Krav utover det som er nødvendig for å sikre tillit, finansiell stabilitet og forbrukerbeskyttelse, kan gå utover vekst og velstand: Aktørene i næringen kan velge å flytte ut eller investere i andre markeder; finansieringskostnadene øker for næringslivet, og omfanget av uregulerte kredittilbydere med tilhørende risikoer vokser.

2 Konkurranseskraft vektlegges internasjonalt

Nordea konstaterer at denne erkjennelsen er sunket inn i landene rundt oss. Amerikanske myndigheter har denne høsten varslet en oppmykning i kapitalkrav som reduserer krav til ren kjernekapital med 168 basispunkter. Dette grepet vil ifølge Financial Times (26. november 2025) frigjøre 2.600 milliarder dollar i kapital i økonomien, tilsvarende 12 norske statsbudsjett. Storbritannia har allerede varslet lettelse tilsvarende 102 basispunkter.

I mellomtiden er kravene i EU ventet å øke med 104 basispunkter. På EU-nivå har politikerne innsett alvor og varslet en ny kurs. EUs finansministre understreket i desember at den regulatoriske byrden for finansnæringen går på bekostning av europeisk konkurranseskraft. Rådskonklusjonene fra Ecofin tar blant annet til orde for raskere forenkling og større harmonisering; økt bruk av forordninger fremfor direktiver, og færre delegerte rettsakter.

Styret i Den europeiske sentralbanken ga før jul sin tilslutning til en rekke anbefalinger til forenkling, som en intern Task Force har arbeidet frem. ECB ønsker blant annet å ha ansvaret for helhetlig vurdering av kapitalkrav og nasjonale forskjeller. ECB foreslår å slå sammen flere av dagens kapitalbuffer, redusere uvektet kjernekapitalandel til et minimum på 3% og én buffer uten pillar 2-krav for vektet kjernekapitalandel. ECB foreslår å slå sammen flere av dagens kapitalbuffer, redusere uvektet kjernekapitalandel til et minimum på 3% og én buffer uten pillar 2-krav for vektet kjernekapitalandel.

Den europeiske bankmyndigheten EBA har nylig foreslått et utvidet tilsynskollegium med et sterkt mandat til å identifisere overlapp mellom sentrale og nasjonale makro- og mikrobuffer.

3 Positive politiske målsetninger i Norge

De nordiske landene tar i disse tider konkrete grep for å styrke egen næringskonkurranseskraft. Svenske og finske myndigheter arbeider blant annet for å styrke rammevilkårene for fondsforvaltning, danske myndigheter innhenter innspill til hvordan man kan styrke det danske kapitalmarkedet, og finske myndigheter ser på hvordan man kan redusere bruken nasjonale særkrav, såkalt «gold plating».

Nordea er glade for å se at næringens viktige samfunnsrolle anerkjennes også av norske myndigheter. Regjeringen la våren 2025 frem Nasjonal sikkerhetsstrategi, der behovet for å i styrke vår økonomiske sikkerhet løftes frem av tre strategiske hovedprioriteter. Som det heter i strategien, krever dette at vi "forbedrer konkurransevnen i norsk økonomi". Vi deler dette synet og ønsker å påpeke at å styrke finansnæringens konkurransekraft gir positive ringvirkninger også for næringslivet for øvrig.

Nordea deler Finansdepartementets vurdering¹ av at «*en velfungerende og velregulert finansnæring er avgjørende for finansiell stabilitet, og bidrar til økonomisk vekst, verdiskaping, produktivitetsvekst og omstilling i hele økonomien*». Det er gledelig når Finansdepartementet, senest i Finansmarkedsmeldingen for 2025, slår fast at «*kravene skal være likest mulig for banker som opererer i Norge, enten de er norske eller utenlandske*».

Nordea konstaterer også at Finansdepartementet i økende grad inviterer aktørene i næringen til åpne innspillsrunder, senest knyttet til prioriteringen av departementets arbeid med EØS-saker i august 2025 og om innspill til herværende gjennomgang av næringens rammevilkår i desember 2025. Dette er positivt og velkomment.

¹ I Finansmarkedsmeldingen 2025

4 Nordeas anbefalinger

Det avgjørende for konkurransekraften i finansnæringen i Norge, vil være om de politiske målsetningene over, reflekteres i handling og prioriteter når EØS-lovgivning skal innføres, i signaler til underliggende etater og i departementenes egen rettsutvikling på finansmarkedsområdet. Vi tillater oss herved å dele noen tanker om hvordan dette kan omsettes i praksis:

- **Sekundærmandat til Finanstilsynet:** Storbritannia ga i 2023 sine finanstilsyn FCA og PRA et sekundært mandat om å «støtte økonomiens internasjonale konkurransekraft og vekst». Evalueringen etter to år er svært positiv. I Norge kan departementet gjennom sine tildelingsbrev legge føringer om at Finanstilsynet skjeler til slike hensyn også her.
- **Fra forenkling til løpende forbedring:** Finanstilsynet har på departementets initiativ satt i gang et omfattende og strukturert arbeid med å forenkle prosesser knyttet til tilsynets virksomhet. Vi ønsker velkommen og setter pris på den inkluderende og spørrende holdningen fra Finanstilsynet når det gjelder forenklingstiltak. Arbeidet har samtidig tydelig vist omfanget og kompleksiteten i en slik øvelse, og dermed behovet for å prioritere hardt hvilke tiltak man går videre med. Nordea tror at skal man lykkes, må arbeidet med forenkling bli en kontinuerlig øvelse — ikke en engangsforeteelse — og må lede til merkbare effektivitetsforbedringer for finansnæringen.
- **Makrotilsynsrammeverket bør reformeres og forenkles:** Nordea har over tid hatt dialog med og gitt flere innspill til Europakommisjonen om behovet for makrotilsyn. Vi har hatt til orde for konkrete regulatoriske grep, blant annet å utvide mandatet til tilsynskollegier til også å omfatte makrotilsyn, gi den konsoliderende tilsynsmyndigheten ansvar for total kapitalvurdering, og endre regelverket slik at overlapp må analyseres og fjernes systematisk. Vi viser til vedlagte brev til EUs finanskommisør Maria Luis Albuquerque der vi utbroderer vår syn på behovet for reform av makrotilsynsrammeverket.
- **Nasjonale valg bør kun brukes unntaksvis:** Makrotilsynsrammeverket bør incentivere risikosensitiv kredittpraksis hos bankene. IRB-modeller er mer risikosensitive og bør gi uttelling sammenlignet med standardmodeller. Risikovektgulvene for boliglån og næringsseiendom reflekterer ikke underliggende risiko og bør fjernes – senest innen Basel III-gulvet blir bindende. Norge bør gjøre som Danmark og Finland og ta i bruk overgangsordninger under CRR3, slik at bankene blir bedre i stand til å planlegge kapitalstruktur over tid.

- **Lojal oppfølging av EØS-avtalen:** Som beskrevet går politikutviklingen på EU-nivå i retning av et enklere og mer harmonisert regelverk. Da blir samtidig og harmonisert norsk gjennomføring viktigere enn noen gang. Finansdepartementet slår selv fast at «lange perioder der norske aktører må forholde seg til regler som ikke er oppdatert i tråd med utviklingen i EU, vil kunne ha negative konsekvenser for norske markeder.»² Det er derfor viktig at Finansdepartementet uttalte mål om å «prioritere arbeid med å sikre at norske finansmarkedsaktører så langt som mulig er underlagt samme regler som aktører i EU» blir fulgt opp.³

Nordea takker for invitasjonen til å dele noen innspill, og står tilgjengelig dersom det skulle være ønskelig med utdypning av noen av punktene over

Beste hilsen,

Nordea Bank Abp, filial i Norge

Lars Espevik
Branch Manager Norway

Erlend Engh Brekke
Head of Public Affairs Norway

Brevet er elektronisk godkjent og har derfor ikke fysisk signatur

² Ibid

³ Ibid

Fra: Allon Groth <ag@nvca.no>

Sendt: 12. november 2025 16:17

Til: Natvig Åse <Ase.Natvig@fin.dep.no>

Emne: Svar: Finansmarkedsmeldingen - private equity og venture

Hei

Jeg viser til min epost 29. september, samt Departementets dialog med Finans Norge knyttet til oppfølgingen av Finansmarkedsmeldingen 2025.

Foreningen har bedt Finansdepartementet om å inkludere **aktive eierfond** (venture, growth og private equity) som aktivaklasse i neste års Finansmarkedsmelding. De siste 5 årene har meldingene kun nevnt private equity / aktive eierfond i én setning hvert år. I denne perioden har det skjedd mye på dette området.

På vegne av bransjen ber vi Departementet om å beskrive også denne delen av kapitalforvaltningen i 2026 og påfølgende meldinger, ut fra følgende hensyn:

1. Investeringer i unoterte oppstarts- og vekstselskaper er en viktig del av norsk og global kapitalforvaltning. De siste 5 årene har bransjen investert 180 milliarder kroner i unoterte selskaper i Norge. I tillegg investerer bransjen i Norden og globalt. Unoterte investeringer har i flere år vokst betydelig sammenliknet med investeringer i børsnoterte selskaper. Vi mener at en beskrivelse av det norske kapitalmarkedet er ufullstendig når hele aktivaklassen hittil har vært utelatt fra meldingene.
2. Nedgangen i risikokapital til norske oppstartselskaper er et særlig aktuelt politisk aktuelt tema i Norge, som vi bl.a. så i valgkampen. Vi mener at Finansmarkedsmeldingen bør gi våre folkevalgte et faktagrunnlag om aktivaklassens virkemåte, regulering og størrelse. Gjerne også en overordnet beskrivelse av rolledelingen mellom aktive eierfond, børs og bank som vekstmotorer i norsk næringsliv.
3. EU-kommisjonen og EUs medlemsland jobber på spreng for å øke private investeringer i europeisk vekst og innovasjon, nettopp i venture og private equity. Disse EU-prosessene påvirker Norge direkte og indirekte, ref bl.a. Departementets arbeid med ELTIF og AIFMD og den kommende høringen om nye europeiske fond. Vi mener at EU/EØS-samarbeidet på dette området aktualiserer en substansiell drøftelse av aktivaklassens rolle i neste års melding.

Vi er fortsatt interessert i å forstå hvordan Finansdepartementet tenker å strukturere neste års melding på kapitalmarkedsområdet, og tilbyr gjerne statistikk og annen innsikt til Departementet hvis det kan lette gjennomføringen.

Med vennlig hilsen,

Allon Groth

Administrerende direktør

Norsk Venturekapitalforening

Finansdepartementet
v/ Marius Østli og Åse Natvig

Dato: 14.01.2026

Pr. epost

Sak: 25/5240-

INNSPILL TIL FINANSMARKEDSMELDINGEN 2026 – RAMMEVILKÅR FOR AKTIVE EIERFOND (VENTURE, VEKST- OG OPPKJØPSFOND)

Dette notatet svarer ut Finansdepartementets brev 27.11.25 med invitasjon til innsending av skriftlig innspill til gjennomgangen av finansnæringens rammevilkår innen 14. januar 2026. Dette som oppfølging av Stortingets anmodningsvedtak knyttet til Finansmarkedsmeldingen for 2025.

1. INNLEDNING

Norsk venturekapitalforening representerer det norske økosystemet for investeringer i unoterte selskaper i Norge, med medlemmer i Oslo, Bergen, Stavanger, Kristiansand, Trondheim og Tromsø. Vår bransje innenfor finansnæringen gjør såkorn-, venture-, vekst- og oppkjøpsinvesteringer, primært i Norge og Europa. Næringen er internasjonalt rettet, spesialisert og konkurranseutsatt.

Norske kapitalforvaltere innen venture og private equity kan bidra vesentlig mer til innovasjon, sysselsetting og omstilling i økonomien. Aktive eierfond utløser mer kommersialisering av fruktene fra store offentlige investeringer i utdanning, forskning og næringsrettede virkemidler. Samtidig er risikoen høyest - og kapitaltilgangen vanskeligst – nettopp i oppstart- og vekstfasene.

Det internasjonale kappløpet om kapital, kunnskap teknologi er blitt intensivert i 2025. Skal Norge lykkes i å starte, skalere og beholde teknologibedrifter i Norge – ikke minst for å omstille og diversifisere økonomien - kreves et godt samspill mellom offentlige og private krefter. Vi må fortløpende se hen til landene rundt oss og tilby like gode rammebetingelser til gründere, talenter, kapitalforvaltere og investorer i Norge.

Tidligere Finansmarkedsmeldinger har fastslått at «kapitaltilgangen til det norske næringslivet synes samlet sett å være god». Det stemmer imidlertid ikke for oppstart- og vekstselskaper ettersom deres viktigste kapitalkilde – aktive eierfond og andre direkte investorer – ikke ble omtalt i meldingene.

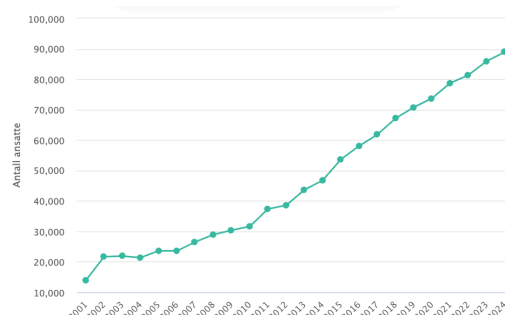
EU og NATO har sterke satsinger innen risiko- og vekstkapital for å styrke produktivitet, økonomisk vekst og teknologisk autonomi. EU vedtok i fjor - på svært kort tid - nye strategier for investeringer i oppstart- og vekstselskaper. Parallelt har enkeltland allokert nye midler til sine nasjonale investeringsinstitusjoner, eller opprettet nye. Myndigheter oppfordrer pensjonsfond, stiftelser, andre investorer og kapitalforvaltere til å investere mest mulig i fremtidens arbeidsplasser.

Vi mener at også Norge må ta grep for å posisjonere Norge som en attraktiv og konkurransedyktig destinasjon for innovasjon og kapitalforvaltning. Den kommende Finansmarkedsmeldingen bør gi tydelige signaler om behovet for en konkurransedyktig finansnæring i en kritisk tid.

2. FINANSMARKEDSMELDINGEN 2026

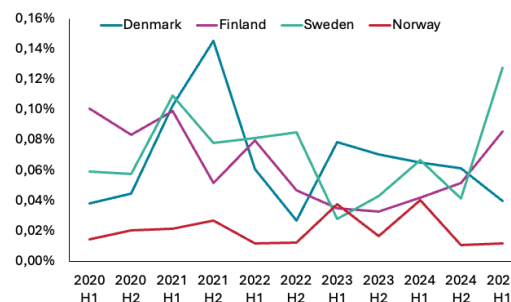
Aktive eierfond og deres rammebetingelser hører naturlig hjemme i tematikken for Finansmarkedsmeldingen 2026 av følgende grunner:

1. Aktive eierfond er en **betydelig kapitalkilde** i det norske finansmarkedet. Aktive eierfond investerte om lag 180 milliarder kroner i Norge i femårsperioden 2020-2024. Eierskap og aktiv oppfølging av 445 ulike selskaper opprettholdt 89.000 sysselsatte (figur) og bidro med 98 milliarder kroner i verdiskaping til norsk økonomi i 2024, tilsvarende 2,7 prosent av fastlands-BNP (**vedlegg 1**). I sammenlikning er 3x flere selskaper og arbeidsplasser i Sverige finansiert på denne måten.

2. Aktive eierfond er en **sentral kilde til kapital og kompetanse** for teknologitunge oppstart- og vekstselskaper. Strategisk viktige vekstnæringer som IKT, dyptek og KI, helse og grønn teknologi mottar mye av risikokapitalen fra aktive eierfond (**vedlegg 2**). Det siste året har fokuset på forsvar og *dual use* økt kraftig i Europa, også i Norge. Når selskapene går inn i en mer moden kommersiell fase, er egenkapital fra venture og private equity en forutsetning for at banker skal være villige til å ta kredittrisiko. Aktive eierfond legger dermed grunnlag for – og utfyller - andre kapitalkilder for oppstart og skalering av nye bedrifter.

3. **Norge har svakere kapitaltilgang** til oppstart- og vekstselskaper enn Norden for øvrig. Både kapitalinnhenting, antall investeringer og investert totalbeløp er svake i et nordisk bilde, også som andel av BNP (figur). Kapitalmangel kan drive talenter, nye ideer og investeringsaktivitet ut av landet og hindre omstilling i norsk økonomi (**vedlegg 3 og 4**).

4. Aktive eierfond **konkurrerer internasjonalt** om investorer og eierposisjoner. Norge har imidlertid ikke lagt til rette for alternative investeringsfond slik Luxembourg, Irland og Danmark har gjort, og som Sverige nå jobber med. Alternative fond er dessverre ikke omfattet av særreglene som verdipapirfondene nå har fått. Dette svekker Norges konkurransevne som hjemland for kapitalforvaltning, og i neste omgang svekker kapitaltilgangen til industriell innovasjon og omstilling i Norge (**vedlegg 4**).

5. Norge har et **høyere samlet skattetrykk** på bedriftene enn våre nordiske naboland. Det skader oppstart- og vekstselskaper og påvirker deres vekstevne og strategiske beslutninger. Det er særlig grunn til å se på den kombinerte effekten av formue-, utbytte- og utflyttingsskattene, samt og skatteincentiver for spisskompetanse (**vedlegg 4, 5**).

3. VÅRE ANBEFALINGER

1. **Etablere et tettere samarbeid** mellom offentlige og private krefter involvert i finansiering av innovasjon i norsk næringsliv. Sette høye ambisjoner, identifisere flaskehalser og jobbe sammen over tid for å skape endring. NVCA bidrar gjerne til en forsterket offentlig-privat dialog.
2. Tilrettelegge for at **privat institusjonell kapital** som pensjonskapital, stiftelser m.fl. kan investere mer i private equity og venture. Dette for å tiltrekke annen privat kapital til innovasjon og vekst i næringslivet og gi konkurransedyktig avkastning til investorene.

3. Investere betydelig mer **statlig institusjonell kapital** i venture gjennom fond-i-fond for å tiltrekke mer privat kapital til innovative oppstartsselskaper.
4. Gjøre det mer hensiktsmessig for aktive eierfond å **registrere og forvalte fondene i Norge** gjennom egnet lovgivning og beskatning. Dette for å styrke kapitalforvaltningsmiljøet og kapitaltilgangen til norske unoterte selskaper.
5. Inkorporere ny **EU/EØS**-regulering for alternative investeringsfond effektivt i norsk rett. Dette for å unngå regulatoriske gap og hindringer i veien for investeringer i norske arbeidsplasser.
6. Utjevne det høye **samlede skattetrykket** i Norge med skattenivåene for bedrifter i Norden, spesielt den kombinerte effekten av formue- utbytte- og utflyttingskattene. Dette for å gjøre det mer attraktivt å starte, skalere og beholde bedrifter i Norge i konkurranse med utlandet. Forbedringer i skattesystemet bør i størst mulig grad skje gjennom harmonisering med landene rundt oss, ikke særnorske grep.
7. **Tiltrekke mer spisskompetanse** til norske teknologibedrifter gjennom forbedret opsjonsbeskatning og ekspertbeskatning.
8. Dernest holde skattenivået mest mulig stabilt gjennom et **skatteforlik**. Forutsigbarhet vil bidra til å gjenoppbygge Norges omdømme som investeringsdestinasjon for langsiktige investeringer i unoterte bedrifter.

4. KONKLUSJONER

1. Aktive eierfond kan bidra vesentlig mer til norsk økonomi. Det trengs en mer offensiv politikk og lovgivning for å styrke konkurranseevnen til denne delen av norsk kapitalforvaltning – for å oppnå større investeringer i Norge, mer innovasjon og omstilling samt mer sysselsetting og skatteinntekter.

*2. Gjennom **særskilt omtale i Finansmarkedsmeldingen** bør alternative eierfonds rammevilkår diskuteres mellom regjeringen og Stortinget. Foreningen ser frem til å bistå videre i dette arbeidet.*

Med vennlig hilsen,

Allon Groth

Administrerende direktør

VEDLEGG

1. [Verdiskapingsanalyse for aktive eierfond i Norge 2024](#) – Menon Economics 2025
2. [Aktivitetsrapport 2024: investeringer i Norge, salg og kapitalinnhenting i det unoterte markedet](#) – Norsk venturekapitalforening / Menon Economics / Invest Europe 2025
3. [Investeringer i venture, vekst og oppkjøp i første halvår 2025](#) – Norsk venturekapitalforening / Menon Economics / Invest Europa 2025
4. Norge som land for kapitalforvaltning – Advokatfirmaet BAHR 2026 (vedlegg til epost)
5. [Skatt for oppstarts- og vekstbedrifter i Norden](#) – Norsk venturekapitalforening 2025
6. [Høringsinnspill til statsbudsjettet for 2026](#) – Norsk venturekapitalforening

SpareBank 1 SamSpar

Innspill til Finansmarkedsmeldingen 2026

Dato: 14.01.2026

Sendes elektronisk til: Finansdepartementet

Regjeringen har fått i oppdrag av Stortinget å foreta en helhetlig gjennomgang av rammevilkårene for finansnæringen i Norge i forbindelse med Finansmarkedsmeldingen 2026. SamSpar ønsker å bidra med innspill som sikrer en robust, mangfoldig og samfunnsorientert finansnæring.

Hvem er SamSpar

SamSpar-alliansen består av 8 lokale sparebanker med samlet forretningskapital på 311 mrd. kroner, over 1 200 årsværk og mer enn 400 000 kunder. Vi er en betydelig aktør i sparebanksektoren og har fokus på å utvikle bærekraftige lokalsamfunn.

SpareBank 1 SamSpar består av de 8 bankene: SpareBank 1 Helgeland, SpareBank 1 Sogn og Fjordane, SpareBank 1 Lom & Skjåk, SpareBank 1 Ringerike Hadeland, SpareBank 1 Gudbrandsdalen, SpareBank 1 Hallingdal Valdres og SpareBank 1 Østfold Akershus.

Overordnede synspunkter

SamSpar-alliansen understreker betydningen av en mangfoldig og desentralisert sparebanksektor for å sikre aktivitet, kompetansearbeidsplasser og næringsutvikling i norske lokalsamfunn. SamSpar mener at rammevilkårene for finansnæringen må være rettfærdige og forutsigbare, og advarer mot endringer som kan føre til økt konsolidering eller svekke sparebankstrukturen. SamSpar peker på at sparebankene har en sentral rolle i å støtte næringslivet, spesielt i distriktene, og at lokal banktilstedeværelse gjør det lettere å starte og drive virksomhet.

Videre støtter SamSpar Sparebankutvalget fra 2024 (NOU 2024:22 – Norske sparebanker, tradisjon og tilpasning) sitt forslag om å fjerne kundeutbytte fra grunnfondet. SamSpar mener at kundeutbytte er konkurransevridende, svekker pristransparens og fører til at mindre av bankenes overskudd går til allmennyttige formål. SamSpar argumenterer for at avkastningen på grunnfondet tilhører samfunnet, ikke enkeltkunder, og at skattefordelen for kundeutbytte bør fjernes. Dersom kundeutbytte likevel opprettholdes, mener SamSpar at dette ikke bør kunne finansieres av overskuddet til grunnfondskapitalen, men eventuelt håndteres som kundetiltak over ordinær drift, på lik linje med markedsføring, rabatter og andre kommersielle virkemidler.

Til slutt advarer SamSpar mot å gjøre det lettere å omdanne sparebanker til aksjesparebanke, da dette kan svekke lokal forankring, samfunnsrollen og sparebankstrukturens særpreg. SamSpar mener det er viktig å bevare dagens egenkapitalbevismodell, og ber myndighetene fortsette dialogen med EU/EØS

for å sikre at egenkapitalbeviskapitalen i norske sparebanker kan kvalifisere som ren kjernekapital, i tråd med kapitalkravsregelverket.

Uenigheten knytter seg ikke til sparebankmodellen som sådan, men til hvordan tap bæres og prioriteres mellom grunnfondskapital og egenkapitalbeviskapital. SamSpar mener at egenkapitalbeviskapitalen samlet sett oppfyller vilkårene for tapsbærende egenkapital, og at regelverksforståelsen må ta hensyn til den særnorske sparebankstrukturen, slik at sparebankene kan opprettholde sin finansielle styrke, samfunnsrolle og evne til å bidra til lokal verdiskapning i hele landet.

Hovedpunkter og anbefalinger

Kundeutbytte: Endring eller avvikling (fjern skattefordel)

- Støtt fjerning av kundeutbytte fra grunnfondet. Ordningen svekker pristransparens og konkurranse.
- Kundeutbytte må føres over driftsresultatet.
- Avkastningen på grunnfondet tilhører samfunnet, ikke enkeltkunder.
- Fjern skattemessige særfordeler for kundeutbytte.
- Subsidiært: Begrens kundeutbytte slik at allmenntilgitt gaver ikke fortreges.

Proporsjonal regulering og rapporteringskrav

- Innfør proporsjonalitet i regulering og rapportering for mindre banker.
- Forenkle rapporteringskrav og digitaliser prosesser.

Rettferdig konkurranse mellom IRB- og standardmetodebanker

- Lik risiko bør behandles likt uavhengig av valgt rammeverk
- Jevn ut konkurransevridninger mellom ulike kapitalkravsmetoder.
- Sikre like krav for norske og utenlandske aktører.

Desentralisert bankstruktur og kapitaltilgang

- Sikre stabile rammer for sparebankenes egenkapitalinstrumenter og gaver.
- Styrk virkemidler for lokal kapitalmobilisering og SMB-finansiering.

Norsk tilpasning av EØS-regelverk

- Bruk handlingsrommet i EØS til å tilpasse regelverk til norske forhold.
- Unngå gold-plating av EU-regelverk for små banker.

Bevar sparebankmodellen og samfunnsrollen

- Ikke gjør det lettere å omdanne sparebanker til aksjesparebanker.
- Oppretthold dagens egenkapitalbevismodell og følg opp mot EBA/EU.
- Legg til rette for tilbakeføring av eierandelskapital til grunnfond der det er hensiktsmessig.

SamSpar stiller seg til disposisjon for dialog og utdypning av innspillene, og ønsker å bidra aktivt i regjeringens arbeid med gjennomgangen av rammevilkårene for finansnæringen.

Innspill fra SMB Norge om kapitaltilgang fra aktive eierfond til SMB i
Finansmarkedsmeldingen

Innledning

Små og mellomstore bedrifter utgjør ryggraden i norsk verdiskaping og sysselsetting. Over 99 prosent av alle norske virksomheter er SMB, og de står for hele 1,3 millioner arbeidsplasser. Likevel opplever en stor del av våre medlemsbedrifter lavere kapitaltilgang enn de store virksomhetene. Vi ser også at kapitaltilgang for vekstselskaper er langt bedre utviklet i Sverige. Det er svært uheldig på lang sikt dersom mange oppstartere og investorer flytter aktiviteten ut av Norge. Derfor håper vi at Finansmarkedsmeldingen i 2026 kan gjennomgå denne tilgangen på blant annet venturekapital og private equity. Det vil sikre et bedre beslutningsgrunnlag for utviklingen av privat kapital fremover og evt. behov for nødvendige endringer i rammevilkår som kan styrke særlig norske småbedrifter.

Behov for mer detaljert beskrivelse rundt kapitaltilgang

SMB Norge vil understreke behovet for at den kommende Finansmarkedsmeldingen tar for seg kapitaltilgangen til små og mellomstore bedrifter (SMB) på en mer nyansert måte enn tidligere. I tidligere meldinger har det blitt vist til at «kapitaltilgangen til det norske næringslivet synes samlet sett å være god». Dette kan være riktig for enkelte kapitalkilder, men det gjelder ikke for en viktig og avgjørende kapitalkilde for mange SMB: venturekapital og private equity – samlet omtalt som aktive eierfond.

For mange små og mellomstore virksomheter, særlig i omstillings- og vekstfaser, er tilgang på risikovillig egenkapital avgjørende. Selskaper som tar på seg store, langsiktige investeringer og betydelig risiko, er avhengige av kapital fra aktive eiere som bidrar både med finansiering, kompetanse og nettverk. Dersom rammebetingelsene for aktive eierfond i Norge ikke er konkurransedyktige, vil mindre kapital bli mobilisert til investeringer i norske SMB-er med stort vekst- og omstillingspotensial. Vi ser at det er lekkasjer til andre land, og særlig Sverige vokser på bekostning av Norge.

Markedssvikt for mindre virksomheter bør undersøkes

SMB Norge mener derfor at den kommende Finansmarkedsmeldingen bør inneholde en egen analyse av kapitaltilgangen fra aktive eierfond i Norge, særlig rettet mot små og mellomstore selskaper. Dette er nødvendig for å avdekke mulig markedssvikt og for å gi Stortinget et helhetlig og korrekt faktagrunnlag om finansmarkedet – også i de delene der kapitaltilgangen er utilstrekkelig. Vi trenger å styrke nasjonalt privat eierskap fremover.

SMB Norge takker for muligheten til å levere innspill til innholdet i Finansmarkedsmeldingen for 2026.

Vennlig hilsen

Jørund H. Rytman
Adm. dir SMB Norge

Finansdepartementet

Sendt elektronisk

Dato: 31.01.2025

Dykkar referanse: 24/5717

Høyringsuttale NOU 2024:22

Vi viser til høyringsbrev av 18.11.2024 frå Finansdepartementet, der departementet ber om vurderingar og forslag knytt til NOU 2024:22. SpareBank 1 Sogn og Fjordane og Sparebankstiftinga Sogn og Fjordane vil med denne høyringsuttalen spesifikt adressere moglegheita for å redusere eigarbrøk. SpareBank 1 Sogn og Fjordane har vore involvert i Finans Norge sin høyringsuttale og høyringsuttale frå SamSpar-alliansen og viser til dei for våre innspel til andre element av NOU 2024:22. Tilsvarende har Sparebankstiftinga Sogn og Fjordane vore involvert i, og viser til, Finans Norge sin høyringsuttale, samt sparebankstiftingane sin høyringsuttale sendt frå Sparebankforeningen.

Moglegheit for å redusere eigarbrøk

Oppsummering

SpareBank 1 Sogn og Fjordane og Sparebankstiftinga Sogn og Fjordane vil oppmode Finansdepartementet og lovgjevande mynigheiter å gjere ei lovending som opnar for at banken og stiftinga får gjennomført ei rekonvertering av delar av eigenkapitalbeviskapitalen tilbake til grunnfond.

Vårt forslag er å gjere dette i form av ein unntaksregel tatt inn som eit nytt 4. ledd i Finansføretakslova §12-26.

Ei samla finansnæring har gitt støtte til denne saka, både tidlegare og no i Finans Norge sin høyringsuttale knytt til NOU 2024:22. SamSpar-alliansen gir også støtte til denne saka i sin høyringsuttale til NOU 2024:22.

Bakgrunn

SpareBank 1 Sogn og Fjordane (SSF/banken) og Sparebankstiftinga Sogn og Fjordane (stiftinga) søkte i 2017 om å få konvertere eigenkapitalbevis tilbake til grunnfond i SSF. Bakgrunnen var at SSF i samband med fusjonen med Fjaler Sparebank i 2010 hadde konvertert ein stor del av sitt grunnfond til eigenkapitalbevis og lagt desse eigenkapitalbevisa ut i den nyoppretta stiftinga Sparebankstiftinga Sogn og Fjordane. Etter fusjonen var 88 % av grunnfondet i dei to bankane konvertert til eigenkapitalbevis og lagt ut i to stiftingar, der nemnde Sparebankstiftinga Sogn og Fjordane hadde mottatt om lag 94 % av desse eigenkapitalbevisa.

Eigenkapitalbevisa som stiftinga fekk var ikkje gitt som oppgjer for ein fusjonert bank, men var konvertert for å få ein størst mogleg andel av eigenkapitalbevis i banken, med tanke på å kunne børsnotere eigenkapitalbevisa seinare og skape likviditet i instrumentet.

I ettertid såg banken og stiftinga at det hadde klare ulemper med ein så høg eigarbrøk. Grunnfondet i banken kom i ein utsett posisjon, der framtidige emisjonsbehov kunne medføre at grunnfondet vart meir eller mindre heilt utvatna. Låg andel grunnfond gjorde det også umogleg å bygge opp igjen grunnfondet sin andel av eigenkapitalen gjennom skeivdeling, utan å bruke svært lang tid (fleire generasjonar).

I åra etter fusjonen kom det ein lang periode med stadig skjerpa kapitalkrav. For å unngå emisjonsbehov, som ville ytterlegare forverre grunnfondet sin posisjon i banken, måtte banken halde eit lågt utbyttensnivå. Dei fleste børsnoterte bankane har eit relativt høgt utbyttensnivå, og vi vurderte at det ikkje var hensiktsmessig å børsnotere banken sine EK-bevis så lenge vi ikkje kunne levere konkurransedyktig utbyttensnivå.

Med bakgrunn i dette ønska banken og stiftinga å konvertere delar av eigenkapitalbevisa stiftinga hadde mottatt tilbake til grunnfond i banken. Formålet var å styrke grunnfondet sin posisjon i banken og gjennom det oppnå betra sjølvfinansieringsevne for grunnfondet, større finansielle fleksibilitet for banken, samt å gi banken større fleksibilitet knytt til den allmennyttige aktiviteten.

Avslag på søknad og sparebankutvalet si vurdering

Etter at Finanstilsynet gav avslag på søknaden i januar 2018, klaga SSF og stiftinga på avslaget til Finansdepartementet i april 2018. 5. september 2024 fekk partane avslag på klagen. Finansdepartementet støttar Finanstilsynet sine vurderingar om at ei gåve frå stiftinga til banken ikkje er å sjå som allmennyttig formål og dermed ikkje i tråd med stiftinga sitt formål, samt at ei utdeling til opprettar er i strid med stiftingslova §19.

Sparebankutvalet har gjort greie for søknaden vår og har gjort ei kort vurdering av spørsmålet om gåver for å styrke opprettarbanken og kjem til at det ikkje er opning for det etter stiftingslova og argumenterer for at det heller ikkje bør opnast for det av omsyn til stiftingsforma sin eigenart.

SSF og stiftinga si vurdering

Det er SSF og stiftinga si vurdering at det kan lagast ei særregulering i finansforetakslova som opnar for ei slik rekonvertering for SSF og stiftinga. Dette vil ikkje ha negative konsekvensar for andre og vil vere eit viktig bidrag for SSF sin finansielle fleksibilitet.

Finansforetakslova inneheld allereie ei rekke særreguleringar for sparebankstiftingar, inkludert reguleringar om utdeling. Partane har tidlegare vore i dialog med Finansdepartementet om å utvide § 12-26 med eit nytt 4. ledd som kan regulere dette formålet som ein unntaksregel.

Grunnfondet i ein sparebank har sitt utgangspunkt i gåver gitt til sparebanken ved etablering av banken. Eigenkapitalbevis overført til ei stifting er i praksis ei vidareføring av grunnfondet i ei anna organisasjonsform. Stiftinga har som formål å vidareføre sparebanktradisjonar og støtte SSF si verksemd. Rekonvertering vil vere eit viktig bidrag for å støtte banken sin evne til eigenfinansiering og gjennom det støtte banken sin evne til å finansiere folk og næringsliv i Sogn og Fjordane. Det er vår vurdering at ei tilbakeføring av eigenkapitalbeviskapital til grunnfond for å styrke SSF, både er allmennyttig og i tråd med stiftinga sitt formål.

Det er så vidt vi er kjent med berre eit fåtall bankar og stiftingar dette vil kunne vere aktuelt for og vi kan ikkje sjå at eit slikt unntak vil få negative konsekvensar for andre.

Med vennleg helsing

SpareBank 1 Sogn og Fjordane

Sign.

Trond Teigene

Administrerende direktør

Sparebankstiftinga Sogn og Fjordane

Sign.

Hallvard Klakegg

Direktør

Vedlegg:

Vedlegg 1: forslag til lovtekst

Utkast til ny bestemmelse i finansforetaksloven

§ 12-26, nytt fjerde ledd

Departementet kan i særlige tilfeller godkjenne at en sparebankstiftelse, som ved opprettelsen vederlagsfritt mottok egenkapitalbevis ved konvertering av en vesentlig del av grunnfondskapitalen i sparebanken som opprettet stiftelsen, ved vedtak om nedsetting av deler av grunnfondskapitalen i stiftelsen i samsvar med finansforetaksloven § 12-22 (3) benytter det beløpet nedsettingen gjelder til vederlagsfri tilbakeføring til grunnfondskapitalen i sparebanken som opprettet sparebankstiftelsen.

Ved vurderingen av om godkjenning etter første ledd skal gis, skal det blant annet legges vekt på å sikre at sparebanken har eierandelskapital og en egnet kapitalstruktur i samsvar med hensynene som ligger til grunn for organiseringen av sparebankvirksomhet, jf. finansforetaksloven § 12-13.

Departementet kan stille vilkår som sikrer sparebankstiftelsen rettigheter til den tilbakeførte kapitalen ved sammenslåing, deling eller avvikling av sparebanken.

Innspel til rammevilkår i finansnæringa – ønskje om opning for å redusere eigarbrøk

SpareBank 1 Sogn og Fjordane (banken/SSF) og Sparebankstiftinga Sogn og Fjordane (stiftinga) ønskjer med dette å gi innspel til rammevilkår for finansnæringa. I denne omgang ønskjer vi å belyse ei konkret sak som gjeld kapitalstrukturen i SpareBank 1 Sogn og Fjordane og moglegheita for å redusere eigarbrøk. SpareBank 1 Sogn og Fjordane er elles med som avsendar av eit felles innspel frå SamSpar-bankane og Sparebankstiftinga Sogn og Fjordane er med som avsendar på felles innspel frå 34 sparebankstiftingar som begge adresserer spørsmål knytt til kundeutbytte og sparebankutvalet sine forslag.

SpareBank 1 Sogn og Fjordane og Sparebankstiftinga Sogn og Fjordane vil oppmode Finansdepartementet og lovgjevande myndigheiter å gjere ei lovendring som opnar for at banken og stiftinga får gjennomført ei rekonvertering av delar av eigenkapitalbeviskapitalen tilbake til grunnfond.

Vårt forslag er å gjere dette i form av ein unntaksregel tatt inn som eit nytt 4. ledd i Finansføretakslova §12-26.

Ei samla finansnæring har ved fleire høve gitt støtte til denne saka, både tidlegare og i Finans Norge sin høyringsuttale knytt til NOU 2024:22.

Saka er «smal» i den forstand at den i praksis berre er aktuell for oss, og kanskje ein til to andre bankar og stiftingar, men den er viktig for oss. Saka heng saman med ein søknad frå 2017 om å få konvertere tilbake ein del av eigenkapitalbevisa som banken gav til Sparebankstiftinga ved oppretting. Banken venta i 7 år på handsaming av klage på avslag, og hadde undervegs lovnadar frå Finansdepartementet om at det skulle ordne seg ved fleire høve. I 2024 fekk vi likevel avslag på grunnlag av manglande lovheimel. Dette er ei sak som etter vårt syn kan ordnast ganske enkelt og uavhengig av kva ein gjer med sparebankutvalet sin rapport vidare.

Dette er ei svært viktig næringspolitisk sak for Sogn og Fjordane. Det er få bankar som konkurrerer om å finansiere næringslivet i Sogn og Fjordane. Breidda av næringsliv har i

realiteten berre eit par sparebankar å velje mellom og det er svært viktig at desse består for å oppretthalde konkurransen her. Ein endra eigarbrøk styrkar SpareBank 1 Sogn og Fjordane sin finansielle fleksibilitet og er viktig for vår evne til å finansiere næringslivet og utvikle regionen i eit langsiktig perspektiv. Saka er viktig uavhengig av kva som skjer vidare med kundeutbytte, men skulle kundeutbytte bli vidareført i dagens form er den kritisk viktig for oss, då banken ikkje vil ha moglegheit for å kunne sette opp eit kundeutbytte utan ein endra eigarbrøk. Vi opplever dette som ei stor konkurranseulempe i dag og fryktar at denne ulempa vil auke i åra som kjem.

Nøkkelen til denne saka er politisk vilje. Den har etter vår vurdering ingen kostnader for andre og vil bety mykje for oss. Vi forstår at det er andre spørsmål som er større og viktigare samla sett, men dette er ei svært viktig sak for oss, som vi håpar Finansdepartementet kan bidra til å løyse.

Vi legg ved vår høyringsuttale knytt til NOU 2024:22 og eit framlegg til lovtekst som vi meiner kan regulere ein slik unntaksregel i Finansføretakslova

Med vennleg helsing

SpareBank 1 Sogn og Fjordane

Sign.

Trond Teigene

Administrerende direktør

Sparebankstiftinga Sogn og Fjordane

Sign.

Hallvard Klakegg

Direktør

Vedlegg:

Høyringsuttale NOU 2024:22

Forslag til lovtekst

Finansdepartementet
v/ Finansmarkedsavdelingen

Sendes kun elektronisk

Deres ref.: 25/5240

Drammen, 13. januar 2026

Innspill til Finansdepartementet – Rammevilkår for finansnæringen

Det vises til Finansdepartementets brev av 27. november 2025, med invitasjon til innspillsmøte om rammevilkår for finansnæringen. Det følger av brevet at det også kan sendes inn skriftlige innspill innen 14. januar 2026. Sparebanken Øst sender med dette inn sine innspill.

Sparebanken Øst er en selvstendig og frittstående sparebank med det sentrale østlandsområdet som sitt primære markedsområdet. Dette markedet karakteriseres av store banker og allianser med betydelig markedsrett og påvirkning på kundenes adferd. Sparebanken Øst ser seg selv som en markedsrett utfordrer til de store bankene og alliansene. For Sparebanken Øst er det avgjørende at alle banker sikres like konkurransevilkår og at myndighetens forskjellsbehandling av de store bankene på bekostning av mindre banker opphører.

Proporsjonalitet

Proporsjonalitet er et sentralt prinsipp i EU's bankregulering. Det gjelder selve reguleringene i form av bl.a. direktiver og forordninger, men også i tilsynsmyndighetenes tilsyn med bankene. Regler om proporsjonalitet er videre bygget inn i standarder fra EBA som bl.a. klassifiserer banker ut fra faktorer som størrelse, kompleksitet, risiko og systemviktighet.

Sparebanken Øst mener at norske myndigheter i liten grad etterlever formålet og intensjonens bak EU regler om proporsjonalitet. Dette kommer bl.a. til syne ved at små banker pålegges krav til MREL. Et annet eksempel er kravene knyttet til IRRBB. Manglende proporsjonalitet kommer også klart til syne i tilsynsvirksomheten f.eks. innen IT området der store og mindre banker kontrolleres basert på det sammen «malen» uavhengig av kompleksitet og risiko.

Ettersom kravene er like omfattende, uavhengig av bankens størrelse og kompleksitet, innebærer dette at de mindre komplekse bankene får uforholdsmessige høye kostnader når det kommer til implementering og etterlevelse. Dette går igjen utover konkurranseevnen, og er således konkurransevridende og til ulempe for norske forbrukere.

Kapitalvekter – like vekter for lik risiko

Like konkurransevilkår er avgjørende for at mindre banker skal overleve i konkurranse med de store bankene. Gjeldende kapitalkravsregelverk favoriserer fortsatt i betydelig grad store banker som benytter IRB-metoden. Myndighetene favoriserer videre mindre banker som er i en allianse. Dette er banker som ikke er godkjent som IRB-banker, men som kan få IRB-vekter på utlån til

både personer og bedrifter overført til felleseide kredittforetak. Det er fra myndighetenes side ingen åpenhet rundt denne praksisen.

Sparebanken Øst mener at det er avgjørende at lik risiko har like kapitalvekter uavhengig av bankens størrelse, alliansetilknypning e.l. Banken mener videre at krav til systemrisikobuffer for mindre banker bør harmoniseres med sammenlignbare land i EU, dvs. at den fjernes.

Kundeutbytte avklares

Det foreligger per i dag flere uavklarte forhold knyttet til kundeutbytte, herunder det rettslige grunnlaget for skattefradrag sett opp mot Finanstilsynets standpunkt at «*Kundeutbytte i tråd med finansforetaksloven ikke er en lojalitetsrabatt som en kunde kan forvente å motta*» (markedsføringskostnad). Finansdepartementet ba Sparebankutvalget (NOU 2024: 22 Norske sparebanker – tradisjon og tilpasning) avklare sentrale forhold knyttet til kundeutbytte. Utvalget valgte ikke å gå dypt inn i denne saken og foreslo at kundeutbytte burde forbys.

Sparebanken Øst mener at uavklarte forhold knyttet til kundeutbytte, og ulik praksis blant banker, medfører betydelige konkurranseulempes for banker som frem til nå har valgt å avvende nødvendige avklaringer fra myndighetene. Sparebanken Øst mener det er avgjørende og viktig med en rask avklaring av det rettslige grunnlaget for kundeutbytte, herunder også skattefradraget.

Egenkapitalbevisets stilling

Det foreligger per i dag uavklarte forhold knyttet til om egenkapitalbeviset tilfredsstillende kravene i CRR til ren kjernekapital. Disse utfordringene har oppstått i dialogen om saken mellom Finanstilsynet og EBA. Sparebanklovutvalget valgte ikke å gå i dialog med EBA for å opplyse saken, men valgte å foreslå en ny lovgiving knyttet til egenkapitalbevis som i betydelig grad avviker fra dagens regulering.

Sparebanken Øst mener at Sparebankforeningen og Finans Norge har tolket gjeldende regelverket korrekt og at gjeldende regulering tilfredsstillende kravene i CRR. Banken støtter Finansdepartementets arbeid med å avklare saken med EBA. Dette arbeidet bør gis høy prioritet og gjennomføres så raskt som mulig. Dersom EBA konkluderer med at dagens egenkapitalbevis mot formodning ikke er i tråd med CRR, bør det igangsettes et nytt lovarbeid som vurderer alle sider av egenkapitalbevisets stilling. Det er bankens vurdering at Sparebankutvalget fremla en svært forenklet og mangelfull utredning.

Kontradiksjon

Kontradiksjon og klageadgang er grunnleggende rettigheter i forvaltningssaker og svært viktig for å sikre bankenes rettsikkerhet. Ny lov om Finanstilsynet trådte i kraft 1. april 2025, og moderniserer rammene for Finanstilsynet. Loven innfører en ny Finanstilsynsklagenemnd for å styrke rettsikkerheten ved klager på enkeltvedtak, med fokus på habilitet, uavhengighet og transparent i saksbehandlingen. Loven erstatter den gamle fra 1956 og sikrer klarere regler for Finanstilsynets virkemidler og organisering.

Sparebanken Øst mener at Finansdepartementet aktivt bør sikre at klageadgangen etter den nye

loven blir reell og at Finanstilsynet fremover etterlever sine plikter i klagesaker fra bankene. Banken mener at Finanstilsynet ved f.eks. fastsettelse av pilar 2-krav må fremlegge dokumentasjon av egne beregninger, vurderinger og skjønn også for mindre banker på lik linje med de store bankene. Bankenes innsynsrett i forvaltningssaker må også sikres på en annen måte enn i dag.

Forenklinger – EUs Omnibus-pakke

EU har iverksatt et omfattende forenklingsarbeid for finansnæringen i Europa (OMNIBUS) for å bidra til økt konkurransevne i næringen mot banker i USA, UK og Kina. Finanstilsynet iverksatte i 2025 arbeidet med å foreslå forenklinger for norske banker for å gjennomføre EUs forenklingsregler i norsk rett.

Sparebanken Øst mener at EUs forenklingsarbeid er viktig og nødvendig for konkurransevnen til norsk finansnæring. Forenklinger som innføres i Norge bør lojalt følge opp EUs ambisjoner og løsninger uten nasjonale tilpasninger.

Bankenes rolle i samfunnet

Bankens rolle i samfunnet omfatter å gi tilgang til finansielle produkter for å sikre vekst og utvikling i økonomien og bidra til finansiell stabilitet. EUs soliditetsregelverk søker i denne sammenhengen å balansere tilsynsmyndighetens vekt på soliditet og finansiell stabilitet på den ene siden og samfunnets behov for tilgang på finansielle tjenester, herunder særlig finansiering på den andre.

Sparebanken Øst mener at Finanstilsynet bør tydeligere kommunisere sin rolle i en krisesituasjon eller nedgangskonjunktur ut over hensynet til kun finansiell stabilitet. Uenigheten mellom Finanstilsynet og Norges Bank knyttet til reduksjon av motsyklisk buffer i starten av Covid-19 pandemien viser denne problematikken svært tydelig. I starten av 2020 frarådet Finanstilsynet å redusere motsyklisk buffer for å unngå svekkelse av bankenes soliditet. Norges Bank rådet imidlertid Finansdepartementet til å senke kravet til motsyklisk kapitalbuffer fra 2,5 % til 1 % for også å motvirke strammere utlånspraksis og dempe den økonomiske nedgangen. Sparebanken Øst mener forutsigbarhet er svært viktig om kriser skulle oppstå, men også i arbeidet med bankens arbeid med stresstester og beredskapsplaner.

Med vennlig hilsen

Pål Strand

Administrerende direktør

Saksnummer 25/5240;

Innspill til finansmarkedsmeldingen 2026 – finansnæringens rammevilkår

Sparebanktradisjonene står ved et veiskille

Sparebankene har siden 1822 vært drivkrefter i utviklingen av byer og lokalsamfunn over hele Norge. Med dype røtter i lokalsamfunnet og et tydelig samfunnsoppdrag, har sparebankene siden 1840 aktivt delt overskuddet med fellesskapet gjennom gaver til allmennyttige formål. Denne målrettede innsatsen for frivillig sektor og lokalt engasjement har bidratt til bedre oppvekstvilkår for barn og unge, og til å bygge sterke, trygge og levende lokalsamfunn.

I 2024 ble det delt ut gaver til allmennyttige formål på 5,2 milliarder kroner fra sparebanksektoren. Med utgangspunkt i en analyse fra Menon Economics* er samfunnsnyttene av disse gavene beregnet til over 20 milliarder kroner. I dag er over 50 sparebankstiftelser med på å forvalte samfunnskapitalen som sparebankene har bygget opp gjennom alle disse årene. De lokale sparebankstiftelsene har som lovpålagte oppgaver å være en langsiktig og stabil eier i banken de springer ut av og ivareta sparebanktradisjonene. Stiftelsene er derfor garantisten for nærheten til der samfunnskapitalen er bygget opp. Sammen med sparebankene skal vi videreføre sparebanktradisjonene og forvalte samfunnskapitalen til beste for lokalsamfunnene.

I 2026 står disse sparebanktradisjonene ved et veiskille. Skal overskuddene i sparebankene gå til fellesskapet, eller skal en i større grad dele overskuddet med kundene i form av kundeutbytte, på bekostning av samfunnsnyttige tiltak innen frivillighet, kultur, idrett og inkludering?

De siste årene har noen få banker begynt å gi kundeutbytte finansiert av samfunnskapitalen (grunnfondet). Dette førte i 2023 til at omtrent 2 milliarder kroner ble flyttet fra frivilligheten til enkeltkunder. Kundeutbytte fordeles også etter størrelse på lån og innskudd, og gir dermed størst utbetaling til husholdninger med høy inntekt, formue og kreditt. Vi mener at kundeutbytte i dagens form er et brudd med den opprinnelige

intensjonen om at samfunnskapitalen (grunnfondet) enten skal virke i banken, eller deles ut som gaver til allmennyttige formål i området der banken ble opprettet. Dette er med andre ord et brudd med sparebanktradisjonen og samfunnsoppdraget til vår næring når en bruker av samfunnskapitalen til å dele ut kundeutbytte – et lojalitetsprogram og markedsføringstiltak overfor enkeltkunder.

Dersom kundeutbytte videreføres i dagens form, er det sannsynlig at mange flere sparebanker føler seg tvunget til å tilby dette for å opprettholde nødvendig konkurransekraft. Dette gjør at ytterligere milliarder vil stå på spill for frivilligheten.

De syv bankene som i dag har kundeutbytte gav i 2023 nær 70 % av overskuddet fra samfunnskapitalen i sparebankene til privatpersoner, fremfor allmennytte til fellesskapet. Trenden blant disse bankene de siste årene er at en stadig større andel av overskuddet har gått til kundeutbytte istedenfor til fellesskapet.**

Dersom denne trenden fortsetter og flertallet av sparebanker innfører kundeutbytte, vil vi kunne komme i en situasjon der en svært stor andel av overskuddet på samfunnskapitalen går til privatpersoner.

Dersom et flertall av sparebankene innfører kundeutbytte etter dagens modell, vil det få store negative konsekvenser for finansieringen av frivilligheten og allmennyttige tiltak i lokalsamfunnene. Vi mener at myndighetene må gjennomføre en konsekvensutredning av en slik utvikling. Skal staten og kommunene selv ta over en større del av finansieringen av frivillig sektor? Slik vi ser det, er det ikke rom for dette i kommunebudsjettene nå eller i de neste årene.

Stiftelsene har store eierinteresser i sparebankene. Et velfungerende finansmarked forutsetter like rammevilkår for aktørene. Ikke alle sparebankene har en kapitalstruktur som gjør det mulig å dele ut kundeutbytte etter dagens praksis og regelverk. Det innebærer at sparebankene i dag opererer under ulike rammevilkår, og med priser som ikke kan sammenlignes direkte. Kundeutbytte finansiert av samfunnskapitalen, kombinert med skattemessige insentiver for enkelte aktører, gir ikke like konkurransevilkår. Dagens skatteregler innebærer til og med at bankens regnskaper framstår bedre, jo mer kundeutbytte som deles ut. Dette stimulerer bankene til å gi mer av overskuddet tilbake til kundene framfor til fellesskapet. Det er en inkurie lovgiver kan og bør rette opp.

Vi vurderer kundeutbytte til å være et lojalitetsprogram, og slike fordelsprogram bør finansieres av bankenes markedsbudsjetter på vanlig måte. Ordningen med kundeutbytte i dagens form, må derfor avvikles. Dette er også i tråd med Sparebankutvalgets innstilling.

* Menon – Publikasjon NR. 99/2024

**NOU 2024: 22 Norske Sparebanker – tradisjon og tilpasning, side 122

Med hilsen

Nr.	Sparebankstiftelse	Dagleg leder/styreleder	
1	Sparebank 1 Stiftelsen BV	Gisle Dahn	Sign.
2	SpareBank 1 Stiftelsen Østfold Akershus	Simen Hesleskaug	Sign.
3	SpareBank 1-stiftelsen Gran	Finn Martinsen	Sign.
4	SpareBank 1-stiftelsen Jevnaker Lunner Nittedal	Bjørn Morstad	Sign.
5	Sparebank 1-stiftelsen Ringerike	Kjell Karstein Baug	Sign.
6	Sparebank 1-stiftinga Kvinnherad	Bente Lie Nilsen	Sign.
7	Sparebankstiftelsen 68 Grader Nord Harstad og Vesterålen	Mona Kristine Rosvold	Sign.
8	Sparebankstiftelsen 68 Grader Nord Lofoten	Knut Magne Nikolaisen	Sign.
9	Sparebankstiftelsen 68 Grader Nord Ofoten	Steinar Sørensen	Sign.
10	Sparebankstiftelsen Andebu	Bjørn Einar Grytnes	Sign.
11	Sparebankstiftelsen Bien	Bente Marie Nørgård	Sign.
12	Sparebankstiftelsen DNB	Egil Matsen	Sign.
13	Sparebankstiftelsen Hallingdal	Øystein Walle	Sign.
14	Sparebankstiftelsen Helgeland	Sverre Klausen	Sign.
15	Sparebankstiftelsen Larvik	Lene Stang Esnault	Sign.
16	Sparebankstiftelsen Modum	Kirsten Helene Torkildsen Wassend	Sign.
17	Sparebankstiftelsen Nome	Guri Ramtoft	Sign.
18	Sparebankstiftelsen Nordvest	Odd Einar Folland	Sign.
19	Sparebankstiftelsen Skagerrak - Bamble Og Kragerø	Jon Guste-Pedersen	Sign.
20	Sparebankstiftelsen SMN	Berit Rustad	Sign.
21	Sparebankstiftelsen SpareBank 1 Nord-Norge	Rolf Eigil Bygdnes	Sign.
22	Sparebankstiftelsen Sparebanken Møre	Runar Sandanger	Sign.
23	Sparebankstiftelsen SR-Bank	Kjetil Skjæveland	Sign.
24	Sparebankstiftelsen Surnadal Sparebank	Karina Wigum	Sign.
25	Sparebankstiftelsen Telemark	Jan Terje Olsen	Sign.
26	Sparebankstiftelsen Tingvoll	Knut Henrik Rolland	Sign.
27	Sparebankstiftelsen Øystre Slidre	Øystein Walle	Sign.
28	Sparebankstiftelsen Åfjord Sparebank	Nils Asle Dolmseth	Sign.
29	Sparebankstiftinga Bø	Hans Bakke	Sign.
30	Sparebankstiftinga Fjaler	Ole Anders Hope	Sign.
31	Sparebankstiftinga Seljord	Olav Moen	Sign.
32	Sparebankstiftinga Sogn og Fjordane	Hallvard Klakegg	Sign.
33	Sparebankstiftinga Søre Sunnmøre	Arne Lothe	Sign.
34	Sparebank1stiftelsen Halden	Else-Marie Waleur Andersen	Sign.